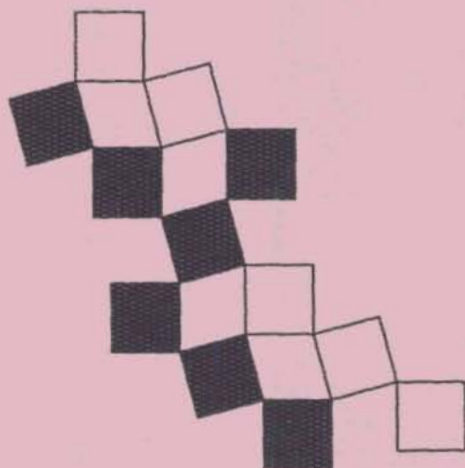

Jeugd- en jongerenbeleid in de gemeente Apeldoorn

Een onderzoek in opdracht van de afdeling Welzijn van de gemeente Apeldoorn
uitgevoerd door onderzoeks- en adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners

**Jeugd- en
jongerenbeleid in de
gemeente Apeldoorn**

**Amsterdam, april 1993
Van Dijk, Van Someren en partners
A.G. van Dijk
N.C. Hilhorst
met medewerking van
A.E. van Burik en C. Vermeulen**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Doelgroep, doelen en onderzoeksvragen	5
1.3	Betrokken instellingen	6
1.4	Onderzoeksopzet	6
1.4.1	Het huidige aanbod	6
1.4.2	Afgrenzing van gemeentelijke en provinciale taken en financiële consequenties	7
1.5	Leeswijzer	8
2	Aanbod	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Beschrijving van het aanbod	9
2.3	Gesignaleerde overlappingsen, knelpunten en lacunes in het aanbod	17
3	Bouwstenen voor jeugd- en jongerenbeleid gemeente	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Ontwikkelingsperspectief van jeugd- en jongerenbeleid en jeugdhulpverlening	19
3.3	Inventarisatie van de vraag	22
4	Toekomstig jeugd- en jongerenbeleid	27
4.1	Algemene uitgangspunten	27
4.2	Bepalen van beleidsprioriteiten	27
4.3	Bewaking van het totale aanbod voor jongeren	28
4.4	Afstemming tussen gemeente en provincie	31
5	De financiering van het aanbod	33
5.1	Huidige situatie (1993)	33
5.2	Financiering door gemeente 1993-1995	33
6	Aanbevelingen	37
Bijlage 1:	Beschrijving van het aanbod	41
1.1	Jongeren Advies Centrum (JAC)	43
1.2	Stichting Begeleid Wonen	49
1.3	De Noordhoorn: Eikproject (Externe Intensieve Kamerbewoning)	53
1.4	Adviesbureau Stichting Welzijn Jongeren	59
1.5	STING	65
1.6	STRADA/STOJA	69
1.7	BJ Gelderland/Midden IJssel: Project 'centrale opvang'	77
1.8	't Slaaphuis (Het Hoogeland)	81
1.9	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs: CAD	85
1.10	RIAGG Oost-Veluwe	89
1.11	Stichting Maatschappelijk Werk	95
Bijlage 2:	Begrippenlijst	99
Bijlage 3:	Leden begeleidingscommissie	103
Bijlage 4:	Regio-indeling jeugdhulpverlening in Gelderland	107
Colofon		111

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Binnen de gemeente Apeldoorn bestaat al geruime tijd de behoefte om een onderzoek te laten verrichten ter onderbouwing van het gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid.

In dit kader hebben verschillende besprekingen plaatsgevonden tussen medewerkers van de Dienst Welzijn van de gemeente en Onderzoeks- en Adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners (verder kortweg DSP). Deze besprekingen hebben vanuit de gemeente geleid tot een beschrijving van doelen en onderzoeksvragen.

Op basis hiervan heeft DSP een definitief onderzoeksvoorstel geschreven.

In dit hoofdstuk worden de doelen en onderzoeksvragen opgesomd. Vervolgens worden de betrokken instellingen beschreven, wordt ingegaan op de onderzoeksopzet en tenslotte wordt de leeswijzer weergegeven.

1.2 Doelgroep, doelen en onderzoeksvragen

De **doelgroep** waar het bij het te bepalen beleid om gaat zijn jongeren van 12 tot en met 23 jaar.

Voor de gemeente dient het onderzoek de volgende twee **doelen**:

- Op basis van het onderzoek moet de gemeente gefundeerd besluiten kunnen nemen over de gewijzigde inzet van middelen in de toekomst op het terrein van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn, rekening houdend met de taken van de provincie op het terrein van jeugdhulpverlening.
Dit impliceert tevens dat het onderzoek **een aanzet** geeft voor gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid.
- Het onderzoek moet voorts als basis dienen om met de provincie meerjaren afspraken te maken over de afstemming van provinciale en gemeentelijke taken op het gebied van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijnsbeleid.

Bovenstaande doelen zijn door de gemeente geconcretiseerd tot de volgende **onderzoeksvragen**¹.

- 1 Welk aanbod leveren de verschillende instellingen voor jeugdhulpverlening; in welke mate wordt van dit aanbod gebruik gemaakt en wat zijn de resultaten van dit aanbod?
- 2 Welke activiteiten/functies op het terrein van de jeugdhulpverlening zijn een gemeentelijke verantwoordelijkheid en zouden daarom in de toekomst voor bekostiging door de gemeente in aanmerking kunnen komen, gelet ook op de ontwikkelingen die voortvloeien uit de uitvoering van de wet op jeugdhulpverlening?
- 3 Welke activiteiten, die nu (nog) door de gemeente worden gefinancierd, kunnen worden aangemerkt als activiteiten die gerekend kunnen worden tot de beleidscompetentie van de provincie? Zijn er in principe mogelijkheden voor bekostiging van die activiteiten door de provincie?

¹ De vragen 2 tot en met 5 zijn rechtstreeks overgenomen uit de brief d.d. 23 juli 1992. De eerste vraag is door DSP aangepast, mede op basis van de bij de brief gevoegde bijlage "Onderzoek ambulante jeugdhulpverlening".

- 4 Welke knelpunten/lacunes zijn er op het bredere terrein van jeugdhulpverlening/jeugdwelzijn en welke daarvan behoren tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid?
- 5 Op welke wijze kan de efficiency-taakstelling van f 75.000,- op het terrein van de jeugdhulpverlening worden gerealiseerd?

1.3 Betrokken instellingen

Een nadere begrenzing van het onderzoek wordt gegeven door het aantal instellingen dat in het onderzoek wordt betrokken.

Naast de door de gemeente gesubsidieerde instellingen zijn de instellingen geselecteerd, die nadrukkelijk een rol spelen op het gebied van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn. We komen dan op de volgende 11 instellingen.

- JAC.
- Stichting Begeleid Wonen.
- Eik-project van de Noordhoorn².
- Adviesburo van SWJ (Stichting Welzijn Jongeren).
- STING.
- STRADA/STOJA (oefenkamers en crisisopvang).
- Project Centrale Opvang (BJ Gelderland/Midden IJssel).
- 't Slaaphuis (St. Het Hoogeland).
- Consultatieburo voor Alcohol en Drugs.
- RIAGG.
- Stichting voor Maatschappelijk Werk Apeldoorn.

Verder zijn enkele relevante gegevens van Wisselwerk verwerkt in de rapportage.

1.4 Onderzoeksopzet

De onderzoeksopzet bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel is gericht op beantwoording van de eerste onderzoeksvraag. Het gaat er om inzicht te verkrijgen in het huidige aanbod van de 11 instellingen.

Het tweede onderdeel is gericht op de beantwoording van de onderzoeksvragen 2 tot en met 5. Hiermee wordt vooral ingegaan op de afgrenzing van gemeentelijke en provinciale taken op het gebied van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn en de mede hieruit voortvloeiende consequenties voor de financiering van verschillende activiteiten op dit gebied.

Beide onderzoeksonderdelen worden hieronder kort toegelicht. De uitwerking van de onderdelen is te vinden in hoofdstuk 2 tot en met 5 en in bijlage 1.

1.4.1 Het huidige aanbod

In dit onderdeel komen de volgende aspecten aan de orde:

- beschrijving van het aanbod;
- gebruik van het aanbod;
- beoordeling van het aanbod.

² Per 1 april 1993 heeft de Noordhoorn zijn naam veranderd in Nové.

Beschrijving van het aanbod

Deze gegevens zijn achterhaald via jaarverslagen, schriftelijke en mondelinge aanvullende interviews met medewerkers. De beschrijving van het aanbod is gestructureerd op grond van de volgende aspecten.

- Het totale budget voor activiteiten op het gebied van jeugdhulpverlening, uitgesplitst naar financieringsbron (gemeente, provincie en rijk).
- Verdeling van dit budget over de verschillende activiteiten.
- Korte inhoudelijke omschrijving van deze activiteiten.
- Omschrijving van de doelgroep voor deze activiteiten en de wijze waarop de doelgroep wordt bereikt.
- Formatie (zowel betaalde krachten als vrijwilligers) voor het uitvoeren van deze activiteiten.
- Openingsuren en telefonische bereikbaarheid.

Gebruik van het aanbod

Om inzicht te krijgen over de mate waarin van het aanbod door jongeren gebruik wordt gemaakt, is gebruik gemaakt van cliënt-registraties van de instellingen en zonodig van aanvullende gegevens door de medewerkers van de bij het onderzoek betrokken instellingen.

De volgende gegevens zijn, voor zover beschikbaar, achterhaald:

- Hoeveel jongeren maken gebruik van het aanbod; zo mogelijk uitgesplitst in verschillende onderdelen van het aanbod; hoeveel jongeren worden doorverwezen en naar wie?
- Verdeling van de jongeren naar geografische herkomst (Apeldoorn, Sub-regio Oost Veluwe exclusief Apeldoorn en elders).
- Verdere kenmerken van de jongeren (bijvoorbeeld geslacht, leeftijd en maatschappelijke achtergrond).

Beoordeling van het aanbod

Een compleet beeld van de beoordeling van het aanbod is slechts te verkrijgen als enerzijds interviews worden gehouden met jongeren, die van dit aanbod gebruik maken en anderzijds ook hulpverleners gevraagd wordt naar de effectiviteit van hun aanbod. Het was binnen het budget voor het onderzoek niet mogelijk om dergelijke interviews bij een voldoende aantal jongeren uit te voeren. Er is volstaan met de meningen van uitvoerend medewerkers over de effectiviteit van het aanbod.

1.4.2 Afgrenzing van gemeentelijke en provinciale taken en financiële consequenties

De onderwerpen voor dit onderdeel van het onderzoek vloeien logisch voort uit de onderzoeksvragen 2 tot en met 4. Het betreft onder meer:

- knelpunten en lacunes in het huidige aanbod;
- overlappingsen in het huidige aanbod;
- huidige en toekomstige samenwerking en samenwerkingsverbanden tussen verschillende instellingen;
- criteria op grond waarvan gemeentelijke taken van provinciale taken op het gebied van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn van elkaar onderscheiden kunnen worden;
- welke delen van het huidige aanbod komen voor financiering door de provincie in aanmerking;
- toekomstige afstemming tussen gemeente en provincie.

De eerste drie aspecten zijn in de gesprekken met uitvoerend medewerkers, die in het kader van het eerste onderdeel plaatsvonden, aan de orde gesteld. Al de bovengenoemde aspecten zijn besproken met de betrokken ambtenaren van de gemeente, een vertegenwoordiger van de provincie en de coördinator van het samenwerkingsverband jeugdhulpverlening.

Op basis van de antwoorden op de onderzoeksvragen 2 tot en met 4 formuleert DSP in overleg met vertegenwoordigers van de gemeente het antwoord op de vijfde onderzoeksvraag.

De conceptrapportage is besproken met de leden van de begeleidingscommissie (zie bijlage 3) en beleidsmedewerkers van de Noordhoorn/JAC/SBW, SWJ/STING, St. Hoogeland en BJ Gelderland/Midden IJssel.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het aanbod van de door de bij het onderzoek betrokken instellingen kort weergegeven. Verder wordt ingegaan op gesignaleerde knelpunten, lacunes en overlappingen in het aanbod.

Hoofdstuk 3 bevat de bouwstenen voor het gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid. Ingegaan wordt op het beleid dat door andere organisaties op het gebied van jeugd- en jongerenbeleid en jeugdhulpverlening wordt gevoerd. Tevens wordt (in beperkte mate) ingegaan op de vraagzijde.

In hoofdstuk 4 wordt een aanzet gegeven voor het toekomstige gemeentelijke jeugd- en jongerenbeleid.

In hoofdstuk 5 wordt aangegeven welke consequenties het toekomstige jeugd- en jongerenbeleid heeft voor de verschillende instellingen die mede door de gemeente worden gefinancierd.

In hoofdstuk 6 worden de aanbevelingen samengevat.

In bijlage 1 is een uitgebreide beschrijving van de bij het onderzoek betrokken instellingen opgenomen. Bijlage 2 bevat een lijst van definities van de gehanteerde begrippen. In bijlage 3 worden de leden van de begeleidingscommissie genoemd en als bijlage 4 is een kaart opgenomen van de regio-indeling jeugdhulpverlening in Gelderland.

2 Aanbod

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het aanbod van de door de gemeente gesubsidieerde instellingen en de instellingen die een nadrukkelijke rol spelen op het gebied van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn in de gemeente Apeldoorn samengevat weergegeven³. Deze gegevens zijn gehaald uit jaarverslagen en interviews met medewerkers van de betreffende instellingen.

Vervolgens wordt ingegaan op de gesignaleerde knelpunten, overlappingsen en lacunes in het aanbod.

2.2 Beschrijving van het aanbod

In het volgende schema wordt het aanbod van de onderzochte instellingen samengevat. De gegevens betreffen het jaar 1991.

3 Voor een uitgebreidere beschrijving van doelstelling, hulpvorm, doelgroep, aanbod, gerealiseerd aanbod, wijze waarop de doelgroep bereikt wordt, kenmerken hulpvragers, kenmerken hulpvragen, bereik potentiële doelgroep, effectiviteit aanbod, budget, formatie, bereikbaarheid, samenwerking, specifieke ontwikkelingen en knelpunten van de onderzochte instellingen verwijzen we naar bijlage 1.

1	JAC	Ambulant/pre-ventief - info en advies - begeleiding (kortdurend) - crisisinterventie - uithuisplaatsing	Algemeen: jongeren tussen 12 en 25 jaar.	Ruim 400 jongeren (235: info/advies, 190: hulpvragers).	Gemeente f 227.450,-	Fusie: JAC/De Noordhoorn/Begeleid Wonen. Samenwerking: SWJ-JAC -> JIP's CAD/JAC-wisselwerk: kansspelverslaving.
2	Stichting Begeleid Wonen (SBW)	Begeleid Wonen - begeleiding	Algemeen: jongeren tussen 16 en 21 jaar met ondersteuningsbehoefte bij praktische zaken (geen grote gedragsproblemen).	Max. 6 plaatsen. In 1991 zijn in totaal 14 jongeren geplaatst. Er is een wachtlijst.	Gemeente f 43.500,-	Gefuseerd met JAC/De Noordhoorn.
3a	De Noordhoorn (Eikproject)	Ambulant - begeleid wonen (intensief)	Specifiek: jongeren (15-23 jaar) die afgeknapt zijn op gevestigde hulpverlening. Onder andere: - zwervers - (ex)verslaafden - allochtonen - jonge moeders.	1991: 19 jongeren. Gem. verblijfsduur is 9 maanden. Er is een wachttijd (van 2-6 maanden).	f 100.000,- (via De Noordhoorn: subsidie van WVC en Diaconie van Gereformeerde Kerken).	Gefuseerd met JAC/SBW.

3b	De Noordhoorn (Crisisopvang)	Dag- en nacht-hulp - crisisinterventie	Specifiek: 6 à 7 plaatsen voor jongeren van 11 tot 18 jaar (uitloop 21), die direct opvang nodig hebben en een psycho-sociale indicatie hebben.	1992: 430 aanvragen (waarvan 90 uit Apeldoorn) - 43 jongeren opgenomen (27 uit Apeldoorn). Verblijfsduur: 2, 3 maanden.	Provincie f 680.000,-	Contra-indicaties opname: drugs- en alcoholverslaving, laag verstandelijk niveau, duidelijk crimineel verleden.
4	Adviesbureau SWJ	Ambulant/preventief: - info en advies - begeleiding/-hulp (kortdurend en intensief, m.n. pedagogische opvoedingsondersteuning)	Algemeen Jongeren tussen 0 en 23 jaar. Specifieke aandacht: - gezinnen/gezinsproblemen - (allochtone) meisjes - jongeren achterstand	1992: 61 hulpvragen van jongeren.	Provincie: f 70.746,- + aanvulling via STING-gelden (info/advies zijn niet meegerekend).	Gefuseerd met STING. Per 1-1-'93 adviesbureau aanzienlijk uitgebreid. Samenwerking SWJ en JAC -> JIP's.
5	STING	Ambulant/preventief: - contactlegging - info en advies - vrijetijds- en preventie-activiteiten	Specifiek: - druggebruikers en risicogroepen. Jongeren die door instellingen en voorzieningen niet (voldoende) worden bereikt.	Per jaar ongeveer 400 contacten, waarvan 100 structureel (jongeren tot 23 jaar).	Gemeente ± f 47.300,-. Provincie ± f 280.000,-.	- Fusie STING/SWJ. - Werk STING wordt doorgelicht.

		Functie	Doelgroep	Bereik 1991	Financiering	Bijzonderheden
6	STOJA	Dag/nachthulp: - crisisopvang - begeleiding	Specifiek: jongeren/jongvolwassenen die als gevolg van verstoorde leefsituatie dakloos zijn.	87 jongeren (in leeftijd 12 - 23 jaar). Totaal 6 bedden. Max. verblijfsduur 6 weken.	STRADA en STOJA: Gemeente f 28.020,-. WVC f 770.945,-	STRADA/STOJA gaat naar Deventer?
	STRADA	Dag/nachthulp: - passende huisvesting - materiële verzorging - begeleiding	Specifiek: ouders en kinderen (veelal jonge moeders).	30 begeleidingen (gezinnen) (± 25% is tussen 15 en 25 jaar).		
7	BJ Gelderland/ Midden IJssel (Project Centrale Opvang)	Daghulp: - begeleiding/ hulp en opleidingsaanbod	Specifiek: voortijdige schoolverlaters (veelal tussen 15 en 18 jaar) (ongeacht ernst problematiek).	Sinds okt. '92 - jan. '93 hebben 60 jongeren deelgenomen (gemiddelde duur begeleiding was 8 weken).	Gegevens over de benodigde financiën zijn nog niet beschikbaar, voorlopig worden de kosten gedragen door BJ Gelderland/Midden IJssel. In overleg met provincie en gemeente moet structurele financiering geregeld worden.	Project is onderdeel van Daghulpcentrum, een samenwerkingsproject van gemeente en BJ. Doelstelling: teruggeleiding regulier onderwijs (succespercentage is 80%).

8	't Slaaphuis (Het Hoogeland)	Maatschappelijke opvang - dienstverlening (bad-bed en brood voorziening).	Specifiek: mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats.	Sinds apr. '92 - okt. '92 verbleven 152 mensen in 't Slaaphuis (waarvan $\pm$ 25 % jongeren). Capaciteit '93: 30 bedden.	Gemeente f 40.000,- (eenmalig), naast financiering door St. Het Hoogeland.	Vermoedelijk wordt circa 70 % van alle daklozen bereikt. Onder minderjarigen is dit percentage lager (ivm verplichte melding aan politie).
9	CAD	Ambulante verslavingshulp: - hulpverlening - preventie - consultatie	Specifiek: personen in moeilijkheden t.g.v. drugs, alcohol en andere bewustzijnsverruimende middelen.	In 1991 stonden 65 jongeren ingeschreven (tussen 15 en 22 jaar).	Gemeente (via de tijdelijke financieeringsregeling Verslavingszorg) f 770.190,-	Niet specifiek gericht op jongeren.
10	RIAGG	Ambulant/preventief: - curatie, preventie dienstverlening	Specifiek: mensen met ernstige psychosociale of psychiatrische problemen.	In 1993 stonden 483 cliëntsystemen ingeschreven (764 kinderen tussen 0-17 jaar).	AWBZ-financiering (ruim 1 miljoen jeugdafdeling).	Niet specifiek voor jongeren. Jongeren zijn versnipperd over jeugd- en volwassenafdeling.
11	SMW	Ambulante hulpverlening: - info en advies - dienstverlening - begeleiding/behandeling	Algemeen: alle bewoners van Apeldoorn.	Aantal ingeschreven jongeren (0-29 jaar) $\pm$ 600. Gemiddelde wachttijd (in 1992) 2 weken.	Gemeente f 1.759.000,- (voor gehele SMW over 1992).	Geen aparte afdeling voor jongeren.

Toelichting op het schema

Op basis van de het schema en de meer uitgebreide informatie per instelling, die opgenomen is in bijlage 1 worden conclusies getrokken over het aanbod binnen de verschillende functies, de doelgroepen, de gerealiseerde fusies en de samenwerking tussen de instellingen.

Functies:

Preventie/Ambulant

- *Informatie en advies*

Deze functie wordt met name door het JAC geboden en verder door het Adviesbureau van SWJ en SMW (algemeen) en STING (druggebruikers/risicogroepen). JAC en SWJ hebben een historisch gegroeide taakverdeling, waarbij individuele jongeren in Apeldoorn voor informatie en advies met name naar het JAC gaan. Het aanbod van de SMW vertoont weinig overlap met de overige instellingen. JAC/Noordhoorn en SWJ/STING willen samen werken aan het realiseren van Jongeren Informatie Punten (JIP) in de regio Stedendriehoek, in het kader van de functie informatie/advies⁴.

Er is geen informatie-adviesaanbod gericht op specifieke doelgroepen (uitgezonderd druggebruikers), zoals meisjes, alloctonen, randgroepjongeren, vroegtijdige schoolverlaters of op specifieke buurten. Dit is een aandachtspunt voor het op te starten JIP. Een andere belangrijke taak van het JIP is het doorverwijzen van jongeren naar voorzieningen op het terrein van jeugdwelzijn en jeugdhulpverlening.

- *Preventie*

Een groot aantal instellingen heeft een aanbod op het gebied van het voorkomen van problemen, namelijk JAC, SWJ, RIAGG, SBW (ondersteuning bij kamerbewoning), STING (risicogroepen, waaronder druggebruikers), CAD (specifiek verslaafden), Project 'Centrale Opvang' (voortijdig schoolverlaters) en (eventueel toekomstig) dienstencentrum van 't Slaaphuis (voorkoming dakloosheid). In het algemeen blijkt het preventieve aanbod weinig geconcretiseerd en ook weinig toegespitst op specifieke doelgroepen (uitgezonderd druggebruikers en vroegtijdige schoolverlaters) of wijken.

Het CAD, JAC en de Stichting Wisselwerk zijn een samenwerking gestart met als doel een preventiebeleid ten aanzien van kansspelverslaving in Apeldoorn op te zetten. Het CAD en STING werken samen bij het opzetten van preventie activiteiten voor drugverslaafden.

Wisselwerk, BJ Gelderland/Midden IJssel en SWJ houden zich bezig met de verbetering van de arbeidstoeleiding van jongeren.

Het JAC beoogt preventieve activiteiten integraal onderdeel uit te laten maken van de informatie- en adviesfunctie nieuwe stijl (JIP).

- *(Crisis)opvang/interventie*

Dit wordt geboden door het JAC, Adviesbureau SWJ, Noordhoorn en STOJA (dag- en nachthulp; maximale verblijfsduur is 6 weken).

De indruk bestaat dat jongeren die tijdelijk ondergebracht moeten worden wegens een verstoorde leefsituatie, vooral bij het JAC aankloppen (en minder bij SWJ). Een groot deel van de hulpverlening van het JAC betreft acute crisisgevallen, waarbij relatieconflicten (meestal met ouders) een belangrijke rol spelen.

4 Als de taakverdeling tussen JIP Apeldoorn (JAC) en JIP Deventer (SWJ) doorgaat, dan speelt dit probleem niet.

Het JAC plaatst onder andere bij STOJA. Wanneer STOJA (6 bedden) weggaat uit Apeldoorn, dan worden de mogelijkheden voor tijdelijke crisisopvang beperkt. Van belang is ook dat met name verslaafde jongeren goed worden bereikt door STOJA en dat deze jongeren niet door andere instanties worden opgenomen. Wanneer STOJA verdwijnt, valt hier dus een gat in Apeldoorn, maar voor de regio blijft de functie behouden.

De Noordhoorn breidt (door substitutie) het aantal bedden crisisinterventie met pedagogische hulp uit van 6 à 7 tot 10. Ook trachten ze een grotere omloopsnelheid te bereiken.

Zwerfjongeren of acute crisisgevallen kunnen bij gebrek aan plaats in de crisisopvang, verder gebruik maken van de bed-bad-brood functie (maatschappelijke opvang) van 't Slaaphuis (Het Hoogeland).

Het is niet geheel duidelijk hoeveel behoefte er bestaat aan (crisis)opvang en of de capaciteit voldoende is, rekening houdend met het feit dat STOJA uit Apeldoorn weggaat. Met name de hoeveelheid crisisopvang met pedagogische begeleiding is beperkt. Er is een werkgroep geformeerd (op initiatief van het samenwerkingsverband) die gaat onderzoeken wat de behoefte aan opvang in Apeldoorn is en of opvangvoorzieningen - indien noodzakelijk - voldoende doorverwijzen naar de jeugdhulpverlening. Verder dient onderzocht te worden of het aanbod op het terrein van de crisisopvang voldoende gedifferentieerd is.

- *Begeleiding/hulpverlening*

Het JAC en SWJ bieden beide kortdurende hulp. Het aanbod van het JAC is vooral toegespitst op individuele jongeren (met name acute crisis door relatieconflicten met ouders) en het aanbod SWJ meer op gezinnen/opvoedingsproblemen. Het aanbod van SWJ is uitgebreider (kortdurend én intensieve begeleiding). Ook hier geldt dat afbakening voor de toekomst van belang is om overlap van aanbod te voorkomen. Het bereik van het SMW onder individuele jongeren is beperkt. Er lijkt sprake van enige overlap met het aanbod van SWJ. Het RIAGG verzorgt een aanbod voor mensen met ernstige psycho-sociale of psychiatrische problemen.

De STING biedt begeleiding aan de groep risicojongeren, waaronder ook een groep drugsverslaafden. Het CAD biedt verslavingszorg.

- *Begeleid wonen*

Het Eikproject van de Noordhoorn biedt aan ongeveer 20 jongeren per jaar een vrij intensieve vorm van begeleid wonen. Het SBW biedt slechts beperkte ondersteuning aan jongeren. (De provincie stelt dat ze niet voldoen aan de functie begeleid wonen.) Opvallend is dat veel van de jongeren, die van deze voorzieningen gebruik maken afgeknapt zijn op andere vormen van jeugdhulpverlening en voor een groot deel afkomstig zijn uit tehuizen. Het is de vraag of de intensiteit van de hulp die geboden wordt toereikend is voor deze doelgroep.

Het aanbod op deze functie is onvoldoende gedifferentieerd.

Daghulp

Het Project Centrale Opvang (BJ) biedt psycho-sociale hulp en een opleidingsaanbod aan jongeren die voortijdig de school verlaten. Het doel is teruggeleiding naar het reguliere onderwijs. Binnen het project Centrale Opvang is een aansluiting gerealiseerd tussen jeugdwerkzorg/jeugdhulpverlening en scholen.

Dag- en nachthulp

STRADA biedt met het ouder-kindproject passende huisvesting. Naast materiële hulp wordt ook immateriële hulp verleend: het coördineren van de contacten/adviezen met/van diverse hulpverleners en instanties, het herstellen of behouden van de opvoedingsrelatie of het verwerken van een (tijdelijk) verbroken opvoedingssituatie.

Doelgroepen

Opvallend is dat de gehanteerde leeftijdsgrenzen bij sommige instellingen boven de 23 jaar liggen (Wet op de Jeugdhulpverlening geeft als grens 18 jaar met (sinds 1992) een uitloop naar 23 jaar).

Uit de beschrijving van de instellingen blijkt dat een aantal instellingen zich specifiek richt op (een) bepaalde doelgroepen.

- **Drugverslaafden** (CAD, STING en Stoja). Aanbod voor drugverslaafden is goed. Bij vertrek van het STOJA vervalt de specifieke deskundigheid ten aanzien van opvang. Het aanbod van STING wordt op dit moment doorgelicht. Het ligt in de bedoeling een netwerk rond verslaafde jongeren op te starten vanuit STING (Wisselwerk, Reclassering, CAD, KWS (Koningin Wilhelmina School), Noordhoorn/JAC en BJ).
- **Voortijdige schoolverlaters** (Project Centrale Opvang). Dit project bereikt een groot deel van de doelgroep. In het algemeen kan gezegd worden dat de aansluiting tussen scholen en jeugdwelzijn en jeugdhulpverlening nog verder verbeterd dient te worden.
- **Jonge moeders** (STRADA, Eikproject). Dit aanbod lijkt toereikend.
- **Zwerfjongeren** (Eikproject, 't Slaaphuis). Er is geen laagdrempelige voorziening specifiek voor jongeren. Volgens STING verblijven er 40 à 50 zwerfjongeren in Apeldoorn. In vier maanden tijd heeft ongeveer de helft van deze groep in 't Slaaphuis overnacht. Een drempel voor deze jongeren is de plicht van 't Slaaphuis om minderjarigen bij de politie te melden. Verder heeft 't Slaaphuis een afspraak gemaakt dat alle jongeren die gebruik maken van de bed-bad-broodvoorziening gemeld worden bij het JAC. Het JAC neemt vervolgens snel contact op met deze jongeren. Het Eikproject heeft verschillende kamers in de stad, waar jongeren begeleid worden. Het JAC krijgt veel vragen van zwerfjongeren, maar hun mogelijkheden met deze doelgroep zijn beperkt.
- **Allochtone jongeren** (Adviesbureau SWJ, Eikproject). Het aanbod voor allochtone jongeren is beperkt. Ook de methodische implicaties van het werken met deze doelgroep is onvoldoende uitgekristalliseerd.
- **Randgroepjongeren/risicjongeren** (Wisselwerk, adviesbureau SWJ, JAC, BJ Gelderland/Midden IJssel, STING en De Noordhoorn). Er is op dit moment geen sprake van een integraal aanbod voor deze jongeren. Wel is er een plaatselijk overleg randgroepjongeren dat een aanzet tracht te geven tot een integrale aanpak van de problematiek rond randgroepjongeren met inschakeling van betrokken organisaties op het terrein van onderwijs, hulpverlening, werkgelegenheid, etc. In dit randgroepjongerenoverleg participeren BJ, KWS, SWJ/STING, Noordhoorn/JAC, jeugdreclassering en Wisselwerk.
Het overleg tracht een nauwere samenwerking tussen instellingen te realiseren en een aanbod op speerpunten te ontwikkelen. Zo heeft onder andere de aandacht voor school dropouts geleid tot het project Centrale Opvang. Ten aanzien van werkgelegenheid voor randgroepjongeren tracht men een individuele trajectbegeleiding te realiseren. Wisselwerk pleit voor een centrale registratie en intake en het verder verkennen van mogelijke samenwerkingsvormen (bijvoorbeeld 'joint-venture') tussen de bij het overleg betrokken instellingen, en ook andere instellingen.

Fusies

In de afgelopen periode heeft een aantal fusies plaatsgevonden:

- **STING en Stichting Welzijn Jongeren** (per 1 jan. 1993).
Het betreft de onderbrenging van een tot dusver kleine ambulant werkende organisatie bij een grotere organisatie met ambulante en pleegzorgfuncties.
- **JAC Apeldoorn, Noordhoorn en Stichting Begeleid Wonen** (per 1 jan. 1992).
Het betreft de overname van een (niet vanuit jeugdhulpverlening gefinancierde) ambulante instelling door een instelling met residentiële functies, waardoor behandeling, begeleiding en informatie/advisering gekoppeld zijn.
Door de fusie tussen Noordhoorn en de Stichting Begeleid Wonen (SBW) is een hulpverleningscombinatie ontstaan van behandeling (fase-huizen van Noordhoorn), intensieve begeleiding (Eik-project Noordhoorn) en begeleid wonen (SBW).

Deze fusies sluiten goed aan bij de beleidslijn van de provincie (en de landelijke overheid). Deze bepleiten een verdergaande samenwerking tussen instellingen. Het streven is om te komen tot een evenwichtig en onderling samenhangend hulpaanbod. Deze schaalvergroting moet leiden tot kwaliteitsverbetering en een meer flexibel beheer. Daarnaast wordt ook vanuit meer inhoudelijke beweegredenen gepleit voor grotere multifunctionele organisaties. In dergelijke organisaties beoogt men verschillende vormen van hulpverlening op elkaar te laten aansluiten (trajectgedachte).

Samenwerking

Geconstateerd kan worden dat veel instellingen op ad hoc basis relaties met elkaar onderhouden. Het betreft met name contacten op medewerkersniveau rond individuele jongeren en doorverwijzing. Slechts in beperkte mate is sprake van structureel overleg op uitvoerend niveau. Het overleg Randgroepjongerenwerk, het Project Centrale Opvang en het overleg over de oprichting van een JIP (Jongeren Informatie Punt) zijn positieve initiatieven.

2.3 Gesignaleerde overlappingsen, knelpunten en lacunes in het aanbod

Overlappingsen

Er is weinig overlap in het jeugdwelzijns- en jeugdhulpverleningsaanbod in Apeldoorn. De afstemming/samenhang tussen de instellingen dient verbeterd te worden. Het aanbod is op dit moment te veel versnipperd. Wel wordt geconstateerd dat veel instellingen zich bezighouden met het geven van informatie. Een aandachtspunt voor de toekomst is de afstemming tussen het adviesbureau van SWJ en het JAC op het terrein van kortdurende hulp. Op dit moment heeft het JAC het grootste bereik onder (individuele) jongeren in Apeldoorn.

Knelpunten

- De beschikbare informatie over de bereikte doelgroep en het gerealiseerde aanbod verschilt tussen de onderzochte instellingen. Niet alle instellingen hebben een duidelijk registratie systeem, waardoor er beperkt inzicht in de 'input' en 'output' beschikbaar is.

- De samenwerking tussen de verschillende instellingen is nog te vrijblijvend. Er is sprake van een beperkte samenhang tussen het aanbod van de verschillende instellingen. Door de gerealiseerde fusies, het gezamenlijk randgroepjongeren-overleg en de voorbereiding van het JIP is hier al wel verbetering te constateren. Verder is er weinig afstemming met instellingen die niet direct tot de jeugdhulpverlening/jeugdwelzijn behoren, maar wel een aanbod verzorgen voor cq. te maken hebben met jongeren, zoals scholen, politie, sociale dienst, etc..
- Opvallend is dat veel jongeren die gebruik maken van het begeleid wonen aanbod van SBW afgeknapt zijn op andere vormen van hulpverlening en voor een groot deel afkomstig zijn uit tehuizen. De vraag is of het (lichte) aanbod van SBW gezien de problematiek wel toereikend is voor deze groep jongeren.
- In 1992 hebben 90 jongeren uit Apeldoorn zich aangemeld voor crisisopvang bij De Noordhoorn. Van deze jongeren zijn er 27 opgenomen. Uitgezocht dient te worden - zeker vanwege het vertrek van STOJA - of er voldoende crisisopvangplaatsen zijn.
- Geconstateerd wordt verder dat er afstand bestaat tussen school en hulpverlening. Het JAC, SWJ en het RIAGG gaan hier samen wat aan doen. Het Project Centrale Opvang van BJ Gelderland/Midden IJssel levert reeds een positieve bijdrage.

Lacunes

Er is geen aparte (maatschappelijke) opvangvoorziening voor jeugdigen. Het aanbod begeleid wonen voldoet (nog) niet aan de criteria die daaraan worden gesteld.

Verder is er weinig gespecialiseerd aanbod voor allochtonen (met name meisjes).

Met name Marokkaanse en Turkse jongeren worden minder goed bereikt.

Opvallend is dat er met name sprake is van een stedelijk aanbod. Er is slechts in geringe mate sprake van een (preventief) wijkgericht aanbod op basis van gesignaleerde problematiek.

Een ander opmerkelijk punt is dat er met name sprake is van een aanbod voor individuele jongeren en weinig sprake is van een groepsgerichte aanpak.

Het aanbod op het terrein van crisisopvang en begeleide kamerbewoning is (te) weinig gedifferentieerd.

3 Bouwstenen voor jeugd- en jongerenbeleid gemeente

3.1 Inleiding

Bij het ontwikkelen van een gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid dient rekening te worden gehouden met de volgende factoren.

- Het beleid dat door andere organisaties, met name de provincie en het Samenwerkingsverband Jeugdhulpverlening Gelderland Noord, op het gebied van jeugdhulpverlening wordt gevoerd. De komende jaren zullen immers gekenmerkt worden door een verdergaande schaalvergroting binnen de jeugdhulpverlening, waardoor een beperkt aantal multifunctionele voorzieningen zullen overblijven. Voorts is in dat verband de vraag van belang welke activiteiten door de provincie op het gebied van de jeugdhulpverlening gefinancierd worden.
- De omvang van verschillende doelgroepen van jeugd- en jongerenbeleid en jeugdhulpverlening. Het gaat hier met andere woorden om de vraagzijde waaraan door de instellingen die uitvoering geven aan het jeugd- en jongerenbeleid tegemoet moet worden gekomen. Op basis hiervan moet de gemeente prioriteiten stellen ten behoeve van haar jeugd- en jongerenbeleid.

3.2 Ontwikkelingsperspectief van jeugd- en jongerenbeleid en jeugdhulpverlening

Met de decentralisatie van rijks gelden naar lagere overheden heeft de provincie een belangrijke taak gekregen in het beleid op het gebied van jeugdhulpverlening. De beleidslijnen en financiële consequenties daarvan zijn vastgelegd in het 'Provinciaal plan jeugdhulpverlening, lijnen voor de jaren 1992-1995' (provincie Gelderland, januari 1992).

In dit plan worden drie belangrijke wijzigingen op het terrein van de jeugdhulpverlening geïntegreerd: de regionalisering van het hulpaanbod, schaalvergroting van uitvoerende organisaties en invoering van functiegerichte financiering. We gaan hier kort in op deze aspecten.

De provincie Gelderland is onderverdeeld in drie regio's: Gelderland Noord, Gelderland Zuid en Gelderland Midden. Deze regio's worden vervolgens weer onderverdeeld in subregio's: Midden-IJssel (met Deventer en Zutphen), Noord-West Veluwe (met Harderwijk) en Oost-Veluwe (met Apeldoorn).

De hoofdlijnen van het provinciaal beleid worden verder uitgewerkt op regionaal niveau door de samenwerkingsverbanden jeugdhulpverlening. Voor de gemeente Apeldoorn is vanzelfsprekend het 'Beleidsplan 1993 jeugdhulpverlening Gelderland Noord; aanzet tot meerjarenplan' (april 1992) van het Samenwerkingsverband Jeugdhulpverlening Gelderland Noord van belang.

Met het oog op de functiegerichte financiering is door de provincie het volgende schema opgesteld. Het betreft een overzicht van de hulpvormen die de provincie rekent tot het minimumpakket. De bullets geven aan welke functies op welk niveau aanwezig dienen te zijn.

HULPVORMEN	GEBIED					
	Subregionaal			JHV regio		
	0-5	6-11	12-18	0-5	6-11	12-18
Preventief/ambulant:						
Voorlichting/info/advies	•	•	•			
Begeleiding/hulp	•	•	•			
Begeleiding Kamerwonen	n.v.t.	n.v.t.	•			
Gespecialiseerde hulp	•	•	•			
Crisisinterventie	•	•	•			
Daghulp:						
Pedagogische hulp/ begeleiding	•	•	•			•
Gespecialiseerde daghulp	•	•				
Pleegzorg:						
Algemene pleegzorg				•	•	•
Dag- en nachthulp:						
Kamertraining	n.v.t.	n.v.t.	•			
Pedagogische hulp/ begeleiding				•	•	•
Gespecialiseerde hulp- verlening						•
Crisisopvang				•	•	•

Ten aanzien van de schaalvergroting wordt in het Provinciaal Plan geconstateerd dat de versnippering over vele organisaties geen goede basis biedt voor een adequate hulpverlening op maat. De provincie is dan ook voorstander van de totstandkoming van een beperkt aantal grotere multifunctionele organisaties, die zowel preventieve functies kunnen vervullen als uitvoering kunnen geven aan trajectbegeleiding van ambulant, dagbehandeling en/of residentiële hulpverlening.

Met het oog op de ontwikkeling van een gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid zijn met name de provinciale plannen ten aanzien van de preventieve en ambulante functies van belang.

Ten aanzien van deze functies constateert de provincie dat deze over het algemeen matig ontwikkeld zijn, terwijl zij de basis moeten vormen voor een goede jeugdhulpverlening. Om (uithuis)plaatsingen in ingrijpende hulpvormen te voorkomen is een effectieve preventie en ambulante hulpverlening essentieel. De provincie is dan ook bereid tot een aanzienlijke verschuiving van middelen ten gunste van deze functies ten koste van zwaardere hulpvarianten. Vanuit Noordhoorn en BJ Gelderland/Midden IJssel zouden middelen voor de versterking van preventieve en ambulante functies vrij gemaakt moeten worden.

Het samenwerkingsverband zal in 1993 adviseren over welke organisaties met elkaar een cluster gaan vormen. Ze trachten te bewerkstelligen dat er in Gelderland-Noord drie grote multifunctionele instellingen zullen ontstaan (zie bijlage 4: regio-indeling jeugdhulpverlening in Gelderland).

Afgrenzing van gemeentelijke en provinciale verantwoordelijkheden

De provincie is verantwoordelijk voor de financiering van de jeugdhulpverlening (voor jongeren tot 18 jaar met in speciale gevallen een uitloop tot 23 jaar). Het gaat hierbij om psycho-sociale hulpverlening aan jongeren met een ontwikkelingsachterstand. Daar waar deze hulpverlening nu nog tamelijk versnipperd is, zal deze in de toekomst door enkele grote multifunctionele instellingen worden verzorgd. De gemeente is verantwoordelijk voor jeugdbeleid en heeft daarmee een direct belang bij de vormgeving van jeugdhulpverlening.

De preventieve en ambulante jeugdhulpverlening dient aansluiting te vinden bij lokale jeugdwelzijnsinstellingen en dan met name voor wat betreft de toegang tot verdere vormen van jeugdhulpverlening. De middelen voor dat jeugdwelzijnsaanbod dienen onder meer door de gemeente ter beschikking te worden gesteld.

In concreto bestaat de toegang tot jeugdhulpverlening uit drie kanalen.

- Het eerste kanaal komt tot stand via een voorlichtings- en adviesfunctie, die in principe voor alle jongeren bestemd is. We spreken hier van de algemene preventie-functie, ter onderscheiding van gerichte preventie, die zich op specifieke doelgroepen (dat wil zeggen jongeren met specifieke vormen van ontwikkelingsachterstand) richt. De financiering van de algemene preventie is een taak van de gemeente; de financiering van de gerichte preventie is een taak voor de provincie, voor zover er geen andere financieringsbronnen zijn.
- Het tweede kanaal komt tot stand via structurele samenwerking tussen de instellingen voor jeugdhulpverlening en organisaties die met potentiële klanten voor de jeugdhulpverlening in aanraking komen. Het betreft hier organisaties als het AMW, RIAGG, Wisselwerk, politie, Halt, scholen (leerplichtambtenaren), GAB, Stichting Werk, de KWS, en Sociale Dienst. Door op uitvoerend niveau informatie-uitwisseling te laten plaatsvinden, kunnen jongeren worden getraceerd voor wie een vorm van jeugdhulpverlening geïndiceerd is. Het stimuleren van deze samenwerking is een verantwoordelijkheid voor de gemeente.
- Het derde kanaal komt tot stand via een bepaalde maatschappelijke opvang-functie. Het gaat hierbij onder meer om opvang van zwerfjongeren. De feitelijke groep jongeren binnen 't Slaaphuis en SBW bestaat voor een aanzienlijk deel uit jongeren die zijn vastgelopen in de jeugdhulpverlening. Het gaat hier met andere woorden om een combinatie van toegangspoort en eindstation.
Hoewel strikt gezien de verantwoordelijkheid voor deze functie bij de gemeente zou dienen te liggen omdat er geen sprake is van sociaal-psychische hulpverlening aan jongeren, kan gelet op de aard van de doelgroep de provincie zich niet onttrekken aan verantwoordelijkheid voor deze functie!

Met de bovenstaande omschrijving van de toegangspoort van de jeugdhulpverlening kunnen ook de belangrijkste **doelgroepen** van gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid worden afgeleid:

- De voorlichtings- en adviesfunctie is bestemd voor alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar.
- De doelgroep van het tweede en derde kanaal wordt gevormd door risico- en randgroepjongeren. Daarbij worden risicojongeren omschreven⁵ als jongeren waarbij signalen van het proces van marginalisering aanwijsbaar zijn; het zijn potentiële klanten van de lichte vormen van jeugdhulpverlening. Randgroepjongeren worden omschreven als jongeren in de leeftijd van circa 15 tot circa 25 jaar, die sociaal problematisch gedrag vertonen in het zorgmilieu (eerste milieu: ouders, verzorgers, etc.), op het gebied van school, werk (tweede milieu) en

⁵ De omschrijvingen van de begrippen risicojongeren en randgroepjongeren zijn afkomstig uit de beleidsnotitie Randgroepjongerenbeleid in Gelderland (Arnhem, juli 1991)

vrije tijd (derde milieu) en waarvan het perspectief zonder ingrijpen tamelijk uitzichtloos moet worden genoemd. Bovendien hebben deze jongeren vaak al een lang hulpverleningsverleden.

Het zal duidelijk zijn dat wat betreft de afstemming tussen het gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid en het provinciaal beleid op het gebied van de jeugdhulpverlening met name activiteiten gericht op de doelgroep risico- en randgroepjongeren van belang zijn.

Het is dan ook noodzakelijk dat tussen provincie en gemeente nadere afspraken gemaakt worden over de financiering van activiteiten voor deze doelgroep.

3.3 Inventarisatie van de vraag

Om uitspraken te kunnen doen over toekomstig gemeentelijk beleid is het noodzakelijk dat er inzicht wordt verkregen in de omvang van verschillende doelgroepen.

Met het oog op de vraagzijde⁶ is het voor gemeentelijk beleid van belang om te weten:

- hoeveel jongeren er in de gemeente wonen; al deze jongeren vormen een doelgroep voor de voorlichtende functie die door de gemeente gefinancierd moet worden;
- hoeveel jongeren er tot risico- en randgroepjongeren gerekend kunnen worden; dit zijn de jongeren die zich in de 'toegangspoort' van de jeugdhulpverlening bevinden, alsmede de jongeren waarmee de jeugdhulpverlening weinig kan beginnen.

Aantal jongeren in de gemeente Apeldoorn

In de onderstaande tabel wordt het aantal jongeren in de leeftijdsgroep van 10-14, 15-19 en 20-24 jaar weergegeven⁷.

Tabel 1: Aantal jongeren in Apeldoorn (per 1-1-1992)

Bron: Apeldoorn in cijfers 1992.

	absoluut	percentage van totale bevolking
10-14 jaar	9.920	6%
15-19 jaar	10.602	7%
20-24 jaar	11.506	8%
Totaal 10-24	32.028	21%

Het aantal jongeren tussen de 10-14 jaar is kleiner dan het aantal jongeren tussen de 15-19 en 20-24 jaar. In verhouding met de totale populatie neemt het aantal

⁶ In de oorspronkelijke onderzoeksopzet is onderzoek naar de vraagzijde niet opgenomen. Toch hebben wij gemeend dat het relevant is om de meest belangrijke cijfers te achterhalen.

⁷ De leeftijdsgrenzen zijn hier vanwege de categorieën die in de gemeentelijke statistieken worden gebruikt ruimer dan de leeftijdsgrenzen van de doelgroep van het jongerenbeleid.

jongeren (licht) af. Op 1 januari 1971 was 17,7% van de Apeldoornse bevolking tussen de 10 en 19 jaar; op 1 januari 1990 was dit 14,1% en op 1 januari 1992 13,1%.

Een klein deel van de jongeren (10-19 jaar) kan tot de categorie 'etnische minderheid' worden gerekend, namelijk 3%. Daaronder valt met name een groep Turkse jongeren (444 jongeren) en een veel kleinere groep Marokkaanse jongeren (97 jongeren).

Risico- en randgroepjongeren

In het onderzoek 'Gericht jeugdbeleid in Apeldoorn' (Gelderse Raad van het Jeugd-beleid, 1989) is een schatting gemaakt van het aantal jongeren met een hoog risico en het aantal 'marginale' jongeren in de leeftijdscategorieën 12 t/m 15, 16 t/m 17, 18 t/m 22 en 23 t/m 29. De toedeling van jongeren is geschied op grond van scores op zes verschillende leefbaarheidsgebieden (scholing, arbeid, financiën, wonen, gezondheid/welzijn en politie/justitie).

De resultaten van dit onderzoek, die op de situatie in 1987/1988 betrekking hebben, geven ten aanzien van de voor het gemeentelijke beleid relevante doelgroep van risico- en randgroepjongeren het volgende beeld.

Tabel 2: Aantal risico- en randgroepjongeren 1987/1988

	hoog risico jongeren	marginale jongeren	totaal
12-15 jaar	44	11	55
16-17 jaar	24	37	61
18-22 jaar	61	102	163
Totaal 12-22 jaar	129	150	279
23-29 jaar	51	86	137
Totaal 12-29 jaar	180	236	416

Hierbij moet worden aangetekend dat het onderscheid tussen hoog risicojongeren en marginale jongeren arbitrair is: marginale jongeren scoren op iets meer leefbaarheidsgebieden negatief dan hoog risicojongeren.

Dat betekent dat voor het gemeentelijk beleid ook geen scherp onderscheid tussen risico- en randgroepjongeren gemaakt kan worden. Wel kan worden geconstateerd dat de groep risico- en randgroepjongeren in 1988 afhankelijk van de gehanteerde leeftijdsgrenzen uit 300 tot 400 jongeren bestond.

Ter aanvulling en gedeeltelijke actualisering van dit beeld is door DSP een aantal gegevens verzameld betreffende de belangrijkste leefbaarheidsgebieden. In de nota 'Randgroepjongerenbeleid in Gelderland' (Arnhem, juli 1991) van de Provinciale Werkgroep Randgroepjongerenbeleid wordt immers de volgende vaststelling gedaan:

"Voor effectieve beleidsmaatregelen lijkt deze opdeling in 8 leefgebieden minder geschikt en wellicht ook te pretentius (...). In toenemende mate blijken de aankno-

pingspunten toch gezocht te worden in wat de kerngebieden van de randgroep-jongerenproblematiek kunnen worden genoemd: onderwijs/educatie, arbeid en welzijn/hulpverlening (inclusief justitiële hulpverlening)."

Leefbaarheidsgebied onderwijs

Het aantal voortijdige schoolverlaters wordt in 1992 door de afdeling Onderwijs geschat op:

- 30-40 jongeren per jaar (leerplichtig);
- 30-40 jongeren per jaar (niet meer leerplichtig).

Leefbaarheidsgebied arbeid

Per 1 januari 1991 zijn er 942 jongeren⁸ van 15 jaar tot 23 jaar (5% van de totale groep jongeren in deze leeftijdscategorie) die ingeschreven staan als werkzoekende bij het Arbeidsbureau. De verdeling wat betreft inschrijvingsduur levert het volgende beeld op:

< 6 maanden	591
6-12 maanden	157
12-24 maanden	102
24-36 maanden	44
> 36 maanden	48

Totaal	942
---------------	------------

Per 31 december 1991 ontvingen 1189 jongeren een RWW-uitkering. In 1988 bedroeg het aantal werkzoekende jongeren van 15 tot 23 jaar dat bij het GAB stond ingeschreven nog slechts 246.

Tabel 3 geeft inzicht in het opleidingsniveau van de werkzoekenden.

Tabel 3: Opleidingsniveau werkzoekende jongeren 1992

	absoluut	percentage
LO/Drop outs	237	25 %
MAVO/LBO	443	47 %
HAVO/MBO	246	26 %
HBO	14	2 %
Universiteit	2	0 %
Totaal	942	100%

In Apeldoorn nemen 69 jongeren (onder de 21 jaar) deel aan de Jeugd Werk Garantie-regeling.

⁸ Dit betekent niet dat er ook 942 jongeren werkloos zijn. Er is sprake van een zekere overschatting. Niet iedereen die een baan gevonden heeft laat zich uitschrijven en verder is het mogelijk dat een aantal van deze jongeren wel een part-time dienstverband heeft. Aan de andere kant zal een aantal jongeren, dat niet voor een uitkering in aanmerking komt, zich niet als werkzoekend laten inschrijven.

Leefbaarheidsgebied criminaliteit

Er zijn bij de politie 510 processen verbaal inzake misdrijven geregistreerd, die gepleegd zijn door minderjarige inwoners van de gemeente (jongeren onder de 18 jaar).

De aard van de geregistreerde misdrijven is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4: Misdrijven van strafrechtelijk minderjarigen 1992

Bron: Gemeentepolitie Apeldoorn

	mannen	vrouwen
Eenvoudige diefstal	98	35
Gekwalificeerde diefstal	114	49
Diefstal door middel van verbreking	68	3
Diefstal door middel van geweld	18	4
Verduistering en oplichting	14	-
Vernieling	28	2
Heling	13	2
Overige	5	2
Openbare ordeverstoring en mishandeling	39	2
Zedendelicten	9	-
Artikel 26 WvW (rijden onder invloed)	5	-
Totaal	411	99

Verder is onderzocht hoeveel jongeren een HALT-afdoening opgelegd hebben gekregen. In 1991 hebben 42 jongeren uit Apeldoorn een HALT-afdoening gekregen:

- 22 vernieling
- 14 vuurwerk
- 5 brandstichting
- 1 graffiti

De meeste jongeren komen uit de woonwijken 'De Maten' en 'Zevenhuizen'.

In 1987 bedroeg het aantal processen verbaal terzake door minderjarige inwoners van Apeldoorn gepleegde misdrijven nog slechts 364 (326 door jongens en 38 door meisjes). Uitgesplitst naar delict blijkt vooral het aantal processen verbaal ten aanzien van verschillende vormen van diefstal in 1992 groter dan in 1987.

Aangezien er in 1987 nog geen Halt-bureau bestond, kan voor deze cijfers geen vergelijking met gegevens uit het rapport 'Gericht jeugdbeleid in Apeldoorn' worden gemaakt.

Conclusie

Uit de vergelijking tussen gegevens uit het rapport 'Gericht jeugdbeleid in Apeldoorn' (die betrekking hebben op de situatie in 1987 en 1988) en de in het kader van het huidige onderzoek verzamelde gegevens (die betrekking hebben op de situatie in 1991/1992) blijkt dat het aantal jongeren dat op de leefbaarheidsgebieden arbeid en criminaliteit problemen hebben aanzienlijk is toegenomen.

Op grond hiervan kan worden vastgesteld dat er alle reden is om grote prioriteit toe te kennen aan een beleid gericht op de vermindering van de problematiek van risico- en randgroepjongeren. Specifieke aandacht voor criminaliteitspreventie en werkloze jongeren (naast de JWG-regeling) is noodzakelijk.

4 Toekomstig jeugd- en jongerenbeleid

4.1 Algemene uitgangspunten

De gemeente Apeldoorn heeft lange tijd een tamelijk passief jeugd- en jongerenbeleid gevoerd. Er werd voornamelijk gereageerd op de voorstellen die vanuit het veld werden gelanceerd, hetgeen als consequentie met zich mee brengt dat het aanbod voor jongeren in de gemeente zich als een lappendeken (weinig samenhang in het aanbod) heeft ontwikkeld.

Inmiddels heeft de gemeente duidelijk gemaakt dat zij een meer sturende rol noodzakelijk acht.

Om deze sturende rol vorm te geven, dient de gemeente in het kader van haar jeugd- en jongerenbeleid de volgende taken uit te voeren.

- 1 Het bepalen van beleidsprioriteiten.
- 2 Bewaken dat het totale aanbod aan jongeren zoveel mogelijk is afgestemd op de behoeften van jongeren in Apeldoorn en de verschillende functies van hulpverlening in voldoende mate aanwezig zijn. Tevens dienen in dit kader (overige) knelpunten in het aanbod signaleerd te worden en initiatieven ontplooid te worden om deze knelpunten weg te nemen.
- 3 Het maken van afspraken met de provincie over de financiering van activiteiten, die op het snijvlak van jeugd- en jongerenbeleid en jeugdhulpverlening liggen.

In de volgende paragrafen wordt aangegeven hoe de gemeente de komende jaren aan deze taken gestalte kan geven.

4.2 Bepalen van beleidsprioriteiten

Sturen veronderstelt dat men weet welke richting men uit wil; om die richting te bepalen dient men prioriteiten te stellen.

Voor het gemeentelijk jeugd- en jongerenbeleid dienen deze prioriteiten gebaseerd te zijn op een helder inzicht in de behoeften en problemen die onder jongeren leven. Paragraaf 3.3 heeft inzicht gegeven⁹ in de problemen die jongeren hebben; inzicht in hun behoeften ontbreekt echter grotendeels. Het verdient dan ook aanbeveling om dit inzicht op korte termijn via onderzoek onder jongeren te verwerven.

Het nu bestaande inzicht geeft in ieder geval aan dat aandacht besteed moet worden aan het voorkomen dat risicjongeren marginaliseren en aan de verbetering van opvang en hulpverlening aan randgroepjongeren; de cijfers uit paragraaf 3.3 laten immers zien dat het aantal jongeren dat problemen heeft op de drie belangrijkste leefbaarheidsgebieden stijgende is. Als hier niets aan gedaan wordt, dan blijft het binnen de (zwaardere vormen van) jeugdhulpverlening 'dweilen met de kraan open'. Binnen een integrale benadering dient de nadruk te worden gelegd op criminaliteitspreventie en toeleiding van jongeren naar de arbeidsmarkt.

⁹ Hierbij zij aangetekend dat dit inzicht zeker nog voor verbetering vatbaar is. In paragraaf 4.3 worden voorstellen gedaan, die ook ten aanzien van het verkrijgen van inzicht in de problemen van jongeren hun waarde kunnen hebben. Er dient aandacht te worden geschonken aan de groep allochtone jongeren. Deze groep is beperkt wat betreft omvang. Toch moet worden nagegaan of er behoefte bestaat aan een meer gespecialiseerd aanbod.

4.3 Bewaking van het totale aanbod voor jongeren

Als we het huidige aanbod voor jongeren in Apeldoorn bezien, dan kunnen de volgende lacunes en knelpunten worden geconstateerd.

- 1 Het aanbod begeleide kamerbewoning is in kwalitatief opzicht onvoldoende en onvoldoende gedifferentieerd.
- 2 Onduidelijk is of het aanbod crisisopvang voor jongeren toereikend is.
- 3 De registratie van de cliënten van verschillende instellingen laat te wensen over, waardoor er beperkt inzicht is in de input en output van de instellingen.
- 4 De samenhang in het aanbod van de (in hoofdstuk 2 beschreven) instellingen voor jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn laat nog te wensen over.
- 5 Op grond van de groei van het aantal jongeren dat problemen heeft op een van de drie centrale leefbaarheidsgebieden, kan worden vastgesteld dat het bereik onder risico- en randgroepjongeren onvoldoende is of/en de resultaten van de geboden hulpverlening onvoldoende is.

Het eerste knelpunt betreft de onvoldoende differentiatie binnen het aanbod begeleide kamerbewoning. Er zit een groot gat tussen de lichte, met name praktisch georiënteerde begeleiding van de Stichting Begeleid Wonen aan de ene kant en aan de andere kant het intensieve aanbod van het Eikproject (Noordhoorn) voor jongeren die zijn vastgelopen en het fasehuis (5 bedden) voor jongeren met psychische problemen. Het aanbod van de SBW dient kwalitatief verhoogd te worden. Hiervoor is het noodzakelijk dat er naast de praktische begeleiding meer pedagogische ondersteuning geboden wordt. Tevens dient de 'omloopsnelheid' vergroot te worden, waardoor meer jongeren gebruik kunnen maken van dit aanbod. Binnen 1 à 2 jaar dient het SBW te voldoen aan de criteria begeleid wonen. Verder dient er een nauwere samenwerking te komen tussen de SBW en het Eikproject, waardoor de SBW kan profiteren van de opgebouwde deskundigheid van De Noordhoorn. Er dient gecheckt te worden of dit voorstel past binnen de planvorming in de regio.

Het tweede knelpunt gaat over de crisisopvang/-interventie. De werkgroep crisisopvang is bezig met een onderzoek of er voldoende opvangcapaciteit voor jongeren in Apeldoorn aanwezig is en of er voldoende doorverwezen wordt. Verder dient deze werkgroep te bestuderen of het aanbod, gebaseerd op de vraag, voldoende gedifferentieerd is.

Binnen de crisisopvang van De Noordhoorn kunnen in 1993 door de uitbreiding van capaciteit ruim 50 jongeren opgevangen worden. Het belangrijkste nadeel van het gegeven dat STOJA (STRADA) gaat verhuizen naar Deventer is dat de differentiatie in de crisisopvang minder wordt (onder meer voor jongeren met verslavingsproblemen). De STING dient zich te richten op het voorkomen van marginalisering van risicojongeren.

Met het oog op het derde knelpunt is het wenselijk dat de gemeente richtlijnen verschaft op basis waarvan instellingen het aantal gestandaardiseerde gegevens over hun cliënten en het gerealiseerde aanbod registreren. Binnen de Provincie Gelderland maakt een aantal instellingen gebruik van hetzelfde software pakket. Het verdient aanbeveling dat alle instellingen zoveel mogelijk gebruik maken van hetzelfde registratiesysteem. Het verdient de voorkeur om aan te sluiten bij het landelijke registratiesysteem.

Met een goede gestandaardiseerde wijze van registreren worden twee vliegen in een klap geslagen:

- In de eerste plaats wordt een beter beeld verkregen van de problemen die onder de doelgroepen van jeugd- en jongerenbeleid en jeugdhulpverlening leven.
 - In de tweede plaats wordt een beter inzicht verkregen in de mate waarin verschillende doelgroepen worden bereikt en de mate waarin het aanbod effectief is.
- Dit zijn essentiële voorwaarden als de gemeente in de toekomst wil overgaan op een systeem van (budget)financiering. De gemeente kan dan beter op output sturen. Instellingen dienen zich te verantwoorden door middel van het formuleren van succescriteria.

Om het vierde knelpunt weg te nemen is een betere afstemming van het aanbod van jeugdhulpverleningsinstellingen gewenst. De fusies die recent hebben plaatsgevonden, betekenen reeds een stap in de goede richting. De verwachting is dat de instellingen die fusies zijn aangegaan, zullen profiteren van onderlinge uitwisseling van deskundigheid. Verdere schaalvergroting is wenselijk om de samenhang in het aanbod nog verder te verbeteren.

Daarnaast is het op korte termijn wenselijk om een duidelijker scheiding in het aanbod van het JAC en SWJ te realiseren. Het JAC dient zich met name te richten op het geven van kortdurende hulp bij acute crisissituaties. Het adviesbureau van SWJ dient zich verder te specialiseren in het geven van (langerdurende) intensieve hulp.

Het vijfde knelpunt hangt gedeeltelijk met het derde knelpunt samen. Een betere afstemming in het aanbod van jeugdhulpverleningsinstellingen zal ook een bijdrage leveren aan het voorkomen van (verdere) marginalisering van risico- en randgroepjongeren. Daarnaast is het echter noodzakelijk dat aan de volgende aspecten aandacht wordt besteed.

- Met het oog op een vergroting van het bereik onder risico- en randgroepjongeren is het noodzakelijk dat de doelgroep van het aanbod op de hoogte wordt gebracht en (waar het informatie en lichte vormen van hulpverlening betreft) het voldoende aantrekkelijk wordt om er gebruik van te maken. Er zal kortom (door de instellingen) een marketingstrategie ontwikkeld moeten worden om het aanbod aan de man te brengen.
- Het realiseren van een gericht aanbod op de voor de problemen die risico- en randgroepjongeren op de centrale leefbaarheidsgebieden hebben.

Om het vijfde knelpunt weg te nemen zijn derhalve de volgende initiatieven noodzakelijk.

In de eerste plaats kan de oprichting van een laagdrempelig **Jongeren Informatie Punt** ertoe bijdragen dat jongeren (waaronder ook risicojongeren) beter geïnformeerd raken over het aanbod en ook sterker gemotiveerd worden om van het aanbod gebruik te maken.

Gelet op de functie die het JAC al van oudsher heeft vervuld, is het logisch om de adviesfunctie van het JAC te transformeren in een Jongeren Informatie Punt.

Noordhoorn/JAC en SWJ hebben al een samenwerkingsnotitie opgesteld waarin wordt aangegeven dat deze instellingen op dit terrein willen samenwerken waarbij Noordhoorn/JAC het JIP Apeldoorn gestalte geeft en SWJ het JIP Deventer. In deze notitie wordt aangegeven dat bepaalde taken van de JIP's (zoals PR en documentatie) gezamenlijk vorm zal worden gegeven.

Hoewel wij het belang van instelling van een JIP Apeldoorn onderschrijven, tekenen wij wel aan dat in de huidige planvorming hierover een belangrijk element ontbreekt, te weten het inzicht in behoefte aan informatie bij jongeren in Apeldoorn. Zolang dit inzicht ontbreekt kan er ook geen gerichte marketingstrategie voor de totale doelgroep worden ontwikkeld en bestaat het gevaar dat het JIP zich slechts zal richten op een bepaald segment van de doelgroep (in casu de categorie jongeren die het JAC momenteel bereikt) en dat de gewenste verbreding van het bereik

onder jongeren nauwelijks gestalte zal krijgen. Hiermee wordt het belang van het in paragraaf 4.2 reeds voorgestelde behoeftenonderzoek onder jongeren nogmaals benadrukt.

In de tweede plaats is **structurele samenwerking** tussen jeugdhulpverleningsinstellingen en organisaties uit andere sectoren die met potentiële klanten voor de jeugdhulpverlening in aanraking komen noodzakelijk. Het gaat hierbij om de volgende organisaties: Bureau Halt, het GAB, de gemeente (ambtenaar van afdeling onderwijs die zich bezig houdt met schoolverzuim en schooluitval), de KWS (Koningin Wilhelminaschool), de politie, scholen, de Sociale Dienst, Stichting Werk en Wisselwerk.

Met de samenwerking dienen de volgende doelen te worden beoogd.

- Afstemming van aanbod tussen enerzijds jeugdhulpverleningsinstellingen en anderzijds de genoemde andere organisaties op het niveau van individuele jongeren. Met het oog hierop is het van belang dat men goed op de hoogte is van elkaars activiteiten (welk aanbod voor welke jongeren) en er goede afspraken worden gemaakt over doorverwijzing.
- Collectieve problemen van jongeren die zich op buurtniveau voordoen dienen door alle instellingen gesignaleerd te worden en gemeld aan de Afdeling Welzijn van de gemeente, die op projectbasis een aanpak zal initiëren. SWJ/STING dient hierbij een centrale rol te vervullen door de tijdelijke inzet van randgroepjongerenwerkers en het formeren van een projectgroep bestaande uit vertegenwoordigers van instellingen en organisaties die bij de oplossing van de gesignaleerde problemen betrokken kunnen worden.

In de derde plaats is het van belang dat met het aanbod goed wordt ingespeeld op de problemen waar risico- en randgroepjongeren op de centrale leefbaarheidsgebieden mee te maken hebben. In het werkplan 1992 van de werkgroep randgroepjongeren wordt geconstateerd dat de aanpak op het gebied van schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten vastere vorm krijgt, mede door de aanstelling van een extra functionaris bij de afdeling Leerlingzaken van de gemeente. Daarnaast kan worden geconstateerd dat het opvangprogramma voor vroegtijdig schoolverlaters van BJ Gelderland/Midden IJssel goed functioneert.

Ten aanzien van de leefbaarheidsgebieden arbeid en hulpverlening wordt door de Werkgroep geconstateerd dat de activiteiten slechts langzaam vorderen.

Ten aanzien van de hulpverlening zijn in het voorgaande al concrete voorstellen tot stroomlijning van het aanbod gedaan. Voor wat betreft het leefbaarheidsgebied arbeid kan worden gesteld dat hier, gelet op de groei van het aantal werkloze jongeren, op korte termijn een gericht aanbod gerealiseerd dient te worden, door het GAB, KWS, Stichting Werk en Wisselwerk. Vanzelfsprekend dient hierbij rekening te worden gehouden met de activiteiten die op dit gebied reeds in gang zijn gezet¹⁰.

Tenslotte moet aandacht worden besteed aan de toenemende criminaliteit die door jongeren wordt gepleegd. De eerder voorgestelde wijkgerichte projectbenadering zal op dit gebied een belangrijke preventieve functie kunnen hebben. Aangezien (excessief) alcoholgebruik een belangrijke oorzaak vormt voor criminaliteit die door jongeren wordt gepleegd, verdient het voorts aanbeveling om een op jongeren gericht alcoholmatigingsbeleid te ontwikkelen. In het sociaal cultureel werk kan hierbij gebruik gemaakt worden van het in opdracht van het Ministerie van WVC ontwikkelde 'Werkboek Alcoholpreventie en Jongerenwerk'.

10 Een opsomming van deze activiteiten is te vinden in het Werkplan 1992 van de Werkgroep Randgroepjongeren.

Consequenties voor instellingen

De belangrijkste consequenties van deze paragraaf voor de instellingen kunnen als volgt worden samengevat.

- Het aanbod van SBW dient kwalitatief verhoogd te worden en binnen 1 à 2 jaar te voldoen aan de criteria van begeleid wonen. Nauwere samenwerking met het Eikproject, waardoor SBW kan profiteren van deskundigheid van Noordhoorn, is in dit verband noodzakelijk.
- STING dient zich te gaan richten op het voorkomen van de verdere marginalisering van risicojongeren, waaronder druggebruikers. Tevens dient STING een centrale rol te spelen in de wijkgerichte projectmatige aanpak van collectieve jongerenproblematiek.
- Het JAC als instituut jeugdhulpverlening dient zich met name te richten op het geven van kortdurende hulp bij acute crisissituaties en het adviesbureau van SWJ dient zich verder te specialiseren in het geven van (langerdurende) intensieve hulp.
- Het JAC als instituut jeugdwelzijn dient een belangrijke rol te gaan vervullen op dat gebied van preventie door het Jongeren Informatie Punt gestalte te geven. Het verdient aanbeveling om het opzetten van een JIP vooraf te laten gaan door een behoeftenonderzoek onder jongeren.

4.4 Afstemming tussen gemeente en provincie

In paragraaf 3.2 is reeds gesteld dat de provincie verantwoordelijk is voor de financiering van de jeugdhulpverlening (voor jongeren tot 18 jaar met in speciale gevallen een uitloop tot 23 jaar). De gemeente is verantwoordelijk voor financiering van activiteiten op het gebied van jeugdwelzijn.

Voor activiteiten die vallen onder de functies daghulp, pleegzorg en dag- en nachthulp is duidelijk dat deze onder de verantwoordelijkheid van de provincie vallen. Voor activiteiten in het kader van de functie preventie geldt dat algemene preventieve activiteiten in principe door de gemeente gefinancierd dienen te worden en op specifieke doelgroepen gerichte preventieve activiteiten in principe door de provincie gefinancierd moeten worden. Voor het onderscheid tussen algemene en gerichte preventie zijn evenwel geen harde criteria aan te geven.

Ook voor activiteiten die onder de functie ambulant vallen kan soms sprake zijn van een schemergebied waar niet zonneklaar kan worden vastgesteld of de gemeente of de provincie voor de financiering verantwoordelijk moet zijn. Zo speelt bijvoorbeeld bij begeleid kamer bewonen de vraag wanneer er precies sprake is van voldoende begeleidende hulpverlening, wil deze activiteit in aanmerking komen voor financiering door de provincie. Indien begeleidende hulpverlening ontbreekt of slechts mondjesmaat wordt geboden is er immers sprake van maatschappelijke opvang en dient de financiering voor rekening van de gemeente te komen.

Er is dus sprake van een zekere overlapping van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn, die zich met name zal voordoen ten aanzien van de functies preventie en ambulante hulpverlening.

De activiteiten die binnen dit grensgebied vallen zijn voor een belangrijk deel lokaal bepaald en afhankelijk van de prioriteiten die de gemeente in haar jeugd- en jongerenbeleid aanbrengt. In Apeldoorn betreft het met name activiteiten die gericht zijn op risico- en randgroepjongeren (een verdere prioritering is nodig). De financiering van dergelijke activiteiten dient een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en provincie te zijn. Dit kan tot uitdrukking worden gebracht door een meerjarenafspraak tussen gemeente en provincie op te stellen. Voorwaarden om tot een meerjarenafspraak te komen zijn dat:

- de provincie rekening houdt met de wensen van de gemeente ten aanzien van de jeugdhulpverlening en deze door het regionaal samenwerkingsverband in de planvorming worden meegenomen;
- de gemeente duidelijke prioriteiten stelt in haar jeugdwelzijnsbeleid en deze aan de provincie kenbaar maakt;
- er overleg tussen gemeente en provincie gevoerd wordt over de financiering van het grensgebied jeugdhulpverlening-jeugdwelzijn.

In hoofdstuk 5 zal een aanzet worden gegeven voor de inhoud van een meerjaren-afpraak tussen gemeente en provincie.

5 De financiering van het aanbod

5.1 Huidige situatie (1993)

Momenteel ziet de financiering van de voor dit onderzoek relevante instellingen en projecten er als volgt uit.

	Gemeente	Provincie	Overig
Adviesbureau SWJ		f 70.746,-	
Eikproject		f 200.000,-	
JAC	f 248.700,-	f 42.653,- (voor vier plaatsen pleegzorg)	
BJ (Project Centrale Opvang)		f 770.000,-	
SBW	f 52.500,-		
't Slaaphuis	f 40.000,- (eenmalige start-subsidie)	± f 45.000,- (eenmalige subsidie)	Eigen middelen van Het Hoogeland
STING	f 51.000,-	f 273.477,-	
STOJA/STRADA	f 45.140,-	f 576.529,-	

Uit het bovenstaande overzicht valt af te leiden dat de gemeente aan activiteiten op het grensgebied van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn in 1993 structureel een totaal budget van f 397.340,- ter beschikking stelde.

In de volgende paragraaf zal worden aangegeven hoe in de komende drie jaren de financiën over de verschillende instellingen en projecten verdeeld dienen te worden, daarbij rekening houdend met de schets van het toekomstig jeugd- en jongerenbeleid die in het vorige hoofdstuk is gegeven en een te realiseren bezuiniging van f 75.000,- op jaarbasis.

5.2 Financiering door gemeente 1993-1995

De gemeente is verantwoordelijk voor (de financiering van) de volgende functies: brede informatie en adviesfunctie, algemene preventie en maatschappelijke opvang¹¹.

De formulering van het voorstel tot verdeling van het gemeentelijk budget is tevens gebaseerd op de volgende overwegingen.

- De Stichting Het Hoogeland krijgt in 1993 ± f 45.000,- van de provincie voor het realiseren van een specifieke maatschappelijke opvangvoorziening voor

11 Nu nog onder regie van het Ministerie van WVC.

jongeren. Een dergelijk jeugdsloaphuis dient structureel gefinancierd te worden door substitutie van een deel van de algemene gelden voor zwervers naar een specifieke aanwending voor zwerfjongeren.

- Het JAC beperkt zich in haar hulpverlenende activiteiten tot kortdurende begeleiding bij acute crises. Voor dit aanbod, dat nu nog door de gemeente wordt gefinancierd, dient gekeken te worden naar de mogelijkheid tot financiering door de provincie. Daarnaast krijgt het JAC tot taak een Jeugd Informatie Punt op te zetten. Dit dient gefinancierd te worden door de gemeente. In 1993 is er f 150.000,- voor het JIP en f 67.000,- voor de kortdurende hulpverlening beschikbaar. Afhankelijk van de (mede)financiering van de provincie van het hulpaanbod, kan vanaf 1994 meer geld besteed worden aan het JIP.
- Het aanbod van SBW dient kwalitatief verhoogd te worden en binnen 1 à 2 jaar te voldoen aan de criteria van begeleid wonen. Om dit te realiseren is het gewenst dat de gemeente en Noordhoorn gezamenlijk hier in 1993 geld voor beschikbaar stellen. Dit betekent dat de gemeente boven het huidige budget van f 52.500,- in 1993 een extra bedrag van f 25.000,- ter beschikking moet stellen. Met de provincie zou vervolgens afgesproken kunnen worden dat de gemeentelijke financiering gefaseerd wordt overgenomen door de provincie (in 1994 voor de helft en in 1995, als geheel wordt voldaan aan de eisen van begeleid wonen, in zijn geheel).
- Aangezien STOJA (STRADA) uit de gemeente Apeldoorn vertrekt, dient de gemeentelijke financiering aan deze beide instellingen te worden stopgezet. Los van hun verhuizing kan gesteld worden dat hun aanbod bestaat uit gerichte preventie en niet valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.
- Aangezien de activiteiten van STING (behoudens de wijkgerichte projectmatige aanpak van collectieve jongerenproblematiek) hetzij een duidelijk hulpverlenend karakter, hetzij een duidelijk gericht preventief karakter dragen, ligt het voor de hand de financiering van deze activiteiten grotendeels bij de provincie neer te leggen.
- Het project Centrale Opvang draagt een duidelijk hulpverlenend karakter, waardoor de financiering een zaak van de provincie en BJ lijkt. Niet alle jongeren die deelnemen aan het project hebben een indicatiestelling jeugdhulpverlening. Voor deze jongeren is de financiering afgedekt, terwijl ze wel duidelijk profiteren van het aanbod van BJ Gelderland/Midden IJssel. Wellicht dat er mogelijkheden zijn om uit de post 'sociale vernieuwing' of uit de onderwijsmiddelen hiervoor dekking te vinden.
- Het is van belang dat instellingen op een vergelijkbare wijze registreren. De gemeente dient om dit te bevorderen een eenmalige subsidie te verstrekken.

Voorstel tot verdeling van gemeentelijk budget

Op basis van de gemeentelijke taken en bovenstaande overwegingen per instelling doen wij het volgende voorstel. Hierbij is rekening gehouden met de beschikbare financiële middelen, te weten f 322.340,-.

	1993	1994	1995
JAC	f 209.500,-	f 222.000,-	f 227.000,-
SBW	f 77.500,-	f 35.000,-	--
Registratie	f 10.000,-	--	--
STING	f 25.000,-	f 27.500,-	f 30.000,-
Projectsubsidie	--	f 37.500,-	f 65.000,-

Uit dit voorstel wordt duidelijk dat er naar wordt gestreefd de gemeentelijke financiering van het grensgebied van jeugdhulpverlening en jeugdbeleid via een beperkt aantal instellingen te laten lopen. Dit sluit aan bij de in gang gezette ontwikkeling naar de formatie van enkele grote multi-functionele organisaties en bevordert de overzichtelijkheid.

Vanzelfsprekend dient de gemeente daarbij duidelijke afspraken te maken over het produkt dat het JAC dient te leveren. In 1993 dient een begin gemaakt te worden met het JIP zodat dit in 1994 volledig operationeel kan zijn.

Naast de gelden die gekoppeld zijn aan een instelling is er ook bewust budget vrijgemaakt om snel in te kunnen spelen op gesignaleerde problemen. Een belangrijk deel van de projectsubsidies kan ingezet worden voor (wijkgerichte) projecten voor risicojongeren. De STING zal hier een belangrijke rol in moeten vervullen.

Tenslotte past de kanttekening dat dit voorstel kan dienen om duidelijke afspraken te maken met de provincie voor de periode 1993-1995.

6 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen uit de hoofdstukken 4 en 5 bij elkaar gevoegd.

Aanbevelingen betreffende het jeugd- en jongerenbeleid

- 1 De gemeente dient in het kader van haar jeugd- en jongerenbeleid prioriteiten te stellen die gebaseerd zijn op een helder inzicht in behoeften en problemen die onder jongeren leven.
Het nu bestaande inzicht geeft aan dat prioriteit moet worden gegeven aan het voorkomen dat risicojongeren marginaliseren en dat de opvang en hulpverlening aan randgroepjongeren moet worden verbeterd. Specifieke aandacht dient besteed te worden aan criminaliteitspreventie en toeleiding van jongeren naar de arbeidsmarkt (naast de JWG-regeling). Het aanbod dient niet alleen probleemgeoriënteerd, maar duidelijk oplossingsgericht te zijn. Het is van belang om te zoeken naar concrete, praktische aanknopingspunten (bijvoorbeeld arbeid, scholing). Daarnaast dienen de instellingen niet te wachten tot jongeren naar hen toekomen, maar duidelijk outreachend te werken. Het sociaal-cultureel werk dient ook een bijdrage te leveren aan de preventie-activiteiten, onder andere betreffende criminaliteit.
- 2 Het inzicht in de behoeften van jongeren (als brede doelgroep voor het jeugd- en jongerenbeleid) is onvoldoende en dient via onderzoek te worden aangescherpt.
- 3 De gemeente dient te bevorderen dat door instellingen op een gestandaardiseerde wijze wordt geregistreerd over het bereik van verschillende doelgroepen en de mate waarin het aanbod effectief is. Er kan gebruik gemaakt worden van het door WVC (landelijk) ontwikkelde registratiesysteem.
- 4 Het verdient aanbeveling om een Jeugd Informatie Punt (JIP) op te zetten; een belangrijke functie voor dit JIP is dat jongeren beter geïnformeerd raken over het aanbod voor jongeren en ook sterker gemotiveerd worden om van het aanbod gebruik te maken.
Het in aanbeveling 2 genoemde onderzoek kan mede dienen om een goede marketingstrategie voor het JIP te ontwikkelen.
- 5 Er dient meer samenhang te komen in het jeugdwelzijns-/jeugdhulpverleningsaanbod. Door de inmiddels gerealiseerde fusies is dit verbeterd. De instellingen die met elkaar gefuseerd zijn moeten nog beter gebruik maken van ieders specifieke kennis en deskundigheid.
- 6 Met het oog op verbetering van het aanbod voor risico- en randgroepjongeren dient een structurele samenwerking te worden gerealiseerd tussen instellingen voor jeugdwelzijn/jeugdhulpverlening en andere organisaties die met deze jongeren te maken krijgen. Met het oog hierop is het van belang dat men goed op de hoogte is van elkaars aanbod en er goede afspraken worden gemaakt over doorverwijzing.

Collectieve problemen van jongeren, die zich voordoen op buurtniveau, dienen door de instellingen te worden gemeld aan de Afdeling Welzijn van de gemeente.

De aanpak van dergelijke problemen dient op projectbasis te geschieden. Hierbij kan SWJ/STING een centrale rol vervullen door tijdelijke inzet van rand-groepjongerenwerkers en het formeren van een projectgroep.

- 7 Gelet op de sterke groei van het aantal werkloze jongeren dient een gericht aanbod voor deze jongeren te worden gerealiseerd door het GAB, Stichting Werk en Wisselwerk. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de activiteiten die op dit terrein reeds in gang zijn gezet.
- 8 Bij het voorkomen van criminaliteit die door jongeren wordt gepleegd kan de onder aanbeveling 6 genoemde wijkgerichte projectmatige aanpak een belangrijke functie vervullen. Tevens dient in het kader van criminaliteitspreventie aandacht te worden geschonken aan een op jongeren gericht alcoholmatigingsbeleid.
- 9 De financiering van het overlappende grensgebied van jeugdwelzijn en jeugdhulpverlening, dat zich met name manifesteert op de functies preventie en ambulante hulpverlening, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en provincie. Dit moet tot uitdrukking worden gebracht door een meerjarenafspraak tussen gemeente en provincie op te stellen. Voorwaarden hierbij zijn dat:
 - de provincie rekening houdt met de wensen van de gemeente ten aanzien van de jeugdhulpverlening en deze door het regionaal samenwerkingsverband in de planvorming worden meegenomen;
 - de gemeente duidelijke prioriteiten stelt in haar jeugdwelzijnsbeleid en deze aan de provincie kenbaar maakt.
- 10 In de meerjarenafspraak tussen gemeente en provincie dient de gemeente ernaar te streven dat:
 - het kortdurende hulpaanbod (van het JAC) door de provincie (mede)gefinancierd wordt;
 - de activiteiten van het project Centrale Opvang (grotendeels) door de provincie worden gefinancierd;
 - de gemeente financieel bijdraagt om het aanbod van SBW kwalitatief te verhogen en dat de provincie de financiering van het SBW vervolgens gefaseerd overneemt.

Aanbevelingen betreffende instellingen

- 11 Het aanbod van SBW dient kwalitatief verhoogd te worden en binnen 1 à 2 jaar te voldoen aan de criteria van begeleid wonen zodat financiering door de provincie mogelijk wordt. Afgecheckt dient te worden of dit in de planvorming van de regio past.
Nauwere samenwerking met het Eikproject, waardoor SBW kan profiteren van de deskundigheid van De Noordhoorn, is in dit verband noodzakelijk.
- 12 STING dient zich te gaan richten op het voorkomen van verdere marginalisering van risicojongeren, waaronder druggebruikers.

- 13 Het JAC dient zich met name te richten op het geven van kortdurende hulp bij acute crisissituaties en het Adviesbureau van SWJ dient zich verder te specialiseren in het geven van (langerdurende) intensieve hulp. Samen dienen ze een plan voor de ambulante functie (in de toekomst) op te stellen.
- 14 Het JAC dient een centrale rol te gaan vervullen op het gebied van preventie door het Jongeren Informatie Punt op te zetten.
- 15 De instellingen dienen de leeftijdsgrens van 23 jaar aan te houden.

Bijlage 1

Beschrijving van het aanbod

1.1 Jongeren Advies Centrum (JAC)

1 Doelstelling

Het JAC Apeldoorn stelt zich ten doel jongeren tussen 12 en 25 jaar te voorzien van informatie, te ondersteunen door middel van advies of bij te staan met concrete hulp in uiteenlopende probleemsituaties.

2 Hulpvorm

Ambulante preventieve hulpverlening te weten:

- informatie en advies
- begeleiding en hulp.

3 Doelgroep

Jongeren tussen 12 en 25 jaar (individueel danwel in groepsverband).

4 Aanbod

Functie 1: informatievoorziening. Circa 30% van de beschikbare werktijd (voor uitvoerend werk) wordt aan deze functie besteed. Daarbij gaat het om de volgende activiteiten:

- **Informatievoorziening** over uiteenlopende onderwerpen zoals sexualiteit, arbeid, dienst en dienst-weigeren, verslaving, financiën en vrijwilligerswerk.
- **Advisering** over uiteenlopende onderwerpen, bijv. over problemen met ouders, kinderscherming, verslaving. Het JAC is niet zelf actief in de uitvoering van het advies, wel vinden vaak een of meerdere vervolgesprekken plaats.
- **Voorlichting** aan groepen jongeren en volwassenen (bijv. leerlingen, onderwijzend personeel) over het JAC in het algemeen of over specifieke onderwerpen waarmee het JAC vaak te maken krijgt (zoals incest, mishandeling, zwervjongeren).
- **Belangenbehartiging** naar aanleiding van gesignaleerde problematiek van groepen jongeren; dit vindt plaats via het in gang zetten van nieuwe projecten (bijv. het kamer infocentrum) en het ondersteunen van belangengroepen van jongeren zelf (meidengroepen, anti-discriminatiegroepen e.d.).
- **Preventie**, hetgeen grotendeels geïntegreerd is in de eerder genoemde aspecten; bovendien onderzoekt JAC mogelijkheden om problemen op beleidsniveau te laten aanpakken (bijv. de gokproblematiek).

Functie 2: hulpverlening. Deze functie beslaat 70 % van de beschikbare werktijd (voor uitvoerend werk) en is op te splitsen in de volgende activiteiten.

- **Kortdurende hulpverlening** meestal variërend van een paar dagen tot een of twee maanden.
- **Crisisinterventie** waarbij jongeren vaak tijdelijk ondergebracht worden op een opvangadres (instelling of particulier).
- **Uithuisplaatsing** in pleegzorg of (semi)residentiële voorzieningen (alleen vrijwillige plaatsingen). Voor plaatsing in een pleeggezin beschikt het JAC zelf over 4 pleeggezinplaatsen.

5 Gerealiseerd aanbod

In 1991 deden 431 jongeren een beroep op het JAC. Aan 235 jongeren werd informatie/advies gegeven; aan 196 jongeren werd hulp verleend.

In 1991 heeft het JAC in totaal 127 plaatsingen van jongeren gerealiseerd, waaronder 31 plaatsingen in gastgezinnen en 16 pleeggezinplaatsingen.

6 Wijze waarop doelgroep bereikt wordt

Jongeren komen op eigen initiatief en worden ontvangen door een medewerker die baliedienst heeft. Er wordt niet gewerkt met wachtlijsten.

7 Kenmerken hulpvragers (op het moment van aanmelding)¹

Aantal

In 1991 hebben 431 jongeren een beroep gedaan op het aanbod van het JAC. Dit aantal is al enkele jaren vrij constant.

Sekse

Deze groep bestond uit nagenoeg evenveel jongens (53%) als meisjes (47%). Landelijk zijn de percentages: 40% jongens en 60% meisjes.

Etniciteit

Naar schatting 7% van de jongeren heeft een allochtone afkomst².

Woonplaats

Driekwart van de jongeren is woonachtig in Apeldoorn, nog eens 15% komt uit de regio.

Leeftijd

Tweederde van de jongeren met hulpverleningsvragen is nog geen 18 jaar. Een beperkt aantal (8%) is ouder dan 25 jaar³.

Schooltype

Geen exacte gegevens bekend; vermoedelijk is de groep LBO-ers het grootst. Hogere opleiding (minimaal HAVO) komt echter ook geregeld voor.

Werk(loosheid)

Niet bekend is hoeveel jongeren werkloos zijn.

Hulpverleningservaring

De helft van de hulpverleningsklanten had eerdere hulpverleningscontacten.

Woonsituatie

Eenderde van de jongeren met hulpverleningsvragen woont in een volledig gezin, eenderde woont in een onvolledig of stiefgezin, de overigen wonen zelfstandig. (14% heeft geen vast onderdak).

8 Kenmerken hulpvragen

De helft van de jongeren (54%) kwam met vragen in de categorie info/advies, de overigen (46%) hadden hulpverleningsvragen.

De info/adviesvragen van jongeren hadden vooral betrekking op huisvesting (23%), het JAC en/of andere vormen van hulpverlening (17%), financiën (11%) en gezagskwesties (9%).

De hulpverleningsvragen zijn als volgt onder te verdelen:

- relatieconflicten (meestal met ouders) met crisis (47%)
- relatieconflicten (meestal met ouders) (11%)
- onderdak (dakloos, zwervend) (15%)
- financiën (geen inkomsten, schulden) (10%)
- verslaving (gokken, drugs, alcohol) (7%)
- onderwijs (3%)
- overig (7%).

1 Van de jongeren met info/adviesvragen (54% van de jongeren) zijn alleen gegevens bekend over aantal, sekse, etniciteit en woonplaats. De overige gegevens hebben dus alleen betrekking op de jongeren met hulpverleningsvragen (46% van de jongeren).

2 Ter vergelijking: in 1989 had 3,6% van de Apeldoornse jongeren in de leeftijdscategorie 10 tot en met 19 jaar niet de Nederlandse nationaliteit.

3 De gestelde leeftijdsgrens van de doelgroep.

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

Het JAC gaat ervan uit dat de juiste jongeren worden bereikt, namelijk die jongeren die **op eigen initiatief** en uit eigen keuze bij het JAC aankloppen voor hulp. Wanneer jongeren door hun ouders naar het JAC worden gestuurd, worden hun hulpvragen echter ook opgepakt mits er sprake is van motivatie bij de jongere zelf. Bij het JAC bestaat de indruk dat met name bij het onderwijzend personeel op scholen een verkeerd beeld bestaat van de manier van werken van het JAC waardoor jongeren die tot de doelgroep van het JAC behoren niet, of op een niet correcte manier, op het JAC worden geattendeerd. De intentie is uitgesproken om samen met het RIAGG en SWJ wat te gaan doen aan de afstand tussen school en hulpverlening.

Wat betreft de informatie- en adviesfunctie is het JAC ervan overtuigd dat zij een grotere groep jongeren wil en kan bereiken. (De ontwikkeling van Jongeren Informatie Punten is op deze overtuiging gebaseerd (zie bladzijde 4: Samenwerking met ander instellingen)).

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

In 1991 werd driekwart van de hulpverleningscontacten in gezamenlijk overleg afgesloten. Een kwart werd voortijdig afgebroken (omdat de jongere wegbleef, danwel het JAC niet kon helpen). Bij de afgebroken contacten gaat het meestal om zwerfjongeren. Vier van de 5 jongeren die zwerven als ze aankloppen bij het JAC, doen dit nog of opnieuw na afloop van de hulpverlening.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Het JAC wordt volledig gesubsidieerd door de Gemeente Apeldoorn. Het totale subsidiebedrag (in 1991) was f 188.725,-.

12 Verdeling budget

Een uitsplitsing van het budget naar de verschillende activiteiten (c.q. de onderdelen per functie) kan niet gemaakt worden.

Exploitatie-overzicht 1991:

Personeelskosten	f 104.580,-
Huisvestingskosten	f 48.103,-
Organisatiekosten	f 29.527,-
Activiteiten	f 7.664,-

Totaal	f 189.854,-
In mindering te brengen baten	f 1.129,-

Totaal te subsidiëren kosten	f 188.725,-

Naast de gemeentelijke subsidie heeft het JAC voor de pleeggezinplaatsingen de beschikking over vier pleeggezincapaciteiten, waarvoor zij op jaarbasis f 42.000,- krijgt, gefinancierd door WVC. Dit bedrag mag alleen worden besteed aan onkostenvergoeding voor de pleeggezinnen en het zakgeld van de pleegjongeren. Ongebruikte gelden moeten worden terugbetaald aan WVC.

13 Formatie

In 1991 waren er 12 vrijwillige medewerkers werkzaam bij het JAC, allen onbetaald (een medewerker werd gefinancierd door de wet erkende gewetensbezwaarden).

In mei 1991 werd de eerste betaalde coördinator aangesteld, in september 1991 kwam er een tweede betaalde coördinator bij.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

Openingstijden: maandag van 10.00 tot 17.00 uur en van 19.00 tot 20.30 uur, dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur.

Spreekuren: maandag van 19.00 tot 20.30 uur, dinsdag tot en met vrijdag van 14.00 tot 17.00 uur.

Telefonische bereikbaarheid: 24 uur per dag, binnen de openingstijden op het telefoonnummer van het JAC, buiten openingstijden via de telefonische hulpdienst.

15 Samenwerking met andere instellingen

Per 1 januari 1992 is het JAC gefuseerd met de Noordhoorn en de Stichting Begeleid Wonen. Voor dat tijdstip was de samenwerking met Begeleid Wonen al zeer intensief.

In juli 1992 is de grondslag gelegd voor een samenwerking tussen JAC/Noordhoorn en SWJ met als doelstelling om gezamenlijk te voorzien in de beleidsvoering voor en de ondersteuning van de inrichting van Jongeren Informatie Punten in de regio Stedendriehoek, in het kader van de functie informatie/advisering/preventie. Uitgangspunt hierbij is dat het JAC de opzet en uitvoering van een informatiepunt in Apeldoorn voor haar rekening neemt en de SWJ datzelfde doet in Deventer. Een belangrijk onderdeel van het samenwerkingsplan is 'het gebruik maken van elkaars expertise en zo mogelijk het gezamenlijk aantrekken van voorwaardenscheppende functionarissen'.

Op uitvoerend niveau is er tussen de medewerkers van STING en het JAC een goede verhouding. Beide instellingen wilden graag structureler met elkaar samenwerken. De samenwerking is echter blijven steken bij incidentele, maar goedlopende contacten, vaak op adhoc-basis. Mede debet daaraan is het feit dat het JAC geneigd was af te wachten hoe de fusie tussen STING en SWJ zou worden vormgegeven en wat dat inhoudelijk voor beide organisaties zou betekenen.

Met de overige instellingen die zijn betrokken bij dit onderzoek bestaan de volgende contacten:

- CAD: in oktober 1992 is er een samenwerking gestart tussen CAD en JAC met als doel een preventiebeleid ten aanzien van kansspelverslaving in Apeldoorn te ontwikkelen en uitvoerbaar te maken. Stichting Wisselwerk heeft zich hier in september 1992 bij aangesloten.
- STOJA: in 1991 heeft het JAC 19 jongeren in STOJA (de crisisopvang van STRADA) geplaatst. Soms melden jongeren zichzelf bij STOJA aan en vraagt STOJA aan het JAC om de betreffende jongere te begeleiden (verwijs- en plaatsingsfunctie). Er zijn uitgebreide contacten rondom jongeren en de samenwerking verloopt in de regel soepel.
- Adviesbureau van SWJ: naast de activiteiten die hierboven zijn beschreven, is er incidenteel overleg over jongeren die bij beide instellingen bekend zijn.
- Adviesbureau van SMW: naast de activiteiten die hierboven zijn beschreven, is er incidenteel overleg over jongeren die bij beide instellingen bekend zijn;
- RIAGG: met het RIAGG vindt op beleidsniveau regelmatig overleg plaats in de vergaderingen van Kamer-Oost, of een afsplitsing daarvan. Verder is er zo nu en dan overleg over jongeren, verwijst RIAGG een enkele keer door naar het JAC en omgekeerd;
- BJ Gelderland/Midden IJssel: het JAC plaatst jongeren op de daghulp van de Kuil;

- 't Slaaphuis van Hoogeland: Het JAC wijst met name zwerfjongeren vaak op het bestaan van het Slaaphuis. Het JAC heeft enkele samenwerkingsafspraken gemaakt met Hoogeland omtrent het gebruik van het Slaaphuis.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

Knelpunten

- Er bestaat binnen de Gemeente Apeldoorn geen preventief beleid ten aanzien van de toenemende gokverslavingsproblematiek.
- Een belangrijk knelpunt voor de medewerk(st)ers is het gebrek aan goede opvangmogelijkheden: weinig en overvolle crisisopvang, gebrek aan gastgezinnen en pleeggezinnen (voor crisisopvang).
- Verder is een groot probleem dat het inkomen van jongeren steeds meer onder druk komt te staan; veranderende studiebeurswetgeving, veranderende uitkeringswetgeving. Begeleiding van jongeren waarbij randvoorwaarden als onderdak en leefgeld beneden elk minimum zijn ingevuld, is een weinig bevredigende en soms zelfs uitzichtloze aangelegenheid.
- Een ander probleem is dat het krappe budget nauwelijks ruimte laat voor betaalde hulpverleningsuren. Het JAC heeft het werken met vrijwilligers hoog in het vaandel. Voor aanname van onbetaalde medewerk(st)ers wordt een uitgebreide selectieprocedure gehanteerd en wordt een gedegen interne opleiding gegeven. Dat brengt met zich mee dat medewerkers geregeld de kans krijgen om elders betaald werk te gaan verrichten, waardoor ze bij het JAC verdwijnen. Het is dan ook heel belangrijk om de continuïteit van het hulpverlenersbestand te waarborgen, door naast de vrijwillige medewerkers met een aantal betaalde hulpverleners te werken. Het huidige budget laat alleen ruimte voor betaalde coördinatoren.

Ontwikkelingen

- De samenwerkingsovereenkomst met SWJ op het gebied van informatie en advies markeert een nieuwe koers die het JAC wil inslaan op dit gebied. Samen met Deventer wil het JAC komen tot de ontwikkeling van goed uitgeruste en herkenbare Jongeren Informatie Punten. Het JAC is op dit moment voor een deel van de jongeren nog synoniem met weglopen en zware problematiek. Door een nieuwe vormgeving van het JAC-gebouw (het voorste aan een winkelstraat gelegen deel van het JAC verbouwen tot een informatiewinkel), door uitbreiding met voorwaardenscheppend personeel en vooral door een goede PR verwacht men een veel grotere groep jongeren te bereiken. Preventieve activiteiten worden een integraal onderdeel van deze informatie- en adviesfunctie nieuwe stijl. Het SWJ is in Deventer bezig met de opzet van een op dezelfde leest geschoeid Jongeren Informatie Punt. SWJ en JAC/Noordhoorn hebben een beleidsplan geschreven voor de verdere ontwikkeling van deze informatiepunten. Daarin is meegenomen het gezamenlijk aantrekken van nieuw ondersteunend personeel zoals een documentalist, een jurist, een systeembeheerder en een PR-medewerker. De nodige financiën hiervoor zijn nog niet gevonden.

1.2 Stichting Begeleid Wonen

1 Doelstelling

Jongeren van het project aan den lijve laten ondervinden wat het betekent om je eigen leven in te (moeten) richten en daarbij met anderen samen te wonen. Via ondersteuning en begeleiding, worden deze (gemeenschappelijke) ervaringen gebruikt om uiteindelijk na verloop van tijd zonder begeleiding verder te gaan. (Gebaseerd op het jaarverslag 1991).

2 Hulpvorm

Ambulante preventieve hulp en begeleiding.

3 Doelgroep

Jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 21 jaar die vooral ondersteuning nodig hebben bij de praktische zijde van het zelfstandig wonen.

4 Aanbod

Het aanbod richt zich in eerste instantie op **praktische zaken** aangaande het zelfstandig wonen. Te denken valt hierbij aan ondersteuning bij: koken, hygiëne, omgaan met arbeids-, leer- en vrije tijd, met eventuele werkloosheid, het beheer van financiën, het onderhouden van de eigen en de gemeenschappelijke ruimtes. In tweede instantie wordt aandacht geschonken aan het leren rekening houden met medebewoners, burens, het leren dragen van gemeenschappelijke verantwoordelijkheden, leren 'alleen zijn' en het leren leggen van zinvolle contacten.

Naast problemen van praktische aard kunnen er ook vragen zijn of ontstaan die meer **persoonsgericht** zijn. Te denken valt aan gedrags- en/of identiteitsproblemen die juist voortkomen uit, of ten grondslag liggen aan, de vraag om praktische ondersteuning.

Voor 'grote gedragsmatige problemen' acht Begeleid Wonen andere instellingen beter toegerust, ook in verband met de wat langere en vooral intensievere behandelingsduur. Eveneens wordt uitgesloten: de crisisopvang en de opvang en begeleiding van verslaafden en ex-verslaafden.

Er kunnen maximaal zes jongeren worden geplaatst (drie in elk huis). Sinds januari 1992 bestaat er de mogelijkheid voor 'buitenbegeleiding' (maximaal 4 jongeren); de jongeren wonen dan niet in een huis van SBW.

5 Gerealiseerd aanbod

In 1991 zijn er totaal veertien jongeren geplaatst, met een gemiddelde verblijfsduur van vijf maanden. De jongeren werden in ieder geval één avond per week bezocht. Afhankelijk van de zelfredzaamheid van de jongeren kon dit uitgebreid worden met een extra praktische begeleiding:

- samen boodschappen doen;
- instanties bezoeken;
- samen koken (in enkele gevallen gebeurde dit 3 maal per week).

Daarnaast konden de jongeren hun vaste begeleider 24 uur per dag, 7 dagen per week, telefonisch om raad vragen.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

De jongeren worden meestal doorverwezen door instanties als SWJ, JAC (in 1991 respectievelijk 5 en 4 van de 14 plaatsingen), BJ Gelderland/Midden IJssel en Stichting Jeugd en Gezin (in 1991 respectievelijk 2 en 1). Daarnaast melden jonge-

ren zich op eigen initiatief aan (in 1991: 2 jongeren). Er wordt gewerkt met een wachttijd. In 1991 was de wachttijd gemiddeld vier maanden. Tijdens een informatief gesprek met de (mogelijke) verwijzer en de jongere wordt uitgelegd wat er van Begeleid Wonen kan worden verwacht en wat de kosten zijn. (Onder deze kosten wordt verstaan: de huur, servicekosten, W.A.-verzekering en een éénmalige borgsom. Deze kosten zijn voor de jongere zelf en worden betaald uit inkomsten van werk, uitkering of studiefinanciering.) Als de jongere na dit gesprek nog is geïnteresseerd kan hij/zij een afspraak maken voor een intake.

7 Kenmerken hulpvragers

Aantal

In 1991 zijn 41 jongeren aangemeld.

- 9 jongeren zagen van een verdere procedure af in verband met lengte van de wachttijd.
- 7 jongeren kwamen niet opdagen voor het informatieve gesprek.
- 7 jongeren zijn na het informatiegesprek afgehaakt.
- 18 jongeren hebben na het gesprek een afspraak gemaakt voor een intake. Hier- van zijn er 14 aangenomen, van wie er in 1991 negen konden worden geplaatst.

Sekse

De groep van 14 geplaatste jongeren bestond uit 9 meisjes en 5 jongens.

Etniciteit

De groep bestond uit 5 verschillende etniciteiten:

- Nederlands	10
- Marokkaans	1
- Surinaams	1
- Indonesisch	1
- Colombiaans	1

Woonplaats⁴

De jongeren kwamen uit Apeldoorn en plaatsen uit de omgeving waar tehuizen staan, bijvoorbeeld Hoenderloo.

Leeftijd

De groep van geplaatste jongeren bestond uit zeven 16-jarigen, zes 17-jarigen en één 18-jarige.

Schooltype/werk/werkloosheid

De 14 jongeren bezochten de volgende scholen/hebben deze schoolopleiding gevolgd:

- MAVO	5
- LTS	4
- MDGO	4
- LEAO	1

Op het moment van begeleiding waren er 6 schoolgaand, 6 werkend en 2 werkloos.

Hulpverleningservaring

De aard van de doorverwijzers en de woonsituatie voor de plaatsing laat zien dat de meeste jongeren eerdere hulpverleningscontacten hadden.

Woonsituatie voor de plaatsing

- 6 jongeren zijn afkomstig uit een tehuis;
- 6 jongeren woonden thuis;
- 1 jongere kwam uit een pleeggezin;
- 1 jongere kwam uit de psychiatrie.

⁴ Plaats van herkomst

8 Kenmerken hulpvragen

In eerste instantie liggen de hulpvragen meestal op praktisch gebied; leren koken, met geld om leren gaan, leren hoe je formulieren moet invullen. In de praktijk blijkt al heel snel dat er hulpvragen bijkomen, meestal op het psychische vlak.

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

Meestal bereiken de jongeren Stichting Begeleid Wonen via het JAC en STOJA of door vrienden die ervaring hebben met Begeleid Wonen.

Daarnaast liggen er op verschillende plaatsen voorlichtingsfolders van Begeleid Wonen. Begeleid Wonen heeft een wachtlijst en om teleurstelling bij jongeren te voorkomen doet men expres niet te veel moeite om jongeren te bereiken.

Bij Begeleid Wonen bestaat niet de indruk dat specifieke groepen jongeren wel of juist niet bereikt worden.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

Begeleid Wonen beschikt niet over cijfermatige informatie met betrekking tot de effectiviteit van de hulpverlening. Als de jongeren vertrekken bij Begeleid Wonen hebben zij vaak nog een heel leerproces te gaan waar Begeleid Wonen geen zicht op heeft omdat zij de jongeren niet verplichten om contact te blijven onderhouden. Over het algemeen kan worden gezegd dat de jongeren die de begeleiding op een prettige manier afronden en zelf aangeven zonder begeleiding verder te kunnen, 'het wel zullen redden'.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Begeleid Wonen ontving in 1991 f 45.000,- van de Gemeente Apeldoorn, de enige subsidiegever.

12 Verdeling budget

Er kan geen uitsplitsing gemaakt worden van het budget naar hulpverleningsactiviteiten.

Exploitatie-overzicht 1991:

Personeelskosten	f 35.696,-
Vrijwilligerskosten	f 2.946,-
Secretariaatskosten	f 6.442,-
Huisvestingskosten bewoners	f 4.137,-
Totaal	f 49.221,-
In mindering te brengen baten	f 190,-
Totaal	f 49.031,-
Vastgestelde subsidie 1992	f 48.000,-
Nadelig exploitatietekort	f 1.031,-

13 Formatie

In 1991 waren er acht medewerkers aan de stichting verbonden, waaronder zeven vrijwilligers/stagiaires en één betaalde coördinator.

Het uitvoerend werk wordt door vrijwilligers en stagiaires gedaan.

14 Openingstijden en telefonische bereikbaarheid

Begeleid Wonen is telefonisch en 'in persoon' te bereiken op donderdag van 14.00 tot 16.00 uur en op dinsdag van 10.00 tot 12.00 uur. Daarnaast is Begeleid Wonen vijf dagen per week via het (telefoonnummer van het) JAC te bereiken, dat dan eventuele boodschappen doorgeeft aan Begeleid Wonen.

15 Samenwerking met andere instellingen

Op 31 december 1991 is Begeleid Wonen **gefuseerd** met het JAC en Noordhoorn. Het JAC komt met veel jongeren in aanraking die in aanmerking komen voor begeleidde huisvesting. Het JAC en SBW zijn in hetzelfde pand gehuisvest, beide organisaties werken met vrijwilligers. Scholingen en trainingen worden gezamenlijk verzorgd.

Door de fusie tussen de Noordhoorn en SBW is er een hulpverleningscombinatie ontstaan van behandeling (fase-huizen van Noordhoorn), intensieve begeleiding (EIK-project Noordhoorn) en begeleid wonen (SBW).

Alle werkzaamheden vallen nu onder de eindverantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting 'De Opbouw' te Utrecht. De directie van Noordhoorn is tevens directie van beide instellingen geworden. De dagelijkse werkzaamheden worden gecoördineerd vanuit beide instellingen zelf. De coördinatoren dragen dan ook nog steeds verantwoordelijkheid voor het uitvoerende werk.

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken zijn de volgende contacten:

- CAD: contacten in de vorm van externe begeleiding voor de jongeren van Begeleid Wonen;
- STRADA: is een plaatsende instantie;
- SWJ: is een plaatsende instantie;
- RIAGG: contacten in de vorm van externe begeleiding voor de jongeren van Begeleid Wonen;
- STING: geen contacten mee;
- AMW: is een plaatsende instantie;
- BJ Gelderland/Midden IJssel: is een plaatsende instantie;
- 't Slaaphuis van Hoogeland: Geen contacten mee.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

'Er is aantoonbare uitbreiding nodig en daarvoor is minimaal het dubbele aan subsidie nodig. Apeldoorn voert een wankel beleid; met name het JAC heeft hieronder geleden. De continuïteit en laagdrempelige hulpverlening kwamen hierdoor in gevaar. Met de fusie van de drie instellingen is het traject van jeugdhulpverlening in de gemeente Apeldoorn een goede dienst bewezen.' (Jaarverslag 1991).

1.3 De Noordhoorn: Eikproject (Externe Intensieve Kamerbewoning)

1 Doelstelling

"Bieden van begeleiding aan jongeren tot 23 jaar die, om welke reden dan ook, met zichzelf of in hun huidige situatie zijn vastgelopen en voor wie de bestaande vormen van hulpverlening niet (meer) toereikend zijn".

"Het ligt niet in de bedoeling dat bepaalde vastomlijnde 'einddoelen' moeten worden gehaald. Het gaat om het scheppen van mogelijkheden en stimuleren van bepaalde ontwikkelingen van de jongere, opdat hij/zij deel uit kan maken van de samenleving, zonder keer op keer met deze samenleving in conflict te komen. Daarbij speelt de keuze die hij/zij maakt en het eigen perspectief van de jongere, aansluitend bij de eigen mogelijkheden, een belangrijke rol" (Informatiebrochure).

2 Hulpvorm

Ambulante hulpverlening: het aanleren van sociale vaardigheden die nodig zijn om adequaat te kunnen functioneren in de door de jongere te waarden levenssituatie.

3 Doelgroep

Jongeren (in de leeftijd 15 tot 23 jaar) die een afkeer hebben van de gevestigde hulpverlening, maar wel zelf het besef hebben dat zij begeleiding nodig hebben.

Onder andere:

- jongeren die een zwerfend bestaan leiden; de 'street youth';
- jongeren die zich in internaten - van leefgroep tot trainingscentrum - en begeleid wonen niet kunnen handhaven;
- jongeren die vanuit hun verslavingsproblematiek een nieuw leven willen beginnen;
- jongeren die zijn afgeknapt op therapeuten en hulpverleners;
- jonge moeders met hun baby/peuter die wel zelfstandig willen wonen, maar de situatie alleen niet aankunnen;
- jongeren uit etnische minderheden die zich een plaats zoeken in de samenleving.

De minimumleeftijd is 15 jaar.

4 Aanbod

"Het aanleren van vaardigheden, die nodig zijn om adequaat te functioneren in de door de jongeren te waarden levenssituatie. Het belangrijkste onderdeel van het Eikproject is het geven van instructies in en het oefenen van de sociale vaardigheden. De nadruk ligt op waarneembaar, concreet gedrag uit het leven van alledag.

De overige onderdelen van het aanbod bestaan uit:

- begeleiding van het traject school-werk;
- ondersteuning en begeleiding van het thuisfront;
- woonbegeleiding;
- schoolbegeleidingsproject;
- creatieve therapie.

Het Eikproject verleent hulp vanuit het tekortmodel: het bieden van een 'inhaalprogramma', een training of een cursus in sociale vaardigheden. De begeleiding van de jongere zal in eerste instantie individueel van aard zijn met, daar waar mogelijk, gezamenlijke activiteiten. De jongere kan in overleg met zijn/haar begeleider gebruik maken van de deskundigheid die aanwezig is binnen Noordhoorn, zoals therapeutische gesprekscontacten, schoolproject en crisisinterventie-afdeling".

5 Gerealiseerd aanbod in 1991

Van 1 januari 1989 tot 1 september 1990 verbleven er 18 jongeren in het Eikproject, met een gemiddelde verblijfsduur van 9 maanden. In de eerste periode van het verblijf van de jongere is de begeleiding zeer intensief (één uur per dag). Daarna is de intensiteit van de begeleiding afhankelijk van de individuele situatie en het begeleidingsplan. De duur van de hulpverlening ligt gemiddeld tussen drie maanden en twee jaar. Het Eikproject kent een wachtlijst; drie à vier jongeren moeten meestal wachten tot er plaats is. De wachttijd varieerde van twee tot zes maanden.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

In de periode januari 1989 - december 1991 zijn door de volgende instanties jongeren geplaatst:

Stichting Welzijn jongeren	6
JAC Apeldoorn	3
RIAGG Apeldoorn	2
Stichting Jeugd en Gezin Amsterdam, via Jongenshuis Hoenderloo	1
Stichting Jeugd en Gezin Bergen op Zoom, via Noordhoorn	1
Stichting Jeugd en Gezin Amersfoort, via Noordhoorn	1
Gooise Stichting Jeugdbelangen, via Noordhoorn	1
Julianaziekenhuis Den Haag	1
Stichting Jeugd en Gezin Almelo	2
IJG Zwolle	2
Stichting RAIN Wageningen	1
Stichting Jeugd en Gezin	1
RIAGG Deventer	1
RIAGG Noord Veluwe	1
Kinderrechter Utrecht	1
Totaal	25

7 Kenmerken hulpvragers in de leeftijd van 12 tot en met 23 jaar⁵

Aantal

Vanaf 1 januari 1989 tot en met december 1992 verbleven in totaal 65 jongeren in het Eikproject⁶.

Sekse

Niets over bekend.

Etniciteit

De groep van 65 jongeren die van januari 1989 tot en met december 1992 in het Eikproject verbleven bestond uit de volgende etniciteiten:

- Turkse	4
- Marokaanse	2
- Surinaamse	2
- Colombiaanse	1
- Nederlandse	56

5 De lezer dient erop bedacht te zijn dat de kenmerken van de hulpvragers betrekking hebben op een steeds wisselende groep, afhankelijk van de tijdsperiode die wordt gehanteerd.

6 Aantal jongeren per jaar:

1989	12
1990	16
1991	19
1992	18

Woonplaats

De 25 jongeren, die van 1 januari 1989 tot 1 december 1991 in het Eikproject verbleven, kunnen ingedeeld worden in de volgende categorieën:

- Uit Apeldoorn afkomstig	11
- Uit aanliggende regio afkomstig	7
- Buiten de regio afkomstig	4
- Uit instanties buiten de regio afkomstig, maar geplaatst via	
- Internaten in de regio	3

Leeftijd bij opname

De 18 jongeren die van 1 januari 1989 tot 1 september 1990 verbleven in het Eikproject, kunnen worden ingedeeld naar leeftijdscategorie:

- 15 jaar	5
- 16 jaar	5
- 17 jaar	5
- 18 jaar	3

Schooltype

Van de achttien jongeren, die van 1 januari 1989 tot 1 september 1990 in het Eikproject verbleven, waren er twaalf die bij de opname een schoolopleiding hadden afgebroken, waarbij het ging om de volgende opleidingen:

- LTS	5
- LHNO	1
- MAVO	3
- IHNO	2
- HAVO	1

Vijf van de achttien jongeren volgden bij de opname een schoolopleiding:

- MTS - landbouwwerktuigkunde	1
- HAVO	1
- LTS	1
- COB	1
- LEAO	1

Eén jongere had alleen basisonderwijs gevolgd.

Hulpverleningservaring

Exacte gegevens hierover ontbreken. Er is aangegeven dat de jongeren "veel (te maken hebben gehad met) ambulante hulp in de gezinssituatie, zoals de RIAGG en de AMD". Ook is aangegeven dat het gaat om "langdurig internaatsverleden en reklasseringscontacten". Of dit voor iedere opgenomen jongeren geldt of voor een (hoegroot) deel, is niet aangegeven.

Woonsituatie

In totaal verbleven er van 1 januari 1989 tot 1 december 1991 25 jongeren in het Eik. Deze groep kan als volgt worden ingedeeld naar 'laatste verblijfplaats vóór opname binnen het Eik':

- Zwervend	6
- Bij vader met nieuwe partner	1
- Bij vader alleen	1
- Bij moeder met nieuwe partner	2
- Bij moeder alleen	1
- In opvangcentrum	7
- In tehuis	6
- Samenwonend	1

Voor de groep jongeren die van 1 januari 1989 tot 1 januari 1993 in het Eikproject verbleven wordt aangegeven dat de woonsituatie vóór de opname "over het algemeen slecht" was: met meerdere jongeren op één kamer, in een kraakpand, in een caravan, in een internaat, zonder onderdak, in 'de psychiatrie' en in de jeugd-gevangenis.

8 Kenmerken hulpvragen

De redenen van aanmelding (van 1 januari 1989 tot 1 december 1991) zijn als volgt:

Ernstige gedragsproblematiek	14
Gewelddadig naar anderen	4
Verslavingsproblematiek	7
Onaangepast gedrag	3
Zwerven	5
Averechtse werking van leefgroep op ontwikkeling	3
Te vroeg op kamers, ernstige terugval	1
Psychische problematiek	4
Jonge leeftijd	3
Sociale vaardigheidstekort	1
Tweede generatie-problematiek	2
Financiële problematiek	2

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

De potentiële doelgroep wordt bereikt via de officiële kanalen (plaatsende instanties, STING en dergelijke), via mond-op-mondreclame onder jongeren en door Eikmedewerkers op straat. Groepen die niet of in mindere mate worden bereikt zijn groepjes jongeren die samenwonen en in de alcohol-, harddrugs- en criminele hoek zitten. De jongeren die via mond-tot-mondreclame bij het Eikproject komen en jongeren die het wonen in een internaat zat zijn, worden goed bereikt.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

Hoe verging het de jongeren die een aantal maanden in het Eikproject hadden gewerkt? Aan de hand van een aantal controlepunten kan worden getoetst of de jongere zich uiteindelijk kan handhaven: huisvesting, werk/school, contacten met vrienden of lidmaatschap van een vereniging, financieel beheer en (herstelde) contacten met ouders en/of familie.

Het gaat om 14 jongeren die tot 1 december 1991 aan het project deelnamen.

Controlepunt	Positief	Negatief	Matig
Huisvesting	14	-	-
Werk/school	11	3	-
Contacten met vrienden/ lidmaatschap vereniging	5	1	8
Financieel beheer	8	5	1
Contact ouders/familie (hersteld)	11	3	-

Het controlepunt 'huisvesting' wordt positief beoordeeld indien er sprake is van een 'fatsoenlijke woonruimte tegen een redelijke huurprijs'. Nadere invulling van de begrippen 'fatsoenlijk' en 'redelijk' wordt niet gegeven.

Het controlepunt 'werk/school' wordt positief beoordeeld als er sprake is van 'dagvulling'.

De overige controlepunten zijn niet toegelicht (door de betreffende medewerkster van het Eikproject).

De **vooruitgang** per jongere (m.a.w.: bij hoeveel jongeren waren positieve ontwikkelingen op de verschillende leefgebieden te constateren?) is als volgt. Het gaat hier om de 19 jongeren uit 1991.

Controlepunt	Positief	Negatief	Matig
Huisvesting	10	1	8
Werk/school	8	6	5
Contact ouders/familie (hersteld)	8	3	8
Contact met vrienden/			
Lidmaatschap vereniging	18	5	15
Sociale vaardigheden	6	2	11

De vooruitgang is niet aangegeven met betrekking tot het controlepunt financieel beheer.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Het budget voor 1991 werd gehaald uit de reguliere gelden voor de Noordhoorn en bedroeg ongeveer f 100.000,-. Het budget voor de Noordhoorn was afkomstig van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en een bijdrage van de Diaconie van de Gereformeerde Kerken.

12 Verdeling budget

Personeel (twee fulltime banen)	f 120.000,-
Huur huiskamer	f 6.600,-
Leefgelden, f 480,- per maand	f 57.600,-
Huur kamers, gemiddeld f 450,-	f 54.000,-
Telefoon	f 1.000,-
Reiskosten personeel	f 1.200,-
Activiteiten/cursussen	f 2.000,-
Overhead	f 155.000,-
Totaal	f 397.400,-

Een verdeling van het budget naar activiteiten van het Eikproject wordt slechts globaal gegeven:

Huur	± f 350,- per maand
Leefgeld	± f 485,- per maand
Sociale vaardigheden	
Werk/school	
Activiteiten (eetproject, voorlichting, vrije tijd)	± f 4.500,-

13 Formatie

Het Eikproject wordt geleid door drie mentoren. Dit team krijgt ondersteuning van de directeur van de Noordhoorn. Naast de betaalde beroepskrachten is er sinds 1 januari 1993 een vrijwilligster voor drie uur per week en een medewerker in het kader van de banenpool voor 38 uur per week.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

"Voor informatie en afspraken is het Eikproject alle werkdagen van 09.00 tot 10.00 uur telefonisch te bereiken" (Informatiebrochure).

Tijdens deze uren kunnen jongeren ook langskomen. Daarnaast is het project op maandag, woensdag en vrijdag van 13.00 tot 16.00 uur te bereiken. Op woensdag vindt ook het eetproject plaats van 17.00 tot 20.00 uur. Op vrijdagavond is het project behalve 's middags ook 's avonds te bereiken, van 19.00 tot 22.00 uur. Jongeren kunnen in dringende situaties buiten deze uren contact opnemen met het Dienstencentrum of, buiten kantooruren, met de crisisinterventieafdeling.

15 Samenwerking met andere instellingen

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken bestaan de volgende contacten.

- Met het CAD, STRADA, STING, de SMW en het project 'Centrale Opvang' Apeldoorn bestaan cliëntgebonden contacten op werkersniveau.
- Stichting Welzijn Jongeren: naast cliëntgebonden contacten op werkersniveau is er eens per drie maanden een overleg tussen de praktijkbegeleiders.
- De RIAGG: naast de cliëntgebonden contacten bestaat er een maandelijks overleg met de psycholoog. Dit overleg is bedoeld als werkbegeleiding en ondersteuning.
- 't Slaaphuis: hiermee bestaan slechts incidentele contacten.
- Het JAC: naast de cliëntgebonden contacten bestaat er een beleidsmatig overleg over de afstemming c.q. samenwerking. Het betreft hier het randgroepjongerenoverleg (Wisselwerk).

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

Door het Eikproject zijn de volgende knelpunten genoemd.

- Personele bezetting (werkbegeleiding)
- Traject school/werk (afstemming/samenwerking en mogelijkheden in het Apeldoornse met betrekking tot dit onderwerp en de doelgroep)
- De toename van drugsgebruik en overige verslavingen (intensievere samenwerking met drugshulpverlening)
- Huisvesting
- Netwerkontwikkeling.

1.4 Adviesbureau Stichting Welzijn Jongeren

1 Doelstelling

Het, op basis van vrijwillige keus, verlenen van (gratis pedagogische) hulp, het bieden van informatie en advies aan jongeren, jong-volwassenen en hun ouders/verzorgers, alsmede het signaleren van in de samenleving bestaande tekorten en behoeften.

2 Hulpvorm

De Stichting Welzijn Jongeren (SWJ) biedt zowel justitiële als vrijwillige hulpverlening. In het kader van dit onderzoek wordt alleen de vrijwillige hulpverlening (het Adviesbureau) beschreven. Sinds 1 januari (na een ingrijpende reorganisatie) is er een aparte sector 'ambulante vrijwillige jeugdhulpverlening' gekomen. Deze sector biedt 4 hulpvormen⁷, te weten:

- advisering;
- pedagogische hulp;
- intensieve hulp¹;
- verzorging.

3 Doelgroep

Kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. Er is specifieke aandacht voor:

- pedagogische opvoedingsondersteuning;
- het geven van informatie en advies aan jongeren van ongeveer 14 jaar en ouder;
- meiden, met name meiden van etnische afkomst;
- jongeren in achterstandssituaties.

4 Aanbod

De 4 onderscheiden hulpvormen bevatten elk een bepaald hulpaanbod.

- Advisering bestaat binnen de SWJ uit: signalering, preventie, informatie en advies.
- Binnen de pedagogische hulp wordt crisisinterventie geboden, kortdurende individuele hulpverlening, kortdurende uithuisplaatsing en procesmatige hulpverlening.
- De intensieve hulp bestaat uit begeleiding van complexe gezinsproblemen, Video Home Training en Bureau Opvoedingsvragen.
- Verzorging houdt pleegzorg in. De pleegzorg neemt binnen de nieuwe organisatie een geheel eigen plaats in.

Er is geen maximum gesteld aan de duur van de hulpverlening.

5 Gerealiseerd aanbod

Er zijn geen cijfermatige gegevens beschikbaar over het gebruik van het aanbod uitgesplitst naar hulpvorm.

Wel is bekend dat in 1992, binnen SWJ Apeldoorn⁸, in totaal 61 jongeren zijn aangemeld in het kader van hulpverlening. (Informatie en adviesvragen zijn hierbij

⁷ Deze indeling in hulpvormen is ontleend aan het model van hulpvarianten ontwikkeld door de Commissie Harmonisatie van Normen. Deze Commissie maakt onderscheid tussen intensieve hulp 1 en

² De laatstgenoemde hulpvariant is bedoeld voor een kleine categorie zeer problematische jongeren.

⁸ De SWJ heeft kantoren in Apeldoorn, Deventer, Groenlo en Zutphen.

dus niet meegerekend). Daarnaast was er sprake van ongeveer 15 internaatsplaatsingen en 10-12 pleeggezinplaatsingen. Verder hebben in 1991 naar schatting 25 mensen gebruik gemaakt van het spreekuur van bureau Opvoedingsvragen.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

Circa 80% van de jongeren komt bij het adviesbureau terecht via verwijzing door een andere instantie. De intake vindt mondeling plaats. Dit kan zowel op het adviesbureau als elders. Het adviesbureau kent geen wachtlijsten.

De doelgroep wordt bereikt middels contacten die er zijn met intermediairen (scholen, buurt- en clubhuiswerk etc.) Er zijn nagenoeg geen gerichte activiteiten geweest de afgelopen jaren om jongeren te bereiken. Een uitzondering hierop vormt het spreekuur voor opvoedingsvragen dat in twee Apeldoornse wijken plaatsvindt.

7 Kenmerken hulpvragers

Aantal

In 1992 zijn er 61 jongeren aangemeld bij het adviesbureau van de SWJ te Apeldoorn voor procesmatige hulpverlening (buiten informatie/adviesvragen).

Etniciteit

De groep jongeren bestond uit de volgende etniciteiten:

- Nederlandse	49
- Surinaamse/Antilliaans/Latijns-Amerikaans	7
- Indonesische	5

Woonplaats

Alle jongeren waren woonachtig in Apeldoorn.

Leeftijd

- 12 jaar	3
- 13 jaar	2
- 14 jaar	5
- 15 jaar	7
- 16 jaar	15
- 17 jaar	13
- 18 jaar	6
- 19 jaar	7
- 20 jaar	3

Schooltype/Werk/Werkloosheid

Van de 61 jongeren bezochten er 54 de volgende onderwijsinstellingen:

- IHNO/LBO	17
- VSO	2
- MAVO	13
- HAVO	6
- MBO	10
- Overig VO	6

Vier jongeren waren werkloos en drie jongeren verrichtten betaald werk.

Hulpverleningservaring

Van de 61 aangemelde jongeren hebben er 39 eerdere hulpverleningscontacten gehad, met name met het Algemeen Maatschappelijk Werk, de RIAGG en de SPD.

Woonsituatie

De groep jongeren kan als volgt worden ingedeeld naar 'laatste woonplaats voor opname':

- Thuiswonend	30
- Zelfstandig	4
- Begeleid wonen	11
- Pleeggezin	13

- Dakloos (korter dan 3 maanden)	2
- Dakloos (langer dan 3 maanden)	1

8 Kenmerken hulpvragen

De 25 jongeren waarvan de contacten in 1992 zijn afgerond hadden de volgende problematiek:

- Identiteitsproblemen	2
- Relatieproblemen met ouders	13
- Huisvestingsproblemen/onderdakproblemen	2
- Financiële problemen	5
- Problemen met school	1
- Overige problemen	1

9 In hoeverre wordt de doelgroep bereikt

Omdat de meeste jongeren via verwijzing binnenkomen bij de SWJ bestaat de indruk dat de SWJ in Apeldoorn niet erg bekend is bij de jongeren. Volgens de SWJ gaan jongeren met vragen op het gebied van informatie en advies eerder naar het JAC. De SWJ bereikt in Apeldoorn vooral de jonge kinderen en ouders/verzorgers. De hulpvragen zijn sterk gezinsgebonden, ook de oudere jongeren (18 en 19 jaar) die bij de SWJ terchtkomen wonen vaak nog in het ouderlijk gezin. Het bereiken van de doelgroep zal de komende jaren een extra punt van zorg en aandacht zijn.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

In 1991 werd met 21 jongeren het contact afgesloten. Opvallend is dat al deze jongeren zijn doorverwezen naar andere instanties, met name naar SPD, Boddaert-centra, de Raad voor de Kinderbescherming en Video Home Training. Twee jongeren braken zelf het contact af. Van twee jongeren is onbekend op welke manier het contact is verbroken.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

De SWJ krijgt ten behoeve van het adviesbureau Apeldoorn een subsidiebedrag van f 70.746,-. Voorheen was deze subsidie afkomstig van het ministerie van WVC. Sinds 1 januari 1993 wordt deze subsidie verstrekt door de provincie. Door de fusie met STING (per 1 januari 1993) zijn er extra financiële middelen beschikbaar gekomen voor versterking van het adviesbureauwerk.

12 Verdeling van het budget over verschillende instellingen

Het budget van 1991 (f 70.746) is toegerekend naar alle activiteiten die (per week) zijn uitgevoerd, te weten (over 1991):

- 16 uur spreekuur opvoedingsondersteuning;
- 64 uur regulier adviesbureauwerk;
- 8 uur coördinatie opleiding Video Home Training (VHT).

Het beschikbaar gestelde budget was hiervoor verre van toereikend. Wat betreft de salariskosten werd mede een dekking gevonden in de budgetten die formeel aan andere regio's waren toebedeeld.

13 Formatie

In 1991 waren 3 mensen werkzaam bij het Adviesbureau: een persoon (voor 16 uur) specifiek voor de opvoedingsondersteuning, 2 maatschappelijk werkers (beiden voor 32 uur) voor het adviesbureau waarvan 1 maatschappelijk werker een extra aanstelling heeft (voor 8 uur) ten behoeve van de opleiding VHT. In 1991 waren er voor het adviesbureau Apeldoorn in totaal dus 2,1 formatieplaatsen.

Voor 1993 ziet de formatie er als volgt uit:

- Vanuit SWJ 3 mensen: in totaal 2,4 formatieplaatsen
- Vanuit STING 2 mensen: in totaal 1,6 formatieplaatsen
- Vanuit het centrale bureau (ten behoeve van het gehele werkgebied): in totaal 1,3 formatieplaatsen.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

Voor de reorganisatie was het adviesbureau - naast de wekelijkse spreekuren in twee Apeldoornse wijken - meestal 's ochtends telefonisch opengesteld. Hulpvragers werden zo snel mogelijk teruggebeld.

Vanaf januari 1993 is het kantoor in Apeldoorn elke dag van 15.00 uur tot 17.00 uur geopend. Verder is het kantoor elke dag gedurende kantooruren telefonisch bereikbaar.

15 Samenwerking met andere instellingen

In voorkomende gevallen zijn er contacten op medewerkersniveau met alle instellingen die bij het onderhavige onderzoek betrokken zijn.

Deze contacten zijn nauwelijks geformaliseerd. Volgens de geïnterviewde medewerker van SWJ kent Apeldoorn nauwelijks formele netwerken. Met een aantal instellingen (Wisselwerk, Reclassering, CAD, KWS, Noordhoorn/JAC en BJ) zal de komende tijd nagegaan worden of contacten een meer formele status in termen van samenwerking kunnen krijgen. Deze samenwerking is van belang voor de ontwikkeling van de werkzaamheden van STING. De werkzaamheden van STING moeten ingebed worden in een netwerk, zodat trajectbegeleiding van de jongeren mogelijk wordt.

In dit verband is ook het project Centrale Opvang een gunstige ontwikkeling op het gebied van samenwerking in Apeldoorn.

In overleg met JAC/Noordhoorn zijn principe-afspraken gemaakt over de inrichting van Jongeren Informatie Punten (JIP's). Uitgangspunt is dat het JAC de opzet en uitvoering van een Jip in Apeldoorn voor haar rekening neemt en dat de SWJ datzelfde doet in Deventer. Concrete afspraken hierover moeten nog plaatsvinden.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

Er zijn twee belangrijke ontwikkelingen geweest voor het adviesbureau van SWJ Apeldoorn, te weten de fusie met STING en de interne reorganisatie.

Momenteel worden onder begeleiding van een externe deskundige, het werk van STING in kaart gebracht. Daarbij gaat het enerzijds om het zichtbaar maken van de doelgroep waar STING contact mee heeft, anderzijds dient het werk van STING opgenomen te worden in een netwerk.

De reorganisatie heeft enkele belangrijke veranderingen teweeg gebracht:

- De vrijwillige hulpverlening is uitgebouwd tot een volwaardige sector (De SWJ was sterk justitieel gericht)
- Het werk van de sector vrijwillige hulpverlening wordt ingedeeld vanuit een functionele invalshoek in plaats van een geografische invalshoek, zoals dit in het verleden het geval was.

Door de nadruk te leggen op de functies van het aanbod (ofwel de 4 eerder genoemde hulpvormen) wordt het mogelijk om deze nader te profileren en te komen tot een verdere uitbouw. Concreet betekent dit dat werkers (en gelden) meer op provinciaal niveau worden ingezet. Een maatschappelijk werker heeft nog wel een specifiek (geografisch) aandachtsgebied, maar wordt minder als generalist beschouwd. Er komt een scherpere scheiding tussen uitvoerende functies en er zal meer gebruik gemaakt gaan worden van ieders specialisme. Voor de klant betekent dit dat men te maken krijgt met verschillende hulpverleners (degene die het intake

gesprek voert is niet automatisch meer de hulpverlener die de hulpverlening/ begeleiding uitvoert.

Externe ontwikkelingen

De SWJ signaleert als nieuwe en noodzakelijke ontwikkeling binnen Apeldoorn dat er samenwerking tussen instellingen op gang komt. Voorbeelden hiervan zijn het gezamenlijk overleg over Randgroepjongeren, het project Centrale Opvang en de JIP's).

1.5 STING

1 Doelstelling instelling

'STING richt zich op druggebruikers en risicogroepen en tracht door inzet van de werksoorten preventie- en straathoekwerk de persoonlijke situatie en maatschappelijke positie van deze jongeren te verbeteren. STING hanteert hierbij een integrale aanpak en heeft een brugfunctie tussen de straat en andere voorzieningen. Contactlegging met deze jonge mensen is de eerste doelstelling voor het straathoekwerk. Een andere doelstelling is om de jongeren (weer) gebruik te laten maken van bestaande instellingen en voorzieningen.' (Jaarverslag 1990).

2 Hulpvorm

Ambulante hulpverlening, te weten:

'Het leggen en onderhouden van vooral individuele contacten op plaatsen waar jongeren elkaar ontmoeten. De contacten variëren van intensief en frequent bij begeleiding tot oppervlakkig en incidenteel bij deelname aan activiteiten.' (Werkplan 1992).

3 Doelgroep

'STING richt zich op druggebruikers en risicogroepen. De doelgroep vertoont veel verschillen qua afkomst, achtergrond, leefstijl en leeftijd. Een gemeenschappelijk kenmerk is dat het jongeren en jonge volwassenen zijn die niet, of niet voldoende worden bereikt door instellingen en voorzieningen.' (Werkplan 1992).

4 Aanbod

Aan jongeren waarmee contacten zijn gelegd, wordt via het straatwerk een integraal aanbod gedaan, dat bestaat uit:

- informatie en advies: veelal op praktisch gebied, zoals huisvesting, geld en scholing;
- hulp- en dienstverlening: onder andere begeleiding, verwijzing, bemiddeling en belangenbehartiging;
- verblijf en verzorging: jongeren kunnen bij STING meedraaien in de meubelmakerij, de fietswerkplaats, of in de tuin. Tussen de middag gebruiken alle aanwezigen samen de lunch en incidenteel wordt er een warme maaltijd klaargemaakt;
- vrije-tijdsactiviteiten: taalles, sociale vaardigheidstraining;
- preventie-activiteiten: het geven van voorlichting over cannabis aan ouders en op scholen, het organiseren van een tentoonstelling over cannabis in samenwerking met het CAD.

5 Gerealiseerd aanbod

Exacte gegevens hieromtrent ontbreken. Wel is bekend dat per jaar met ongeveer 400 jongeren contact wordt gelegd/onderhouden. Circa 100 van deze contacten zijn structureel.

Er is door de straathoekwerkers een grove indeling gemaakt:

- informatie- en adviesvragen: dit komt zeer regelmatig voor; de meeste contacten bestaan uit het beantwoorden van informatie- en adviesvragen.
- hulp- en dienstverlening: dit komt niet zo veel voor. Als blijkt dat jongeren (psychische) hulp nodig hebben worden zij meestal doorverwezen naar de daarvoor bedoelde instanties.
- verblijf- en verzorging: dit komt niet vaak voor.

- vrijetijds- en preventieactiviteiten: een groot deel van de jongeren die met STING in contact komen, komen af op de sportactiviteiten (ongeveer 150 jongeren).

Hoeveel jongeren er via de preventieactiviteiten worden bereikt is niet bekend. De gemiddelde duur van een begeleiding door STING is niet aan te geven: "sommigen blijven jaren komen met kleine vragen". De enige grens die er wordt gesteld is de maximumleeftijd van 23 jaar.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

De contacten tussen STING en de jongeren komen vooral tot stand via het straat-hoekwerk. De twee straathoekwerkers zoeken jongeren op in koffieshops, winkelcentra, uitgaansgelegenheden, en dergelijke en leggen contacten met hen. Vervolgens wordt de jongeren aangeboden deel te nemen aan de activiteiten van STING. Het grootste deel van de jongeren wordt op deze manier bereikt. Daarnaast komt een klein deel van de jongeren via andere instellingen bij STING terecht. De instellingen die jongeren verwijzen naar STING zijn STOJA, Slaaphuis van Hoogeland en de Reclassering.

7 Kenmerken hulpvragers

Met betrekking tot de kenmerken van de hulpvragers is er door STING niet geregistreerd⁹. De onderstaande antwoorden berusten op schattingen, gedaan door de straathoekwerkers.

Aantal

Met het totale aanbod bereikt STING ongeveer 400 jongeren per jaar. Dit aantal is de laatste drie jaar vrij constant.

Sekse

De groep bestaat voor 80% uit jongens en voor 20% uit meisjes.

Etniciteit

De groep bestaat uit verschillende etniciteiten. Met name de Antilliaanse jongeren zijn goed vertegenwoordigd.

Woonplaats

In principe komen de jongeren allemaal uit Apeldoorn.

Leeftijd

De jongeren variëren in leeftijd van 15 tot ongeveer 30 jaar. In verband met de leeftijdsgrens die wordt genoemd in de Wet op de jeugdhulpverlening (23 jaar) neemt STING momenteel geen jongeren boven 23 jaar meer aan. De jongeren boven 23 jaar die al contacten met STING hebben lopen, worden nog wel verder geholpen.

Schooltype/werk/werkloosheid

Het merendeel van de jongeren heeft Lager Beroeps Onderwijs gevolgd of heeft lager geschoold werk.

Hulpverleningservaring

Zo'n 80 tot 100 van de 400 jongeren hebben, voordat zij met STING in contact komen, eerdere hulpverleningscontacten gehad. Deze contacten lopen uiteen van 'verblijf in een tehuis' tot 'een activiteit bijwonen'.

Woonsituatie

Van de 400 jongeren woont ongeveer de helft bij ouder(s) thuis. Daarnaast woont naar schatting 40% van de jongeren op kamers en heeft 10% van de jongeren geen vaste woon- of verblijfplaats. Deze laatste groep bestaat voornamelijk uit 18 tot 23-jarigen.

⁹ Op korte termijn zullen dergelijke gegevens wel beschikbaar komen. In 1992 heeft Sting het zogenaamde Gausis-registratiesysteem in gebruik genomen.

8 Kenmerk hulpvragen

De belangrijkste hulpvragen van jongeren kunnen als volgt worden omschreven:

- financiële problemen;
- huisvestingsproblemen;
- problemen op het gebied van vrijetijdsbesteding.

De achterliggende problematiek is in de meeste gevallen 'drugsrelated'.

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt?

Met name de Antilliaanse jongeren en het zogenaamde 'koffieshoppubliek' (beginnend druggebruikers) wordt door STING goed bereikt.

Een aantal groepen worden minder goed bereikt: meisjes (er zijn twee mannelijke straatwerkers die moeilijker contact krijgen met meisjes), zwervjongeren (groepjes van 3 à 4 personen die door de wijkagent aan STING worden bekendgemaakt), Marokkaanse jongeren jonger dan 23 jaar en Turkse jongeren.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

STING kan niet aangeven in hoeverre het lukt de jongeren 'weer gebruik te laten maken van de bestaande instellingen' (zie doelstelling); hierover wordt door hen niets geregistreerd. Door de straathoekwerkers wordt wel aangegeven dat het doorverwijzen van jongeren nog niet goed verloopt. Het contactleggen met de doelgroep (bereiken van de doelgroep) loopt daarentegen wel goed.

De contacten met jongeren worden om verschillende redenen beëindigd:

- verhuizing van de jongere uit Apeldoorn;
- het krijgen van een relatie die positief verloopt;
- jongeren 'komen gewoon niet meer langs';
- jongeren worden door STING niet meer toegelaten omdat zij het 'te bont hebben gemaakt (geweld gebruikt, diefstal gepleegd).

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Het totale budget bedraagt ongeveer f 300.000,-.

De gemeente Apeldoorn draagt hier ongeveer f 20.000,- aan bij, de rest wordt beschikbaar gesteld door het Rijk (ministerie van WVC).

12 Verdeling budget over de verschillende activiteiten

Het geld dat door de gemeente Apeldoorn wordt gegeven (± f 20.000,-) wordt in zijn geheel besteed aan activiteiten voor de jongeren. Het overige deel wordt geheel besteed aan de kosten voor het personeel, de huisvesting, onderhoud, en dergelijke.

13 Formatie

Het 'uitvoerende' werk is in handen van zes medewerkers: twee straathoekwerkers, één preventiemedewerkster, één administratief medewerkster, één stagiaire en één vrijwillige meubelmaker. De stagiaire en de meubelmaker werken onbetaald.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

STING is op werkdagen (telefonisch en 'in persoon') bereikbaar tussen 9.00 en 16.00 uur. De straathoekwerkers zijn ook op (weekend)avonden beschikbaar door hun aanwezigheid op zogenaamde vindplaatsen. Door op vaste tijden op bepaalde plekken aanwezig te zijn, is hun bereikbaarheid optimaal.

15 Samenwerking met andere instellingen

Naast de deelname aan door de Wet op de Jeugdhulpverlening voorgeschreven samenwerkingsverbanden en daaruit voortvloeiende overleggen participeert STING structureel in:

- Commissie Verslavingsaangelegenheden: een lokale adviescommissie voor het Apeldoornse gemeentebestuur;
- Instellingszorg Minderheden; een lokaal platform dat mede gestalte wil geven aan een samenhangend minderhedenbeleid vanuit de deelnemende instellingen en de lokale overheid;
- Werkgroep Randgroepjongeren: een plaatselijk overleg dat een aanzet tracht te geven tot integrale aanpak van de problematiek rond randgroepjongeren met inschakeling van betrokken organisaties op het terrein van onderwijs, hulpverlening, werkgelegenheid etc.;
- Commissie Aids en Drugs Stedendriehoek: preventief regionaal overleg;
- Eerste-lijns overleg De Maten; wijkgericht werkersoverleg dat een daadwerkelijke en integrale aanpak van problemen en knelpunten in deze wijk wil realiseren.

Verder wordt STING incidenteel betrokken bij overleggen in wijken of rondom jongeren c.q. jongerenproblematiek.

Eind 1992 is STING **gefuseerd** met de SWJ, dat wil zeggen dat ze nu onderdeel uitmaken van de ambulante werkeenheid van SWJ.

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken zijn de volgende contacten:

- JAC: ad hoc-contacten, voornamelijk op werkersniveau (informatie over wederzijdse cliënten);
- Stichting Begeleid Wonen: geen contacten;
- CAD: ad hoc-contacten, voornamelijk op werkersniveau (over wederzijdse cliënten en over gezamenlijke preventieactiviteiten);
- STRADA: er wordt soms over en weer doorverwezen;
- Het EIK-project van Noordhoorn: ad hoc-contacten;
- RIAGG: zeer sporadisch contact op werkersniveau;
- Algemeen Maatschappelijk Werk: ad hoc-contacten op werkersniveau;
- BJ de Kuil: geen contacten;
- 't Slaaphuis van Hoogeland: er wordt over en weer doorverwezen.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

- STING is doende de werkwijze af te stemmen op de eisen en richtlijnen van de Wet op de Jeugdhulpverlening. In de contactlegging vindt een verschuiving plaats naar jongeren die qua leeftijd onder deze wet vallen. Voor de oudere doelgroepen wordt bekeken wat de mogelijke alternatieven zijn.
Voor het jaar 1993 zal in een gezamenlijk werkplan specifiek aandacht worden besteed aan knelpunten als leeftijd, druggebruik en methodische afstemming. Tegelijkertijd wordt er aan gewerkt om de praktijk van STING zo goed mogelijk aan te passen aan de regels die de Wet op de Jeugdhulpverlening stelt. Zaken als inzagerecht, klachtenbehandeling, etc. hebben de aandacht, maar zijn nog niet vastgelegd. Dit zal na de fusie gebeuren.
- De straathoekwerkers signaleren een toenemend xtc- en hashgebruik onder randgroepjongeren.
- De straathoekwerkers geven aan dat specifiek in Apeldoorn de woningnood onder jongeren hoog is.

1.6 STRADA/STOJA

1 Doelstelling instelling

"Het geven van crisisopvang en begeleiding aan jongeren en jongvolwassenen die als gevolg van hun verstoorde leefsituatie dakloos zijn, zulks in het bijzonder met het oog op herstel van de optimale relaties tussen de jongeren en een voor hun geëigend leefmilieu en het geven van een zinvolle tijdsbesteding aan de jongeren zulks in het bijzonder met het oog op het herstel van het maatschappelijk functioneren van de jongeren" (Statuten).

2 Hulpvorm

Residentiële hulpverlening, te weten:

- crisisopvangcentrum (STOJA)
- ouder-kindproject

Hierbij moet worden opgemerkt dat voor de cliënten van het ouder-kindproject 'residentiële' niet altijd inhoudt dat zij in een huis van STRADA wonen; sommige cliënten blijven in hun eigen huis wonen terwijl ze worden begeleid door STRADA.

In onderstaand stuk worden STOJA en het ouder-kindproject apart beschreven (punt 3 tot en met 9). Vanaf punt 11 geldt de beschrijving weer voor STRADA als geheel.

Beschrijving STOJA

3 Doelgroep STOJA

Het crisisopvangcentrum is bedoeld voor jongeren en jongvolwassenen die als gevolg van hun verstoorde leefsituatie dakloos zijn.

4 Aanbod STOJA

STOJA geeft 'crisisopvang en begeleiding' aan deze jongeren alsmede 'een zinvolle dagbesteding'. In praktijk betekent dit dat er 6 bedden beschikbaar zijn en dat bij binnenkomst van een cliënt een plan wordt opgesteld; hoe lang blijft de cliënt, wat gaan we doen? De maximum verblijfsduur is officieel vastgesteld op zes weken. Een verdeling van de beschikbare werktijd over de verschillende activiteiten is niet aan te geven; beide taken lopen door elkaar heen.

5 Gerealiseerd aanbod

In 1991 werden er in de crisisopvang 87 jongeren opgenomen, waarvan 6 heropnamen. De gemiddelde verblijfsduur bedroeg in 1991 20,6 dagen. In een kwart van de gevallen duurde de gevallen maximaal één week.

6 Wijze waarop de doelgroep van STOJA wordt bereikt

Van de 87 cliënten (1991) kwamen er 19 op eigen initiatief, 12 werden verwezen door het JAC, 15 door de Stichting Jeugd en Gezin¹⁰ en 4 door SWJ. Overige doorverwijzende instanties zijn onder andere STING, STRADA, RIAGG en de GSD.

¹⁰ Gevestigd in diverse plaatsen in Nederland.

7 Kenmerken hulpvragers STOJA

Aantal

De crisisopvang kreeg in 1991 87 cliënten waarvan 12 opnames van moeder en kind.

Sekse

Onder de 87 cliënten waren 30 vrouwen, 39 mannen en 15 kinderen (de drie overige cliënten: onbekend).

Etniciteit

De cliëntengroep bestond grotendeels uit Nederlanders (73). Daarnaast kwamen er vijf uit Suriname, één uit Turkije, twee uit Marokko, één uit China en twee uit Colombia (overige drie: onbekend).

Woonplaats

Ongeveer de helft van de cliënten (35) is afkomstig uit Apeldoorn.

De overige cliënten zijn afkomstig uit onder andere Groningen (5), Enschede (4), Zwolle (5), Deventer (3) en Tilburg (2).

Leeftijd

De cliënten zijn onder te verdelen in de volgende leeftijdscategorieën:

- 0-1 jaar	5
- 2-3 jaar	2
- 4-5 jaar	5
- 5-11 jaar	3
- 14-15 jaar	2
- 16-17 jaar	12
- 18 jaar	9
- 19-23 jaar	29
- 23 jaar en ouder	15

(overige drie onbekend)

Ruim 60% van de jongeren valt in de leeftijdscategorie 14 tot en met 23 jaar.

Het gaat hier dus voornamelijk om jongeren tussen de 19 en de 23 jaar.

Schooltype/werk/werkloosheid

Deze gegevens zijn niet geregistreerd door STOJA.

Hulpverleningservaring

Een groot deel van de cliënten heeft al veel 'plekken' gehad, met name eerdere crisisopvangplekken. Een klein deel komt rechtstreeks uit een gezinssituatie.

Woonsituatie

De cliënten zijn als volgt onder te verdelen naar laatste verblijfplaats voor opname:

- Gezinssituatie	17	Detentie	3
- Dakloos	14	Gastgezin	1
- Zelfstandige huisvesting	8	Familie/kennissen	1
- Opvangcentrum	5	Afkickcentrum	1
- Kamer	5	Onbekend/zwervend	8
- Internaat	5	(De overige 19: onbekend)	

8 Kenmerk hulpvragen aan STOJA

De 87 cliënten kunnen worden onderverdeeld naar de volgende redenen voor opname. (In totaal worden 103 redenen genoemd).

Problemen met partners	6	Druggebruik	23
Politie/justitie	5	Problemen in gezinssituatie met ouders	22
Financiën	3	Thuisloosheid/zwerven	14
Gokken	3	Opvoedingsproblematiek	12
Problemen in tehuis	2	Psychische problemen	1
Bedreiging	1	Huisvesting	10
Tweede generatieproblematiek	1		

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep van STOJA bereikt?

In hoeverre de potentiële doelgroep door STOJA wordt bereikt is niet te achterhalen. Wel is bekend dat met name verslaafde jongeren goed worden bereikt door STOJA, omdat deze jongeren door andere instanties niet worden opgenomen, omdat deze groep een te moeilijke doelgroep vormt.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening van STOJA

Van de cliënten van STOJA is alleen bekend waar zij heengaan als zij STOJA verlaten. Of dit een 'positieve' of 'negatieve' plek is, is niet aan te geven.

Verblijfplaats na vertrek:

Internaat	3	Gezinssituatie	4
Afkickcentrum	4	Opvanggezin	1
Ouder-kindproject	5	Familie/kennissen	1
Begeleiding STRADA	2	Kamer	16
Begeleid wonen	4	Zelfstandige huisvesting	11
Therapeutische gemeenschap	1	Opvang elders	4
Onbekend	10	Pension	1

Beschrijving ouder-kindproject

3 Doelgroep ouder-kindproject

Het ouder-kindproject is bedoeld voor ouders, veelal jonge moeders, die op het moment dat ze in het project stappen niet zelf voor hun kind(eren) mogen of kunnen zorgen.

4 Aanbod ouder-kindproject

Het ouder-kindproject biedt in de eerst plaats passende huisvesting. De samenwerking begint meestal met het opknappen en inrichten van een woning of kamer. De woonvorm bepaalt voor een groot deel de alledaagse hulp en steun die moeders en kinderen krijgen. Per woonvorm varieert ook de sociale controle en de verantwoordelijkheid die burens of medebewoners op zich nemen ten aanzien van moeders en kinderen.

Inmiddels zijn er vier verschillende mogelijkheden:

- 1 zelfstandige huisvesting
- 2 aanleunwoning
- 3 gedeelde-zorgwoning
- 4 woongemeenschap

Passende huisvesting is een basisvoorwaarde. Aanvullende materiële voorzieningen zijn de vrouwenwerkplaats en de crèche.

Naast materiële hulp wordt ook immateriële hulp verleend: het coördineren van de contacten/adviezen met/van diverse hulpverleners en instanties, het herstellen of behouden van de opvoedingsrelatie of het verwerken van een (tijdelijk) verbroken opvoedingssituatie.

Het is niet aan te geven hoe de beschikbare werktijd van de medewerkers te verdelen is naar deze verschillende taken; materiële en immateriële hulpverlening loopt vaak door elkaar heen. Een cliënt helpen met de verhuizing is bijvoorbeeld zowel materieel als immaterieel hulpverleners.

Er is geen maximum gesteld aan de duur van het verblijf van cliënten. De gemiddelde verblijfsduur bedroeg in 1991 1,8 jaar

5 Gerealiseerd aanbod

In 1991 heeft het ouder-kindproject 30 begeleidingen uitgevoerd, waarvan er in 1991 vijf werden afgesloten.

6 Wijze waarop de doelgroep van ouder-kindproject wordt bereikt

In 1991 hebben totaal 30 'begeleidingen' (=gezinnen) plaatsgevonden. Twee van deze gezinnen kwam op eigen initiatief. Elf gezinnen zijn doorverwezen door de Stichting Jeugd en Gezin¹¹. Andere doorverwijzende instanties zijn: SWJ, STOJA, SMW en opvanghuis/ziekenhuis Deventer.

7 Kenmerken hulpvragers ouder-kindproject¹²

Aantal

In 1991 hebben 30 'gezinnen' een beroep gedaan op het aanbod van het ouder-kindproject, waarvan er 5 in datzelfde jaar zijn afgesloten.

Sekse

De 30 gezinnen van het ouder-kindproject bestonden uit 30 vrouwen, 5 mannen en 54 kinderen.

Etniciteit

Van de 35 ouders komen er 29 uit Nederland, twee van de Molukken, één uit Suriname en één van de Antillen (twee: onbekend).

Woonplaats

Van de 30 gezinnen is de volgende verdeling naar woonplaats te geven:

- Deventer: 6 gezinnen
- Groningen: 6 gezinnen
- Apeldoorn: 2 gezinnen
- Utrecht: 2 gezinnen¹³

Leeftijd

De ouders zijn wat betreft leeftijd onder te verdelen in de volgende categorieën:

- 15-20 jaar	2
- 21-25 jaar	9
- 26-30 jaar	11
- 31-35 jaar	6
- 36-40 jaar	5
- 41 jaar en ouder	2

De kinderen variëren van 0-15 jaar:

Het betreft voornamelijk zeer jonge kinderen: 35 van de 54 kinderen zijn 5 jaar of jonger. Slechts twee kinderen zijn ouder dan twaalf jaar.

Schooltype/werk/werkloosheid

De meeste ouders werken niet op het moment van aanmelding. In het kader van de 'zinvolle dagbesteding' (zie doelstelling) wordt ouders gevraagd te gaan werken in de vrouwenwerkplaats of in de crèche. De bedoeling hierachter is ouders te laten wennen aan de regelmaat van werken, zodat de overstap naar werken buiten STRADA niet zo groot meer is.

¹¹ Gevestigd in diverse plaatsen in Nederland.

¹² Er zijn geen gegevens bekend voor de ouders van 23 jaar of jonger.

¹³ De overige gezinnen zijn afkomstig uit Stadskanaal, Arnhem, Raalte, Hengelo, Loppersum, Rotterdam, Drachten, Nijverdal, Wijhe, Zwolle, Vollenhove, Goirle, Enschede, Kampen en Twello.

De kinderen van 0 tot 4 jaar gaan in de meeste gevallen naar de crèche (al dan niet op aanraden van STRADA) en de kinderen boven de 4 jaar gaan zoveel mogelijk naar school.

Hulpverleningservaring

'Op het moment dat de moeders het ouder-kindproject binnenkomen, hebben zij in veel gevallen te maken met een grote hoeveelheid hulpverleners en instanties.'

Woonsituatie

Niet bekend

8 Kenmerken hulpvragen aan ouder-kindproject

De 35 ouders kunnen worden onderverdeeld naar 'problematiek':

Drugsverslaving	7
Alcoholverslaving	4
Psychiatrische problematiek	5
Opvoedingsproblematiek	5
Sociaal isolement/Achterstand in ontwikkeling	13
(1 ouder: onbekend)	

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep van het ouder-kindproject bereikt?

Het is voor het ouder-kindproject moeilijk aan te geven in hoeverre hun doelgroep wordt bereikt. Er zijn geen signalen die erop wijzen dat het project bepaalde groepen niet bereikt. Wel is aan te geven dat mensen die een zwervend bestaan leiden moeilijk zijn te bereiken evenals mensen met een lang, negatief hulpverleningsverleden. Verder heeft men de indruk dat met name de jonge moeders worden zeer goed worden bereikt.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening van het ouder-kindproject

De effectiviteit van de hulpverlening wordt door het ouder-kindproject niet bijgehouden of geregistreerd; "succes is niet te meten".

Wel kunnen redenen van afsluiting van een contact worden onderscheiden:

- verzelfstandiging van de ouder(s);
- meningsverschil tussen de ouders en de projectmedewerkers over de manier van behandelen;
- verhuizen naar een woongemeenschap, met verdere begeleiding van STRADA.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Rekening 1990¹⁴

Baten:

Eigen bijdrage cliënten	f 36.664,-
Subsidie gemeente Apeldoorn	f 42.400,-
Subsidie Ministerie van WVC	f 770.945,-
Diverse baten	f 110.182,-

Totaal	f 960.191,-
---------------	--------------------

14 Gegevens over 1991 zijn niet bekend.

12 Verdeling budget over de verschillende kostenposten

Rekening 1990¹⁵

Lasten

Personeelskosten	f 663.374,-
Kosten accommodatie	f 127.656,-
Apparaatskosten	f 92.103,-
Kosten financiële administratie	f 20.142,-
Verzorgingskosten	f 46.873,-
Activiteitskosten	f 8.054,-
Projectkosten	-
Diversen	f 2.512,-
Bestemmingsreserve	f 523,-

Totaal

f 960.191,-

13 Formatie

In 1990 waren er elf mensen parttime werkzaam bij crisisopvang en dertien bij ouder-kindproject.

Bij de crisisopvang bestond het team uit één coördinator en tien stafmedewerkers.

Bij het ouder-kindproject bestond het team uit drie coördinatoren, drie administratief medewerkers en zeven medewerkers voor de werkplaats, crèche en verbouw/onderhoud van de huisjes. Twee medewerkers hebben een volledig dienstverband. De anderen werken part-time en worden geheel of gedeeltelijk betaald.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

Het ouder-kindproject is op werkdagen telefonisch en 'in persoon' te bereiken van 9.00 tot 17.00 uur. Cliënten die eenmaal zijn opgenomen kunnen op ieder tijdstip bellen naar de medewerkers van het project.

STOJA is 24 uur per dag, zeven dagen per week, telefonisch en 'in persoon' bereikbaar.

15 Samenwerking met andere instanties

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken, bestaan de volgende contacten:

- JAC: is een plaatsende instantie voor STRADA;
- Stichting Begeleid Wonen: is een doorstromingsplek voor STRADA-cliënten;
- CAD: is een plaatsende instantie;
- STING: is een plaatsende instantie en STRADA-cliënten maken gebruik van het werkproject van STING;
- Adviesbureau van de Stichting Welzijn Jongeren: is een plaatsende instantie voor STRADA;
- het EIK-project van Noordhoorn: vervult een doorverwijzingsfunctie;
- RIAGG: vervult een doorverwijzingsfunctie;
- Algemeen Maatschappelijk Werk: vervult een doorverwijzingsfunctie;
- BJ Gelderland/Midden IJssel: vervult een doorverwijzingsfunctie;
- 't Slaaphuis van Hoogeland: vervult een doorverwijzingsfunctie.

¹⁵ Gegevens over 1991 zijn niet bekend.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

"....Gelet op de omstandigheid dat problemen in ons werkveld gekoppeld optreden, moet men op meerdere fronten tegelijk veranderen en wel zodanig dat de processen elkaar versterken. Daarbij dienen wij ons wel te realiseren dat ontwikkeling niet kan worden opgelegd. Men kan alleen zichzelf ontwikkelen, niet anderen. Ontwikkeling kan uiteraard wel worden gestimuleerd door de juiste voorwaarden te scheppen" (jaarverslag 1990).

Met de Noordhoorn wordt momenteel onderzocht of een wijkgerichte aanpak mogelijk is van jongeren die mogelijk bij STOJA terecht kunnen komen. Het gaat hierbij om een preventieve aanpak.

1.7 BJ Gelderland/Midden IJssel: Project 'centrale opvang'

1 Doelstelling

Het voorkomen van ongediplomeerd en/of ongekwalificeerd voortijdig schoolverlaten, omdat dit onder andere toetreding tot -of handhaving op- de arbeidsmarkt ernstig bemoeilijkt (Notitie project 'centrale opvang' Apeldoorn).

"Kortdurende hulp (maximaal acht weken) waarna terugkeer naar het regulier onderwijs" (Directeur BJ regio Midden IJssel).

2 Hulpvorm

Het project 'Centrale Opvang' maakt organisatorisch onderdeel uit van het Dag-hulpcentrum, een samenwerkingsproject van de gemeente Apeldoorn en Bijzonder Jeugdwerk. Het Daghulpcentrum koppelt de deskundigheid om problematiek te diagnostiseren en jongeren/ouders psycho-sociale hulp te verlenen, aan de deskundigheid om jongeren een opleiding te bieden welke eindigt in een arbeidssituatie danwel adequate ondersteuning bij het volgen van een vorm van regulier onderwijs.

Het hulpaanbod van het project Centrale Opvang bestaat uit (ambulante) psycho-sociale hulp en een opleidingsaanbod.

3 Doelgroep

Voortijdig schoolverlaters, dat wil zeggen: al degenen die het onderwijs verlaten zonder beroepskwalificatie, die tenminste op het niveau van 'aankomend vakmanschap' ligt. Het gaat hierbij in hoofdzaak om jongeren tussen de 15 en 18 jaar, bij uitzondering jonger, afkomstig uit het (I)VBO en in een enkel geval uit het AVO. Op basis van de huidige registratie door de gemeente zouden per jaar tussen de 40 en 70 jongeren in aanmerking komen voor de Centrale Opvang.

De enige indicatie voor toelating tot de Centrale Opvang is het niet meer bezoeken van een onderwijsinstelling door een jongeren die nog geheel of gedeeltelijk leerplichtig is. Centrale Opvang is er dus voor alle jongeren die voortijdig het onderwijs verlaten, onafhankelijk van de ernst van vermoedelijke problematiek.

4 Aanbod

Het opleidingsaanbod bestaat uit:

- een leerwerkplaats Scholingsunit waarin ten behoeve van de in- en externe opleidingen algemeen theoretische vorming en/of vaktheoretische vorming en/of huiswerkbegeleiding wordt gegeven. Daarnaast wordt in en vanuit de Scholingsunit een aantal activiteiten aangeboden op het gebied van training in praktische en sociale vaardigheden;
- onderdelen van het programmatisch aanbod van een vormingscentrum.

Het aanbod van psycho-sociale hulp bestaat uit:

- advisering in situaties waarin sprake is van dreigende schooluitval;
- het vormen van een drempelloze opvang voor alle voortijdig schoolverlaters in Apeldoorn (en omstreken) voor een periode van maximaal acht weken;
- het samen met de jongere, ouders en overig betrokkenen stellen van een zorgvuldige diagnose;
- observatie en het bieden van een adequate dagbesteding aan jongeren gedurende hun deelname in de Centrale Opvang;
- het samen met de jongeren, ouders en overig betrokkenen formuleren van een plan van aanpak;

- het uitbrengen van een advies ten behoeve van mogelijke verwijzing naar de meest geëigende vorm van onderwijs en/of arbeid en/of hulpverlening.

De Centrale Opvang stelt zich daarbij (mede) verantwoordelijk voor de begeleiding van de jongere in het traject aansluitend op de Centrale Opvang.

Het hulpverleningsproces verloopt via diagnosestelling, observatie, begeleiding en opleiding naar afronding in de vorm van advies/verwijzing en beslaat in tijd gemiddeld een jaar.

5 Gerealiseerd aanbod

Het Daghulpcentrum (en daarmee ook het project 'Centrale Opvang') bestaat pas sinds oktober 1992. Het project biedt plaats aan 10 tot 15 jongeren. Vanaf oktober 1992 hebben er ongeveer 60 jongeren deelgenomen aan het project. De gemiddelde duur van de (psycho-sociale) begeleiding bedroeg acht weken. Er wordt niet gewerkt met een wachtlijst.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

Met betrekking tot de aanmelding is een procedure vastgelegd die de ruimte biedt vanuit verschillende disciplines tot aanmelding over te gaan.

Jongeren die het onderwijs voortijdig verlaten kunnen zichzelf, met behulp van de school, afdeling leerlingzaken of een ambulante hulpverlenende instelling, aanmelden bij de Centrale Opvang. Daar is een trajectbegeleider werkzaam, die het vaste aanspreekpunt is voor de aangemelde jongere, de betrokken uitvoerde instantie en de afdeling leerlingzaken. Bij de aanmelding is er altijd contact vanuit de trajectleider met de afdeling leerlingzaken. Na een kennismakingsgesprek met de trajectbegeleider wordt, indien mogelijk dezelfde dag of uiterlijk de volgende dag, in overleg met de jongere en de betrokken samenwerkingspartner een week-programma opgesteld dat vijf dagen beslaat. De trajectbegeleider informeert degene die de diagnose stelt dagelijks over de aangemelde jongeren, zodat zo snel mogelijk ook het diagnostisch gedeelte van het programma kan worden opgesteld.

Er worden geen out-reachende activiteiten ondernomen door het project 'Centrale Opvang'.

7 Kenmerken hulpvragers

Aantal

Vanaf oktober 1992 hebben er ongeveer 60 jongeren deelgenomen aan het project 'Centrale Opvang'

Sekse

Geen gegevens over bekend

Etniciteit

De groep bestond voor tweederde uit jongeren met de Nederlandse etniciteit. De overige jongeren hadden 'andere' etniciteiten (Surinaams, Marokkaans en Turks).

Woonplaats

Van de groep jongeren kwam 80% uit Apeldoorn en 20% uit omliggende plaatsen.

Leeftijd

De groep bestond uit 14- tot 21 jarigen; de meeste jongeren waren 16 jaar.

Schooltype

De groep kan worden onderverdeeld naar schooltype:

80% van de schoolgaande jongeren volgden onderwijs aan de MAVO en 20% volgden Voorbereidend Beroeps Onderwijs.

Werkloos(heid)

De groep jongeren bestond voor 80% uit niet-schoolgaande en niet-werkende jongeren. Van de overige 20% is 10% schoolgaand en 10% werkend.

Hulpverleningservaringen

Van de groep jongeren heeft 80% eerdere contacten met de hulpverlening gehad en 20% geen eerdere contacten.

Woonsituatie

Van de groep jongeren woonde er, op het moment van aanmelding, 70% bij hun ouders, 20% woonde in residentiële jeugdhulpverleningsinstellingen en 10% woonde zelfstandig.

8 Kenmerken hulpvragen

Er zijn geen gegevens bekend over het type hulpvraag waar de jongeren mee kwamen.

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

Er zijn, volgens de huidige registratie van de gemeente, per jaar tussen de 40 en 70 jongeren die in aanmerking komen voor de Centrale Opvang. Afgemeten aan het aantal van 60 jongeren dat vanaf oktober 1992 door de Centrale Opvang is bereikt, wordt de doelgroep dus goed bereikt. Dit is ook de indruk van de directeur BJ Regio Midden IJssel.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

De effectiviteit van de hulpverlening wordt, door het project 'Centrale Opvang', aangegeven door middel van het percentage jongeren waarbij de doelstelling van het project is bereikt. Bij 80% van de jongeren is de doelstelling ('terugkeer naar het regulier onderwijs') bereikt, bij 20% is de doelstelling niet bereikt.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Gegevens over het totale budget zijn nog niet beschikbaar; met betrekking tot de exacte hoogte wordt momenteel onderzoek gedaan door de provincie ten behoeve van de normstelling. Wel is bekend dat de provincie het Daghulpcentrum per daghulpplaats financiert. De activiteiten van de Centrale Opvang worden vooralsnog door Bijzonder Jeugdwerk gezien als een innoverende activiteit waarvan bekostiging geschiedt uit eigen middelen. In overleg met de provincie en de gemeente zullen de mogelijkheden van structurele financiering worden onderzocht.

12 Verdeling van het budget over de verschillende activiteiten

Van het totale budget wordt 75% besteed aan personeelskosten, 20% aan materiële kosten en 5% aan 'overhead'-kosten.

13 Formatie

Er zijn 6,25 betaalde formatieplaatsen

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

Het Daghulpcentrum is opengesteld én telefonisch bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 8.30 tot 17.00 uur.

15 Samenwerking met andere instellingen

BJ 'De Kuil' is gefuseerd met BJ 'Van Kinsbergen' en BJ 'Ampsen/De Witte Brug' tot BJ 'Gelderland/Midden-IJssel'.

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken, bestaan de volgende contacten:

- RIAGG, Stichting Maatschappelijk Werk, JAC en het Adviesbureau van de Stichting Welzijn Jongeren: er is samenwerking met betrekking tot de hulpverleningsplanning en begeleiding na doorverwijzing naar of vanuit het Daghulpcentrum;
- STRADA: er is samenwerking met betrekking tot de hulpverleningsplanning en de begeleiding in geval een bij STOJA opgenomen jongere gebruik maakt van het Daghulpcentrum;
- Het EIK-project van Noordhoorn en de Stichting Begeleid Wonen: er bestaat samenwerking met betrekking tot de hulpverleningsplanning en begeleiding ingeval een aldaar opgenomen jongere gebruik maakt van het Daghulpcentrum;
- CAD: doorverwijzing ingeval de problematiek daartoe aanleiding geeft;
- 't Slaaphuis: incidentele doorverwijzing indien de situatie daartoe aanleiding geeft;

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

Ontwikkelingen

De beleidsoptie is om in samenwerking met in aanmerking komende instellingen en organisaties te komen tot meer/betere activiteiten ten behoeve van algemene en gerichte preventie.

Knelpunten

Daghulp wordt gezien als een lichte(re) vorm van hulpverlening. In praktijk blijkt steeds vaker dat een (korte) periode van gerichte intensieve hulpverlening noodzakelijk is.

Daarnaast is van belang welke financiële bijdrage de gemeente kan leveren ten behoeve van structurele financiering van het project 'Centrale Opvang'.

1.8 't Slaaphuis (Het Hoogeland)

1 Doelstelling

Het verschaffen van onderdak aan mensen zonder vast woon- of verblijfplaats.

2 Hulpvorm

't Slaaphuis is een dienstverlenende voorziening; een 'bad-, bed- en broodvoorziening'.

3 Doelgroep

Mensen die geen vaste woon- of verblijfplaats hebben. Er is geen minimum- of maximumleeftijd vastgesteld. Wel wordt het verblijf van minderjarigen gemeld bij de politie in verband met mogelijk weggelopen jongeren.

4 Aanbod

"Tegen betaling van f10,- per nacht wordt aangeboden:

- een warme maaltijd;
- een douche;
- een bed met schone lakens;
- een ontbijt.

Vóór 18 december waren er 15 bedden beschikbaar. Momenteel beschikt 't Slaaphuis over 26 bedden. Dit aantal wordt zeer binnenkort uitgebreid tot 30. Voor vrouwen is er een aparte slaapkamer beschikbaar. In de huiskamer is een televisie en er zijn spelletjes aanwezig" (folder van 't Slaaphuis).

5 Gerealiseerd aanbod

't Slaaphuis bestaat sinds 13 april 1992.

Van april tot en met oktober 1992 verbleven er 152 (verschillende) mensen in 't Slaaphuis. Het aantal personen per nacht is zeer verschillend; de ene nacht bleven er bedden leeg en de andere nacht moesten er bedden worden bijgeplaatst. Vóór de uitbreiding naar 26 bedden kwam het regelmatig voor (2 à 3 keer per week) dat mensen moesten worden weggestuurd. Na de uitbreiding (18 december 1992) is dit (nog) niet voorgekomen. Er wordt niet met een wachtlijst of met reserveringen gewerkt. Er is (nog) geen maximum gesteld aan het aantal nachten dat men in 't Slaaphuis mag verblijven (zie ook onder 'knelpunten').

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

Mensen komen op eigen initiatief naar 't Slaaphuis; ze hebben ervan gehoord ('mond-tot-mondreclame') of hebben de folder van 't Slaaphuis gelezen die in andere tehuizen ligt. Mensen worden ook verwezen door andere instellingen, bijvoorbeeld door het Leger des Heils, het RIAGG, het CAD en het JAC. Meestal bellen deze instanties op als zij iemand hebben doorverwezen.

7 Kenmerken hulpvragers

De volgende gegevens zijn, in verband met het feit dat 't Slaaphuis nog maar kort bestaat, slechts beschikbaar voor de periode van april tot en met juli 1992; alleen het aantal hulpvragers is bekend voor de periode april-oktober 1992.

Aantal

Van april 1992 tot en met oktober 1992 hebben 152 mensen gebruik gemaakt van 't Slaaphuis. Van april tot en met juli 1992 maakten 70 mensen gebruik van 't Slaaphuis.

Sekse

De groep (van 70 personen) bestond uit 11 vrouwen en 59 mannen.

Etniciteit

De groep bestond uit de volgende etniciteiten:

- Nederlandse	57
- Marokkaans:	2
- Surinaams:	2
- Antilliaans:	4
- Overige ¹⁶	5

Woonplaats

De mensen die gebruik maken van 't Slaaphuis hebben geen vaste woon- of verblijfplaats. Wel kan worden gezegd dat rond de 90% van de hulpvragers in Apeldoorn 'verblijft'. De overige 10% zijn uit het hele land afkomstig.

Leeftijd

De groep van 70 personen is in te delen naar geboortjaar:

- 1930 tot en met 1940:	10
- 1941 tot en met 1950:	8
- 1951 tot en met 1960:	18
- 1961 tot en met 1970:	12
- 1971 tot en met 1980:	18
- 1981 tot en met 1990:	2
- onbekend:	2

De groep van 31 tot en met 40-jarigen en de groep van 11 tot en met 20-jarigen zijn dus het grootst. Ruim een kwart was jonger dan 23 jaar.

Schooltype

Hierover zijn geen gegevens bekend; 't Slaaphuis is een laagdrempelige instelling wat als gevolg heeft dat er niet veel gegevens van hulpvragers worden geregistreerd. Naar schatting komen er "mensen met allerlei soorten opleiding en werkervaring, van universitaire opleiding tot fabrieksarbeider".

Werk(loosheid)/Hulpverleningservaring

Hierover heeft men geen gegevens geregistreerd.

Woonsituatie

Alle hulpvragers hebben geen vaste woon- of verblijfplaats.

8 Kenmerken hulpvragen

De hulpvragers komen in eerste instantie voor het 'bad, bed en brood'. De aanleiding hiervoor is in de meeste gevallen dat de hulpvragers niet kunnen omgaan met geld. Van de 152 mensen die gebruik hebben gemaakt van 't Slaaphuis zijn er ongeveer 55 die, naast de 'bad, bed en broodvraag' de maatschappelijk werker benaderden met een tweede vraag. Deze vraag lag, bij ongeveer 44 mensen, op financieel gebied. Al deze hulpvragers (44) zijn doorverwezen naar de Sociale Dienst voor een uitkering. Tien van de ongeveer 55 mensen hadden een vraag van psychologische of psychiatrische aard en zij zijn allemaal opgenomen in één van de andere tehuizen van Het Hoogeland (gespecificeerde voorzieningen in Beekbergen en Apeldoorn voor 195 bewoners).

16 Waaronder Hongaars (1), Engels (1), Japans (1), Indonesisch (1), Indiaas (1).

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

Hierover zijn geen 'harde' gegevens bekend. Volgens plaatselijk onderzoek zouden er in Apeldoorn ongeveer 190 mensen zwerven. Als we aannemen dat dit getal klopt, kan worden gezegd dat de doelgroep van 't Slaaphuis redelijk tot goed wordt bereikt (152 mensen hebben gebruik gemaakt van 't Slaaphuis).

Daarnaast is bij 't Slaaphuis bekend dat een (zeer beperkt) aantal zwerfenden pertinent geen gebruik maken van 't Slaaphuis. De exacte reden hiervoor is uiteraard niet bekend, maar 't Slaaphuis vermoedt dat deze groep mensen zich laat weerhouden door de (overigens minimale) regels die worden gesteld aan het verblijf in 't Slaaphuis.

Ook is (via STING) bekend dat er zo'n 40 tot 50 zwerfjongeren beneden de 18 jaar in Apeldoorn verblijven. Deze groep (of in ieder geval een deel ervan¹⁷) komt ook niet vaak in 't Slaaphuis. Dit heeft te maken met het feit dat het verblijf van minderjarigen wordt gemeld aan de politie om uit te sluiten dat 't Slaaphuis weggelopen minderjarigen onderdak biedt. Dit is voor veel minderjarigen een reden om niet naar 't Slaaphuis te gaan.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

't Slaaphuis is een dienstverlenende instelling, geen hulpverlenende instelling. Daarom is het niet goed mogelijk aan te geven wat de effectiviteit van de hulpverlening is. Als we onder 'hulpverlening' verstaan 'het bereiken van de doelstelling' kan worden gezegd dat 't Slaaphuis haar doelstelling ruim bereikt: van de (uit onderzoek gebleken) ongeveer 190 mensen zijn er in negen maanden ongeveer 135 bereikt (152 min de 10% die niet uit Apeldoorn afkomstig is).

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

't Slaaphuis wordt gefinancierd door Stichting 'het Hoogeland'. Er is geen apart budget vastgesteld voor 't Slaaphuis. Naast het geld dat 't Slaaphuis van Hoogeland ontving, kwam er in 1992 via twee andere bronnen geld binnen:

Eigen bijdrage hulpvragers:	f 24.900,-
Eenmalige subsidie gemeente A'doorn	f 45.000,-
Totaal	f 69.900,-

12 Totale budget uitgesplitst naar de verschillende activiteiten

Salaris medewerkers	f 100.000,-
Maaltijden hulpvragers	f 18.700,-
Linnen voor hulpvragers	f 2.600,-
Algemene kosten	f 2.300,-
Onderhoudskosten	f 20.000,-
Energiekosten	f 11.400,-
Huur	f 15.000,-
Totaal	f170.000,-

't Slaaphuis heeft Hoogeland in 1992 dus ruim f 100.000,- gekost. In 1993 zal dit bedrag hoger zijn, omdat de subsidie die is verstrekt door de gemeente Apeldoorn éénmalig was.

17 Uit registratiegegevens van 't Slaaphuis blijkt dat (van april tot en met juli 1992) in totaal 20 jongeren beneden 18 jaar in 't Slaaphuis hebben overnacht.

13 Formatie

In 1992 werkten 11 mensen in 't Slaaphuis; tien medewerkers (vanuit Hoogeland) die, steeds met z'n tweeën, 's avonds en 's nachts aanwezig zijn in 't Slaaphuis en één maatschappelijk werker die op maandagochtend aanwezig was. Alle medewerkers werden betaald.

14 Openingstijden en telefonische bereikbaarheid

't Slaaphuis is iedere dag geopend van 18.30 uur tot de volgende ochtend 8.30 uur. Dit zijn tevens de uren waarop 't Slaaphuis telefonisch bereikbaar is.

15 Samenwerking met andere instellingen

Met alle overige instellingen die bij dit onderzoek betrokken zijn, onderhoudt 't Slaaphuis 'contacten'. Het gaat bij geen van deze instellingen om structurele contacten; de contacten zijn allemaal beperkt tot (wederzijdse) 'doorverwijzing'. Dit heeft te maken met het feit dat 't Slaaphuis een dienstverlenende instelling is en geen hulpverlenende instelling. Wel is het zo dat 't Slaaphuis op haar tweewekelijkse besprekingen andere instellingen uitnodigt, om te laten zien wat 't Slaaphuis doet en om vragen te beantwoorden die de instellingen hebben. Instellingen die zijn uitgenodigd zijn het JAC, STING, het RIAGG, de Bedrijfs Gezondheids Dienst, de GG en GD, de Herberg en het Leger des Heils. Met name met deze laatste instelling lopen contacten, bijvoorbeeld over kleding die 't Slaaphuis nodig heeft voor de hulpvragers.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

Knelpunten

- Een groot knelpunt is dat hulpvragers, om in aanmerking te komen voor een uitkering, een adres (verblijfplaats) moeten opgeven. Hiervoor mogen hulpvragers het adres van 't Slaaphuis opgeven. Het knelpunt is nu dat 't Slaaphuis een maximum gaat stellen aan het verblijf van een hulpvrager: maximaal 21 nachten per maand. De Sociale Dienst wil nu dus slechts een uitkering voor 21 dagen per maand toekennen, omdat een hulpvrager 21 dagen op dit adres verblijft. Hierover wordt momenteel gesproken met de Sociale Dienst;
- Een tweede knelpunt is de huisvesting; eind 1993 moet 't Slaaphuis uit haar huidige pand. Er zijn momenteel onderhandelingen met de gemeente, die kortgeleden is verhuist naar een ander pand. 't Slaaphuis hoopt het oude pand van de gemeente over te kunnen nemen.

Ontwikkelingen

- 't Slaaphuis is, in samenwerking met de Geestelijke Gezondheids Zorg, bezig met het opzetten van een laagdrempelige 24-uurs voorziening voor mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats met een psychiatrische stoornis. Deze mensen kunnen momenteel nergens terecht;
- 't Slaaphuis is van plan om, naast de 'nachtopvang' ook een dienstencentrum op te zetten waar mensen overdag terecht kunnen. Met dit dienstencentrum zou tevens hulpverlening worden aangeboden. Dit dienstencentrum zou in hetzelfde pand als 't Slaaphuis moeten komen, zodat dienst- en hulpverlening (van resp. 't Slaaphuis en het dienstencentrum) onder één dak komen. Dit zou een preventieve functie moeten hebben; mensen die gebruik maken van het dienstencentrum worden geholpen niet 'af te glijden' naar dakloosheid. Veel dakloosheid komt, aldus 't Slaaphuis, voort uit financiële problemen en daarbij worden mensen geholpen door het dienstencentrum. Dit project wordt opgezet in samenwerking met een woningbouwvereniging.

1.9 Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs: CAD

1 Doelstelling

Het realiseren van een drietal kerntaken, te weten: hulpverlening, preventie en consultatie. Het gaat om het bevorderen van de (geestelijke) gezondheidszorg in het algemeen en in het bijzonder om de hulp aan personen die, direct of indirect, in moeilijkheden zijn geraakt of kunnen raken door het gebruik van alcohol, drugs of andere bewustzijnsveranderende stoffen. (Jaarverslag 1990).

2 Hulpvorm

Ambulante verslavingshulp, te weten: hulpverlening, preventie en consultatie.

3 Doelgroep

Personen die, direct of indirect, in moeilijkheden zijn geraakt of kunnen raken door het gebruik van alcohol, drugs of andere bewustzijnsveranderende stoffen.

4 Aanbod

Het aanbod bestaat uit hulpverlening, preventie en consultatie.

De **hulpverlening** wordt uitgevoerd door een multidisciplinair samengesteld team dat in eerste instantie aandacht geeft aan de individuele cliënt. In Apeldoorn wordt veel aandacht besteed aan groepsgerichte begeleiding of behandeling. Partner-gesprekken en gezinsbehandeling zijn essentieel.

Er is geen maximum gesteld aan de duur van de hulpverlening die door het CAD wordt geboden.

De **preventie-activiteiten** zijn gericht op personen of groepen van de bevolking waarbij de risico's op problematisch gebruik van alcohol en drugs verhoudingsgewijs groot zijn. In dit kader zijn voor verschillende doelgroepen de volgende activiteiten gerealiseerd.

- **Publieksgericht:**
een bijdrage leveren binnen de publieksgerichte en voor educatie bestemde voorlichting inzake verslaving. Dit gebeurt zo veel mogelijk in samenwerking met de GVO en middels daarvoor opgezette initiatieven.
- **Voor risicogroepen:**
waarbij het tijdig signaleren van risicovol gebruik en misbruik van middelen en het verbeteren van de mogelijkheden tot zelfcorrectie centraal staat.
- **Voor het eerste en tweede echelon:**
het verbeteren van de vroegtijdige signalering van problematisch verslavend gebruik en het activeren van het aanbieden van hulp aan verslaafden met het gebruik maken van consultatieve ondersteuning vanuit de categoriale zorg.

De hulpverleners besteden 10% van de beschikbare tijd aan preventie-activiteiten. Het CAD geeft **consultatie en advies** aan collega-hulpverleners in de eerste en tweede lijn binnen de welzijns- en de gezondheidszorg om adequater de verslavingsproblematieken te kunnen onderkennen en zelf te behandelen of tot verwijzing over te kunnen gaan.

5 Gerealiseerd aanbod¹⁸

In 1991 stonden 65 jongeren (tussen 15 en 22 jaar) ingeschreven bij het CAD in Apeldoorn. Hiervan zijn er 27 in 1991 uitgeschreven. De gemiddelde duur van de hulpverlening bedroeg 9.7 maanden.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

De 65 ingeschreven jongeren (1991) zijn op verschillende manieren bij het CAD binnengekomen. We kunnen de volgende onderverdeling maken:

Op eigen verzoek	26 jongeren
Familie, vrienden	6 jongeren
RIAGG	6 jongeren
Openbaar Ministerie	6 jongeren
Huisarts	5 jongeren
Reclassering	4 jongeren
Politie	3 jongeren
Alg. maats. werk	2 jongeren
Overige instanties ¹⁹	6 jongeren
Anders	1 jongere
Onbekend	1 jongere

Er wordt niet gewerkt met een wachtlijst; er zijn dagelijks intake-gesprekken en er kan meestal nog in dezelfde week een vervolgesprek plaatsvinden.

7 Kenmerken hulpvragers

Aantal:

In 1991 stonden 65 jongeren ingeschreven.

Etniciteit:

De groep bestond uit verschillende etniciteiten:

Nederlands	58
Surinaams	2
Turks	1
Overig Mediterraan	1
Overig Europees	2
Onbekend	1

Woonplaats:

Van de groep jongeren is 80% afkomstig uit Apeldoorn. De overige jongeren zijn afkomstig uit Epe (5), Tiel, Wageningen, Zutphen, Brummen, Leiden en Voorburg (allen 1). Van één jongere is de woonplaats onbekend.

Leeftijd:

De groep jongeren is als volgt onder te verdelen naar leeftijd:

15 jaar	1
16 jaar	5
17 jaar	-
18 jaar	6
19 jaar	7
20 jaar	15
21 jaar	14
22 jaar	17

¹⁸ Alleen voor jongeren. Volwassenen zijn hier buiten beschouwing gelaten.

¹⁹ De overige instanties zijn het CAD, de rechterlijke macht, de advocatuur en de kinderbescherming.

Schooltype/werk/werkloosheid:

Ruim een kwart van de jongeren (17) volgde een dagopleiding op het moment van aanmelding.

Van de overige jongeren werkten er 21 en waren er 11 werkloos. Twee jongeren waren langdurig gehecht. Van de overige 14 jongeren deden acht iets 'anders' en is van zes onbekend wat zij deden.

Hulpverleningservaring:

Hierover heeft men geen gegevens geregistreerd.

Woonsituatie:

Hierover heeft men geen gegevens geregistreerd.

8 Kenmerk hulpvragen

De 65 jongeren (1991) kunnen worden onderverdeeld naar de volgende hulpvragen:

problemen met alcohol	8
problemen met opiaten	15
problemen met cannabis	8
problemen met cocaïne	2
overige problemen (o.a. gokken)	32

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt?

Met name jongeren met gokproblemen worden door het CAD goed bereikt. Jongeren met drugsproblemen waarbij methadon geen vervangend middel is, worden minder goed bereikt. Ook zijn er jongeren die het CAD 'niet zien zitten' of waarvoor het CAD een te hoge drempel heeft.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

Deze gegevens worden op dit moment niet geregistreerd. Binnenkort start er een satisfactieonderzoek waarbij deze gegevens wel beschikbaar komen.

11 Totaal budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Het CAD wordt volledig gesubsidieerd door de gemeenten. Deze regeling is neergelegd in de tijdelijke financieringsregeling Verslavingszorg (1-1-1990). In 1991 bedroeg het budget f770.190,-.

12 Verdeling budget over de verschillende activiteiten

Het budget is niet uit te splitsen over de verschillende activiteiten.

13 Formatie

In 1990 waren er 14 mensen werkzaam bij het CAD in Apeldoorn. Met uitzondering van de stagiaire werden zij allen betaald. Het team bestond uit één teamcoördinator, één arts, vier maatschappelijk werkers, één preventiemedewerkster, één sociaal psychisch verpleegkundige, drie verpleegkundigen, twee administratief medewerkers en één stagiaire.

In 1992 werkten er 12 betaalde krachten.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

Het CAD is telefonisch en op afspraak op werkdagen te bereiken van 9.00 tot 17.00 uur.

15 Samenwerking met andere instellingen

In Apeldoorn bestaat een werkgroep, waarin participeren het Bureau Vertrouwensartsen, de politie, de kinderscherming en het CAD. Deze werkgroep maakt

onderdeel uit van het project 'Kinderen van Verslaafde Ouders'. Voor dit project is een case-manager aangesteld die werkzaam is bij CAD Apeldoorn.

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken bestaan de volgende contacten:

- RIAGG en Stichting Maatschappelijk Werk: overleg over cliënten en consultatie;
- STRADA: doorverwijzingscontacten met de crisisopvang van STRADA;
- JAC en STING: uitvoeren van gezamenlijke preventieprojecten: In nauw overleg met de straathoekwerkers van STING is (in 1990) in het kader van een spuit-omruilproject gekeken naar mogelijkheden om gebruikersgroepen te bereiken die niet door de hulpverlening worden bereikt.
- Adviesbureau van de Stichting Welzijn Jongeren: contacten via het project 'Kinderen van Verslaafde Ouders';

Met het EIK-project van Noordhoorn, de Stichting Begeleid Wonen, De Kuil en het Slaaphuis bestaan geen contacten.

Verder bestaan er vanuit de afdeling Preventie samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld het samenwerkingsverband GVO/preventie, waaraan meedoen de GGD, de RIAGG, de Kruisvereniging en het CAD.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

Ontwikkelingen

'Het CAD streeft ernaar om voor de toekomst extra gelden te verkrijgen om zo mogelijk voor het hele verzorgingsgebied te gaan werken met een case-manager (in het kader van het project 'Kinderen van Drugsverslaafde Ouders'). De opzet is om de zorg voor de **kinderen** van verslaafde ouders, waarbij veelal meerdere personen en instellingen zijn betrokken, goed op elkaar af te stemmen en te coördineren.'

Knelpunten

Als knelpunt worden de eventuele bezuinigingen genoemd.

1.10 RIAGG Oost-Veluwe

1 Doelstelling instelling

Curatie, preventie en dienstverlening met betrekking tot geestelijke gezondheidszorgproblematiek, ten behoeve van iedere Nederlander (= AWBZ-verzekerde).

2 Hulpvorm

Ambulante hulp in de vorm van preventieve activiteiten, behandelen, begeleiden en diagnostiek (multi-disciplinair).

3 Doelgroep

'Mensen die in een situatie terecht komen waarbij ze het gevoel hebben dat ze het zelf niet meer kunnen oplossen en gesprekken met een vertrouwd iemand geen uitkomst meer bieden.' (Meerjarenverslag over de periode 1985-1992).

"Mensen met ernstige psycho-sociale of psychiatrische problemen" (Hoofd afdeling Jeugdzorg).

4 Aanbod

Afhankelijk van zijn/haar leeftijd krijgt een cliënt, wat betreft curatie, te maken met één van de drie volgende afdelingen:

- afdeling Jeugd; voor kinderen tot 18 jaar en/of hun ouders;
- afdeling Volwassenen; voor mensen van 18 tot 65 jaar;
- afdeling Ouderen; voor mensen van 65 jaar en ouder.

Gezien de aard van dit onderzoek hebben we de beschrijving van het RIAGG waar mogelijk toegespitst op de afdeling Jeugd.

Het behandelen en begeleiden van cliënten van de afdeling Jeugd kan bestaan uit:

- het geven van adviezen;
- diagnostiek;
- psychotherapie;
- individuele gesprekken;
- oudergesprekken;
- gezinsgesprekken;
- groepen voor kinderen en adolescenten, ouders en kinderen plus ouders samen;
- speltherapie/creatieve therapie;
- deelname aan preventieprojecten (cursussen/trainingen/groepen);
- het toedienen van medicijnen (in combinatie met de andere behandelingsvormen).

Van de beschikbare werktijd besteedt een medewerker (van de afdeling Jeugd) bijna 50% aan het persoonlijke hulpverleningscontact met cliënten. Daarnaast besteedt hij/zij nog ruim 30% van de tijd aan de zorg rondom de cliënt. Daarnaast wordt 10% van de tijd besteed aan preventie en dienstverlening. De resterende tijd besteden zij aan bij- en nascholing, administratie en overige RIAGG-taken die niet op het terrein van de directe hulpverlening liggen.

Typerend voor de afdeling Jeugd is dat naast de cliënt (het aangemelde kind of jongere) bijna altijd de (stief/pleeg)ouders, broers, zussen in de behandeling worden betrokken. Ook wordt er regelmatig in het kader van de hulpverlening samengewerkt met de betrokken onderwijzer, gezinsvoogd, groepsleider enz. Er is geen maximum gesteld aan de hulp die het RIAGG biedt.

De RIAGG kent geen aanmeldingswachttijdst. Wel zijn er wachttijden voor bepaalde behandelingen zoals groepstherapie en speltherapie.

5 Gerealiseerd aanbod

In 1991 stonden 483 'cliëntensystemen' ingeschreven binnen de jeugdafdeling. Als een kind met gedragsproblemen is aangemeld, kunnen ook ouders, broers en zussen aan het hulpverleningsproces deelnemen. Dit geldt dan als een cliëntensysteem. Het aantal personen dat daarin voor zichzelf hulp ontvangt, zijn de cliënten. De feitelijke duur van de gerealiseerde hulp binnen de jeugdafdeling was in 1991 (cumulatief) als volgt:

- 0 tot 3 maanden: 38%
- 3 tot 6 maanden: 55%
- 6 tot 12 maanden: 77%
- 12 tot 24 maanden: 91%

Er kan (nog) geen uitsplitsing worden gegeven van de soort hulp die binnen de jeugdafdeling werd gegeven in 1991²⁰.

6 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

Na telefonische aanmelding tussen 9.00 en 10.00 uur 's morgens (door ouders of de jongere zelf) vindt zo snel mogelijk een eerste gesprek plaats. De bedoeling van zo'n gesprek is beter te begrijpen hoe de problemen liggen. In overleg met het team wordt daarna gekozen voor een bepaalde werkwijze.

In 1991 kwam 30% van de cliënten van de Jeugdafdeling bij de RIAGG binnen via de 'algemene gezondheidszorg': jeugdarts, vertrouwensarts, kruisvereniging, consultatiebureau, GGD en bedrijfsarts. Via de huisarts kwam 24% van de cliënten binnen, 16% kwam op eigen initiatief. Door de 'directe omgeving' is 14% aangemeld; 8% kwam via gemeenschapsvoorzieningen (school, politie, e.d.)²¹.

Voor de afdeling Jeugd zijn de belangrijkste verwijzers: de huisarts, de schoolarts, de kruisvereniging, leerkrachten van lager en middelbaar onderwijs en gemeenschapsvoorzieningen (jeugdhulpverlening, kindbescherming en politie).

7 Kenmerken hulpvragers op moment van aanmelding

Aantal

In 1991 zijn er 483 cliëntensystemen ingeschreven bij de afdeling Jeugd. Het ging hierbij in totaal om 764 kinderen (0 tot en met 17 jaar).

Sekse

De groep (764) bestond uit 432 jongens en 332 meisjes.

Etniciteit

Niet bekend.

Woonplaats

Driekwart van de aangemelde cliëntensystemen van de afdeling Jeugd woont in Apeldoorn, nog eens 15% komt uit de regio (Epe, Voorst, Brummen bijvoorbeeld)

Leeftijd/Schooltype/Werkloosheid/Hulpverleningscontacten/Woonsituatie

Niet bekend.

20 Cijfermatige gegevens worden half januari nog aangevuld door het RIAGG (i.v.m. vakantie van de administrateur). Met name '7 kenmerken hulpvragers op moment van aanmelding' zal nog nader worden aangevuld.

21 De overige verwijzers waren AMW (1%), RIAGGS (3%), overige (4%).

8 Kenmerk hulpvragen

In 1991 kwamen jongeren met de volgende vragen/problemen naar het RIAGG:

- gedragsproblemen;
- emotionele problemen;
- psychiatrische problemen;
- psycho-somatische problemen;
- stemmings- en identiteitsproblemen;
- gezinsproblemen;
- traumata.

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

In totaal deed 0,9% van de jeugd uit de regio Oost-Veluwe een beroep op de RIAGG. In Apeldoorn zelf deed 1,05% van de jeugd een beroep op de RIAGG. Er is een redelijke spreiding van cliënten over de diverse bevolkingslagen, vergeleken met de demografische cijfers van het gebied.

Er zijn geen aanwijzingen dat bepaalde groepen jongeren niet (of in mindere mate) worden bereikt.

10 Indicatie effectiviteit hulpverlening

In 1991 werd door 7% van de uitgeschreven cliënten het contact eenzijdig verbroken.

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

In 1991 bedroeg het totale budget f 7.054.000,-.

Uitgesplitst naar de verschillende financieringsbronnen levert dit het volgende beeld op:

AWBZ-ontvangsten:	f 6.819.000,-
Bijdrage psychotherapie:	f 15.000,-
Doorberekening kosten:	f 8.000,-
Uitkering sociale verzekeringswetten	f 212.000,-

Totaal	f 7.054.000,-

Het budget van de jeugdafdeling bedroeg in 1991 ongeveer f 1.477.680,-:

Bruto-salariskosten:	f 940.000,-
Werkgeverslasten ($\pm$ 31 %)	f 291.400,-
Overhead (huisvesting/materiaal ($\pm$ 20 %)	f 246.280,-

Totaal	f 1.477.680,-

12 Verdeling budget

Het budget verdeeld over de verschillende kostenposten laat het volgende beeld zien:

Personeelskosten	f 5.574.000,-
Huisvestingslasten	f 598.000,-
Kapitaallasten	f 220.000,-
Organisatielasten	f 462.000,-

Totaal

f 7.054.000,-

Van het totale RIAGG-budget is ongeveer 21 % bestemd voor de jeugdafdeling. Daarnaast is nog ongeveer 5 % van het RIAGG-budget besteed aan preventieve projecten ten behoeve van de doelgroep jeugd.

13 Formatie

Voor 1991 kan de volgende onderverdeling naar **voltijdse formatieplaatsen** worden gemaakt (voor het gehele RIAGG):

Hulpverlening	47,4	(22,4 mannen en 25,0 vrouwen)
Management/administratie	16,7	(2,0 mannen en 14,7 vrouwen)
Huishoudelijke dienst	1,5	(1,5 vrouwen)

Totaal

65,6

Verder werkten bij de jeugdafdeling drie onbetaalde krachten: twee stagiaires en één vrijwilliger.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

De medewerkers van de afdeling Jeugd zijn op werkdagen 's ochtends tussen 9.00 en 10.00 uur telefonisch bereikbaar. De openingsuren van de RIAGG zijn, op werkdagen, van 8.30 tot 18.00 uur. Daarnaast is er een 24-uurs crisisdienst die via de huisarts is te bereiken.

15 Samenwerking met andere instellingen

Er bestaat momenteel een Regionaal Samenwerkingsverband ten aanzien van bijvoorbeeld een scholenproject, preventie en opvoedingsondersteuning. De RIAGG wil voor de ambulante zorg aan jeugdigen nauw samenwerken met anderen zoals de Gelderse Stichting voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie, bijvoorbeeld in het gemeenschappelijk exploiteren van een diagnostisch centrum. Ook het Medisch Kinderhuis Apeldoorn en het Medisch Kleuterdagverblijf zullen hierbij worden betrokken. Een intentieverklaring voor verdere samenwerking is inmiddels afgesloten. De samenwerking is thans sterk in ontwikkeling.

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken, bestaan de volgende contacten:

- CAD: verwijscontact;
- STRADA: verzorgen crisisopnamen;
- Adviesbureau van de Stichting Welzijn Jongeren; verwijscontacten en samenwerkingsprojecten (videohometraining en spreekuur voor opvoedingsvragen);
- Algemeen Maatschappelijk Werk: verwijscontact;
- JAC: verwijscontacten;
- STING: verwijscontacten;
- Het Eikproject van Noordhoorn: verwijscontact en één keer per maand consultatie;
- Stichting Begeleid Wonen; verwijscontact;
- BJ Gelderland/Midden IJssel: verwijscontact;

- 't Slaaphuis van Hoogeland: geen contact.

Daarnaast bestaan er nog contacten met een aantal andere instellingen:

- Medisch kinderdagverblijf 't Loodske en MKT Apeldoorn: zeer intensieve contacten in verband met het opzetten van deze voorzieningen, in samenwerking met de Gelderse Stichting Kinder- en Jeugdpsychiatrie.
- Boddaert-centrum: de RIAGG verzorgt de indicaties voor opname.
- Noordoorn: verwijscapaciteit en het verzorgen van crisisopnamen.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

- Men signaleert de **moeilijkheid** dat de hulp aan adolescenten (de groep 14-22 jaar) over twee afdelingen wordt versnipperd; Jeugd (tot 18 jaar) en Volwassenen (vanaf 18 jaar). In het beleidsplan 1991-1995 wordt dan ook de vraag gesteld of de afdeling Jeugd niet beter hulp kan bieden aan jongeren tot 22 jaar in plaats van tot 18 jaar.
- In 1991 heeft de RIAGG al gekozen voor een organisatie die werkt op basis van de leeftijd van de cliënt. Nu wil men nog een stap verder gaan en binnen de drie gevormde afdelingen het werk verder organiseren op basis van het bijzondere (functies) in de werkzaamheden, bijvoorbeeld een intake-team, een behandelteam en een team chronische psychiatrie. Eind 1992 zal binnen de afdeling Volwassenen deze nieuwe organisatie worden ingevoerd.
Deze ontwikkeling sluit nauw aan bij de veranderingen die de overheid de komende jaren wil aanbrengen in de gezondheidszorg; de zogenaamde 'stelselwijziging'. In de toekomst worden niet meer de instellingen bekostigd, maar de **soort** werkzaamheden, waarbij het voor de financiers er minder toe doet wie deze werkzaamheden verrichten. Dit betekent voor alle instellingen in de (geestelijke) gezondheidszorg een zekere mate van concurrentie en marktgericht werken.
- In de toekomst wil de RIAGG cliënten meer betrekken bij het beleid van de instelling. Dit kan door meer 'tevredenheidsonderzoeken' onder cliënten te houden en de resultaten daarvan algemeen bekend te maken en te verwerken in het beleid van een cliëntenraad. Het management-team van de RIAGG gaat dit idee verder uitwerken in de komende periode.
- Tenslotte wordt als **opvallend** genoemd, dat ondanks de terugloop van het aantal jongeren onder de bevolking, het aantal jongeren en overige familieleden dat zich aanmeldt als cliënt bij de afdeling Jeugd, sterk stijgt. In 1987 meldden zich 2% (ongeveer 1.100) van hen bij de RIAGG, in 1991 was dit 2,8% (ongeveer 1.450).

1.11 Stichting Maatschappelijk Werk

1 Doelstelling

"De stichting stelt zich ten doel het bevorderen en uitvoeren van maatschappelijk werk ten behoeve van alle in het werkgebied van de stichting woonachtige/verblijvende personen, en voorts alle activiteiten die door het bestuur van de stichting overeenkomstig de doelstelling noodzakelijk worden geacht. De stichting zal haar doel nastreven onder eerbiediging van de levensovertuiging van ieder die op haar een beroep doet, overeenkomstig ieders persoonlijkheid". (Stichtingsakte)

2 Hulpvorm

Ambulante hulpverlening, te weten:

- 1 **Informatie en advisering:** het wegwijs maken in de sociale kaart, regelingen, procedures en het adviseren bij materiële en immateriële problematiek.
- 2 **Concrete dienstverlening:** het verrichten van handelingen in plaats van de cliënt.
- 3 **Bemiddeling, pleitbezorging en belangenbehartiging:** het wegnemen van barrières tussen cliënt en instanties, het vertalen van de eigen situatie naar regelingen en voorzieningen, het bemiddelen tussen cliënt en derde personen, het behartigen van de belangen van de cliënt bij derden.
- 4 **Probleemverheldering:** het verduidelijken van de aard van de problematiek van de cliënt en het inzicht geven in de persoonlijke of maatschappelijke oorzaken (of mede in stand houdende factoren) van de problematiek, als afgeronde vorm van hulpverlening, zonder dat daar verdere begeleiding of behandeling op volgt.
- 5 **Begeleiding en behandeling:**
 - begeleiding: het geven van vrij intensieve steun, zodat de cliënt kan leren probleemoplossend bezig te zijn;
 - behandeling: het met hoge frequentie en grote intensiteit procesmatig en gericht gesprekken voeren ten einde gedragsverandering te bewerkstelligen.
- 6 **Ondersteuning:** het met ongeregelde frequentie optreden als steun en toeverlaat.
- 7 **Rapportage en advies op verzoek van derden:** activiteiten die erop zijn gericht samen met de cliënt zijn sociale situatie te verkennen, ten einde de verzoekende instantie een advies of voorlichting te geven" (Stichting Maatschappelijk Werk).

3 Doelgroep

Het hulpverleningsaanbod geldt voor de gehele bevolking van de Gemeente Apeldoorn. Er is sprake van een algemeen aanbod aan individuele burgers en van een specifiek aanbod aan bepaalde groeperingen (zoals ouderen), aan organisaties/disciplines in de eerste lijn (bijvoorbeeld scholen) en aan de gemeentelijke overheid (bijvoorbeeld bureau woonruimteverdeling).

4 Aanbod

Zie 'hulpvorm'.

5 Gerealiseerd aanbod

In 1991 stonden in totaal (nieuwe aanmeldingen en reeds lopende contacten) 1979 'hulpeenheden' (= één persoon of een (deel van een) gezin) ingeschreven. Hiervan zijn 1376 'hulpeenheden' in 1991 uitgeschreven (70% van alle ingeschrevenen). De groep uitgeschreven hulpeenheden bestond uit 1699 personen. De gemiddelde duur van de hulpverlening bedroeg in 1991 21 weken.

De verdeling van de beschikbare werktijd over de verschillende onderdelen van het aanbod was in 1991 als volgt:

Informatie en advisering	900 uur
Concrete dienstverlening	370 uur
Bemiddeling	800 uur
Groepswork ²²	1300 uur
Rapportage en advies op verzoek	230 uur
Begeleiding, behandeling, ondersteuning	9200 uur

6 Kenmerken hulpvragers

In het kader van dit onderzoek is alleen gezocht naar kenmerken van jongeren die in 1991 gebruik maakten van het aanbod van de Stichting Maatschappelijk Werk. Concreet betekent dit dat alleen bekend is hoeveel jongeren in 1991 werden uitgeschreven²³:

- van de 1699 personen die in 1991 werden uitgeschreven waren er 143 in de leeftijd van 0 tot 19 jaar en 458 in de leeftijd van 20 tot 29 jaar. In totaal is dat 35% van alle uitgeschrevenen²⁴. In 1990 lag dit percentage op 34%.

7 Kenmerken hulpvragen

De hulpvragen van de 1376 'afgesloten hulpeenheden' (1991) zijn onderverdeeld in concrete vragen, relationele vragen en psychosociale vragen, die respectievelijk 34%, 28% en 36% beslaan (2% van de vragen valt onder de categorie 'overig', die niet nader is uitgesplitst).

Onder 'concrete' vragen wordt verstaan: huisvesting, inkomen/bestedingen/vorming/opleiding/arbeid.

Relationele problemen kunnen zijn: relatie tot partner, echtscheiding, ouder-kindrelatie, relatie tot anderen en 'multi-probleemgezin'.

De psychosociale problemen kunnen worden onderverdeeld naar problemen met betrekking tot verwerking, identiteit, eenzaamheid, gezondheid en psychische problemen.

De Stichting Maatschappelijk Werk heeft niet geregistreerd hoe de verdeling is naar type hulpvragen voor jongeren.

8 Wijze waarop de doelgroep wordt bereikt

De 1376 'uitgeschreven hulpeenheden' (1991) zijn op verschillende manieren bij de Stichting Maatschappelijk Werk binnengekomen:

Eigen initiatief	431
Familie e.d.	111
Huisarts	453
Maatschappelijke dienstverlening	120
Geestelijke gezondheidszorg	44
Justitiële instellingen	43
Overige lichamelijke gezondheidszorg	23
Huisvestingsorganisaties	108
Overig	43
Totaal	1.376

22 Dat wil zeggen begeleiding en behandeling in groepsverband.

23 De Stichting Maatschappelijk Werk heeft laten weten dat gedetailleerdere gegevens vanaf 1993 wel beschikbaar komen.

24 Niet bekend is in hoeverre deze jongeren zelfstandige cliënten waren, danwel onderdeel van een gezin vormden.

Ook op dit punt ontbreken gegevens specifiek voor jongeren.

9 In hoeverre wordt de potentiële doelgroep bereikt

De Stichting Maatschappelijk Werk krijgt geen signalen die erop wijzen dat bepaalde groepen jongeren wel of juist niet worden bereikt. Wel is het SMW bezig met het ontwikkelen van een signaleringsfunctie.

In 1991 kende het SMW geen wachtlijst, in 1992 wel. De gemiddelde wachttijd bedroeg twee weken, afhankelijk van de urgentie van de problematiek.

10 Indicaties effectiviteit hulpverlening

De Stichting Maatschappelijk Werk heeft drie redenen van afsluiting van een contact geregistreerd:

- de hulpverlening is afgerond	77,5%
- de cliënt is doorverwezen	11,4%
- het de hulpverlening is voortijdig beëindigd	11,1%

	100%

11 Totale budget uitgesplitst naar financieringsbronnen

Het budget van 1992 bedroeg f 1.759.000,- en is geheel verstrekt in de vorm van subsidie door de gemeente Apeldoorn.

12 Verdeling van het budget

Gegevens hieromtrent ontbreken. De Stichting Maatschappelijk Werk kan geen schatting maken van de verdeling van het totale budget naar de verschillende hulpvormen/activiteiten.

13 Formatie

In 1991 werkten er in totaal 27,5 mensen bij de Stichting Maatschappelijk Werk; anderhalf directielid, 22 maatschappelijk werkers, twee stagiaires, één receptioniste/secretaresse en één medewerkster huishoudelijke dienst. Alle functies werden betaald.

14 Openingsuren en telefonische bereikbaarheid

De Stichting Maatschappelijk Werk is op werkdagen telefonisch te bereiken van 8.30 tot 12.30 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.

15 Samenwerking met andere instellingen

Er bestaan verschillende externe overlegvormen met andere instellingen. Door één of beide afdelingshoofden is in 1991 deelgenomen aan de volgende gestructureerde overlegvormen:

- Beleidsafdeling Welzijn gemeente Apeldoorn;
- Adviescommissie Noodfonds;
- Begeleidingscommissie sociaal raadsman;
- Stedelijk Platform Minderheden;
- Agendacommissie Platform Minderheden;
- Stuurgroep Gezondheidscentrum De Maten;
- Agendacommissie Gezondheidscentrum De Maten;
- Stuurgroep RIAGG-SMW;
- Projectgroep RIAGG-SMW, met betrekking tot migranten;
- Stuurgroep familie van psychiatrische patiënten;
- Overleg scholen voor speciaal onderwijs;
- Overleg bestuur, coördinator en trainers telefonische hulpdienst;
- Kerngroep bereikbaarheid buiten kantooruren

Door maatschappelijk werkers wordt deelgenomen aan de volgende externe overleggen:

- Begeleidingscommissie pedagogisch spreekuur;
- Adviescommissie Woonruimteverdeling;
- Breed Overleg Vrouwenhulpverlening;
- Projectgroep Stadsvernieuwing;
- Aids-platvorm Oost-Veluwe.

Met de overige instellingen die bij dit onderzoek zijn betrokken bestaan de volgende contacten:

- JAC, Stichting Begeleid Wonen, CAD, STRADA, Adviesbureau van Stichting Welzijn Jongeren: geen structureel contact, wel in het kader van doorverwijzing, begeleiding.
- RIAGG: er vindt een afstemmingsoverleg plaats tussen RIAGG en SMW.

16 Specifieke ontwikkelingen en knelpunten die medewerkers signaleren

- "Het jaarverslag 1990 heeft in het teken gestaan van samenwerking en prioriteitenkeuze. Enkele ontwikkelingen liggen hieraan ten grondslag:

- voortduren van toename van het aantal hulpvragen
- hierdoor ontstane werkdruk bij de werkers
- ontwikkelingen ten aanzien van thuiszorg.

De waarde van de functie maatschappelijk werk bewijst zich onder andere door een toename van het aantal hulpvragen, zowel individueel als door het verzoek om groepsbegeleiding. Deze nieuwe verzoeken en veranderingen in de maatschappij vragen een voortdurend bijstellen van de deskundigheid van de werkers naast hun basistaak: de hulpverlening bij psycho-sociale en concreet materiële problematiek. Het stelt het maatschappelijk werk voor de keus, in overleg met de gemeente Apeldoorn, hun prioriteiten te bepalen c.q. bij te stellen." (Jaarverslag 1990).

- Eind 1991 zijn de afdelingen maatschappelijk werk van de stichtingen A.M.D. en P.C.M.D. gefuseerd tot de nieuwe stichting (S.M.W.).

Bijlage 2

Begrippenlijst

Ambulante hulpverlening

Vormen van hulpverlening waarbij de cliënt niet wordt opgenomen c.q. geplaatst in een voorziening.

Casemanagement

Eén persoon of instelling zorgt voor de afstemming van hulpverlening door verschillende personen, instanties of instellingen aan dezelfde individuele cliënt.

Harmonisatie van Normen

Het rechtvaardiger verdelen van de financiële middelen, waardoor tegenover eenzelfde prestatie een gelijke vergoeding komt te staan.

Hulpvariant

Bepaalde vorm van hulpaanbod, gekenmerkt door een specifieke combinatie van functies.

Jeugdbeleid

Het beleid ten aanzien van jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn.

Jeugdhulpverlening

Activiteiten gericht op het bij jeugdigen voorkomen, verminderen of opheffen van problemen of stoornissen van lichamelijke, geestelijke, sociale of pedagogische aard, die hun ontwikkeling naar volwassenheid ongunstig kunnen beïnvloeden (Wet op de Jeugdhulpverlening).

Jeugdhulpverleningsregio

Gebied waarop regionale planning van jeugdhulpverleningsvoorzieningen betrekking heeft. Synoniem is planregio.

Jeugdwelzijn

Alle activiteiten gericht op jeugdigen en jongeren exclusief de jeugdhulpverlening.

Multifunctionele organisatie

Organisatie waarbinnen verschillende hulpvormen voorkomen.

Netwerkontwikkeling

Proces van vergroting van de onderlinge samenwerking en afstemming tussen verschillende voorzieningen jeugdhulpverlening die in een bepaald gebied werkzaam zijn.

Preventie

In deze rapportage op te vatten in de zin van: het voorkomen van problemen en of verergering daarvan waardoor een beroep op de jeugdhulpverleningsvoorzieningen voorkomen kan worden.

Algemene preventie

De werkwijze die gericht is op alle kinderen, jongeren en hun ouders ter versterking van de protectieve factoren. Dit zijn factoren die een positieve invloed hebben op de opvoeding/ontwikkeling van het kind/de jongere. Het betreft het algemeen jeugd- en jongerenbeleid en de opvoedingsondersteuning in brede zin.

Residentiële hulpverlening

Hulpverlening waarbij de jeugdige wordt opgenomen in een tehuis waar dag en nacht hulp wordt geboden.

Samenwerkingsverband

Orgaan waarin de in een regio werkzame, rechtspersoonlijkheid bezittende uitvoerders op het terrein van de jeugdhulpverlening samenwerken.

Gerichte preventie

Bij situaties waarin sprake is van de aanwezigheid van risicofactoren die een bedreiging vormen voor een goede ontwikkeling en/of opvoeding.

Trajectbehandeling

Het bieden van hulp waarbij een vloeiende(r) overgang mogelijk is tussen verschillende vormen van benodigde hulp (bijv. van intensieve naar minder intensieve hulp).

Werksoort

Cluster van hulpvarianten met een gemeenschappelijk kenmerk. In de jeugdhulpverlening worden vier werksoorten onderscheiden: preventief/ambulant; daghulp; pleegzorg en dag- en nachthulp.

Bijlage 3

Leden begeleidings- commissie

De heer A.C.G. Gruben
De heer H.J. Koops
De heer J. van Leijden
De heer M.L.A.H. Mol
De heer A.G. van Dijk
Mevrouw N.C. Hilhorst

Gemeente Apeldoorn (voorzitter)
Gemeente Apeldoorn
Gemeente Apeldoorn
Samenwerkingsverband
Van Dijk, Van Someren en Partners
Van Dijk, Van Someren en Partners

Bijlage 4

Regio-indeling jeugdhulpverlening in Gelderland

VERKLARING

GELDERLAND-NOORD

1 SUBREGIO NOORDWEST-VELUWE

2 SUBREGIO OOST-VELUWE

3 SUBREGIO MIDDEN-IJSSEL

GELDERLAND-MIDDEEN

4 SUBREGIO WEST-VELUWE

5 SUBREGIO ARNHEN

6 SUBREGIO OOST-GELDERLAND

GELDERLAND-ZUID

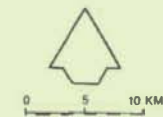
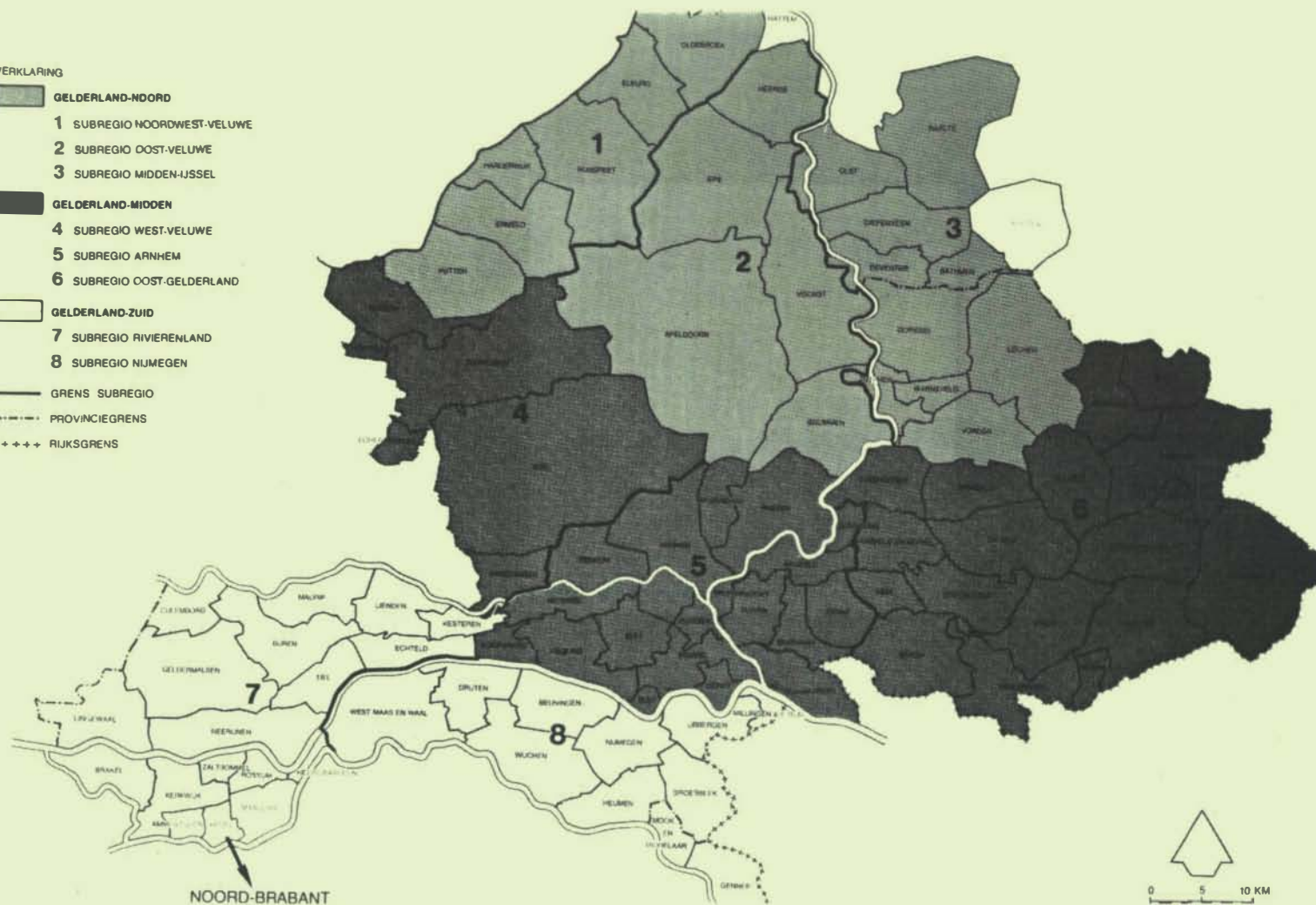
7 SUBREGIO RIVIERENLAND

8 SUBREGIO NIJMEGEN

— GRENS SUBREGIO

--- PROVINCIEGRENS

+++++ RIJKSGRENS

Colofon

In opdracht van:

Gemeente Apeldoorn, Afdeling Welzijn

Productie:

Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV, Amsterdam
telefoon: 020 - 625 75 37

Tekst:

A.G. van Dijk en N.C. Hilhorst
met medewerking van A.E. van Burik en C.S.M. Vermeulen

Ontwerp omslag:

R.H.W. Heerema, bNO

Druk:

Felua-groep, Apeldoorn

